

ივ. ჯავახიშვილის სახელობის თბილისის სახელმწიფო
უნივერსიტეტი

Iv. Javakhishvili Tbilisi State University

შოთა რუსთაველის სახელობის ქართული
ლიტერატურის ინსტიტუტი

Shota Rustaveli Institute of Georgian Literature

კომპარატივისტული ლიტერატურის ქართული
ასოციაცია

Georgian Comparative Literature Association (GCLA)

XV საერთაშორისო სიმპოზიუმში
ლიტერატურათმცოდნეობის
თანამედროვე პრობლემები

**ლიტერატურა და პანდემია.
ისტორიული და თემატური გამოცდილება**

**XV International Symposium
Contemporary Issues of Literary Studies**

**Literature and Pandemic.
Historical and Thematic Experience**

თეზისები • Theses

რედაქტორი
ირმა რატიანი

სარედაქციო კოლეგია:
მაკა ელბაქიძე
ირინე მოდებაძე
მირანდა ტყეშელაშვილი

მხატვარი
ნოდარ სუმბაძე

კომპიუტერული უზრუნველყოფა
თინათინ დუგლაძე

Editor
Irma Ratiani

Editorial Board
Maka Elbakidze
Irine Modebadze
Miranda Tkeshelashvili

Cover Design by
Nodar Sumbadze

Computer Software
Tinatin Dugladze

© თსუ შოთა რუსთაველის სახელობის ქართული ლიტერატურის
ინსტიტუტი, 2021
© TSU Shota Rustaveli Institute of Georgian Literature, 2021

შ ი ნ ა ა რ ს ი

Zaza Adzianidze
Georgia, Tbilisi
Death as a Subject for Reflection.....23

ზაზა აზიანიძე
საქართველო, თბილისი
სიკვდილი, როგორც რეფლექსიის საგანი.....23

Gia Arganashvili
Georgia, Tbilisi
Pandemic and Literature, Historical Experience:
Goals and Conditions for Creating Literary
Masterpieces during Pandemic.....25

გია არგანაშვილი
საქართველო, თბილისი
ლიტერატურა და პანდემია,
ისტორიული გამოცდილება:
ლიტერატურული შედეგების შექმნის
პირობები და მიზნები პანდემიის დროს.....25

Nino Balanchivadze
Georgia, Tbilisi
Plague Epidemic and Human
Moral Consciousness.....27

ნინო ბალანჩივაძე
საქართველო, თბილისი
ჟამიანობა და ადამიანის
ზნეობრივი შეგნება.....27

Tamar Barbakadze
Georgia, Tbilisi
Reception of Pandemic Fear
(G. Tabidze's „Fear“ and B. Kharanauli's
„The Blackbird Cannot Find its Feelings“).....30

თამარ ბარბაკაძე
საქართველო, თბილისი
პანდემიური შიშის რეცეფცია
(გ. ტაბიძის „შიში“. ბ. ხარანაულის
„ბოლოშემართული შაშივი გრძნობას ვერ აგნებს“).....30

Liana (Lia) Basheleishvili
Russia, Moscow
Christian Perspectives on
Alexander Pushkin's „Feast in Time of Plague“.....32

ლიანა(ლია) ბაშელიშვილი
რუსეთი, მოსკოვი
ა. პუშკინის „Пир во время чумы“-ს
ქრისტიანული რაკურსები.....32

Dalila Bedianidze
Georgia, Tbilisi
Reflection of Diseases in Georgian Folk Tales.....34

დალილა ბედიანიძე
საქართველო, თბილისი
ავადმყოფობათა ასახვა
ქართულ ხალხურ ზღაპრებში.....34

Rūta Bruzgene
Lithuania, Vilnius
Lithuanian Baroque: The Existential
Concept of Being in the Hymnals
of S. Slavočinskis, P. Šrubauskis.....36

Maia Burdiashvili
Georgia, Kvareli
Different Variations of the artistic
Narrative of the Pandemic: Albert Camu's
„The Plague“, Gabriel Garcia Marquez's
„Love in Time of Cholera“, Jaba Zarqua's
„The First Lane of Vazha-Pshavela“ and other
Short Stories by Georgian Authors.....37

მაია ბურდიაშვილი
საქართველო, ყვარელი
ჟამიანობის მხატვრული ნარატივის
სხვადასხვაგვარი ვარიაციები: ალბერ კამიუს
„შავი ჭირი“, გაბრიელ გარსია მარკესის
„სიყვარული ჟამიანობის დროს“,
ჯაბა ზარკუას „ვაჟა-ფშაველას პირველი ჩიხი“
და სხვა ქართველი მწერლების მოთხრობები.....37

Eka Chkheidze
Georgia, Tbilisi
Plague in the Literature.....39

ეკა ჩხეიძე
საქართველო, თბილისი
ჟამიანობა ლიტერატურაში.....39

Dodo Chumburidze
Georgia, Tbilisi
**Social and Political Aspects
of Epidemics and Pandemics in the Context
of Russian Imperial Policy.....42**

დოდო ჭუმბურიძე
საქართველო, თბილისი
**ეპიდემიებისა და პანდემიების
სოციალურ-პოლიტიკური ასპექტები
რუსეთის იმპერიული პოლიტიკის კონტექსტში.....42**

Ana Dolodze
Georgia, Tbilisi
**„The earth has grown old and is killing its own children“
(Mythical Psychology of the Pandemic).....44**

ანა დოლოძე
საქართველო, თბილისი
**„დედამიწა დაბერწდა და თავის
შვილებს თვითონვე კლავს“
(პანდემიის მითოსური ფსიქოლოგია).....44**

Ketevan Elashvili
Georgia, Tbilisi
The Idea of the Black Death in the Fiction.....47

ქეთევან ელაშვილი
საქართველო, თბილისი
ჟამიანობის მხატვრული საზრისი.....47

Maka Elbakidze
Georgia, Tbilisi
The Red Death – A Metaphor or a Prophecy.....50

მაკა ელბაქიძე
საქართველო, თბილისი
**წითელი სიკვდილი –
მეტაფორა თუ წინასწარმეტყველება.....50**

Julieta Gabodze
Georgia, Tbilisi
**Pandemics – Source of the Writers’ Creative Inspiration
(Based on Akaki Tsereteli’s and Al. Orbeliani’s writings).....52**

ჯულიეტა გაბოძე
საქართველო, თბილისი
**პანდემია – მწერალთა შემოქმედებითი
ინსპირაციის წყარო
(აკაკი წერეთლისა და ალ. ორბელიანის
შემოქმედების მიხედვით).....52**

Merab Ghaghanidze
Georgia, Tbilisi
**„The Machine Stops“ by Edward Morgan Forster:
The Dystopian World of Total Isolation.....55**

მერაბ ღაღანიძე
საქართველო, თბილისი
**ედვარდ მორგან ფორსტერის
„მანქანა ჩერდება“: საყოველთაო იზოლაციის
დისტოპიური სამყარო.....55**

Nugesha Gagnidze
Georgia, Kutaisi
**Art and Love in the Time of an Epidemic:
Thomas Mann’s „Death in Venice“58**

ნუგეზა გაგნიძე <i>საქართველო, ქუთაისი</i> ხელოვნება და სიყვარული ეპიდემიის ჟამს (ტომას მანის ნოველის „სიკვდილი ვენეციაში“ მიხედვით).....	58
Nino Gagoshashvili <i>Georgia, Tbilisi</i> Disease and Cure Essence According to the Gospel of Luke.....	60
ნინო გაგომაშვილი <i>საქართველო, თბილისი</i> სწეულებისა და კურნების არსი ლუკას სახარების მიხედვით.....	60
Nino Gogiashvili <i>Georgia, Tbilisi</i> Pandemic Reflected in Literature, as the Litmus and Remedy for the Humankind.....	62
ნინო გოგიაშვილი <i>საქართველო, თბილისი</i> ლიტერატურაში ასახული პანდემია, როგორც კაცობრიობის ლაკმუსი და წამალი.....	62
Tamta Ghonghadze <i>Georgia, Tbilisi</i> Vazha-Pshavela in Cinema – „Some Plagues are Beneficial“.....	65
თამთა ღონღაძე <i>საქართველო, თბილისი</i> ვაჟა-ფშაველა კინოში – „ზოგი ჭირი მარგებელია“.....	65

Konrad Gunesch <i>United Arab Emirates, Dubai</i> Contemporary World Communication in the Condition of the Pandemic: Insights from Conference Keynotes in Cultural Studies and Inspirations from Modern Literature on Multilingual Protagonists Influencing Personal Development and Student Engagement.....	67
Olena Gusieva <i>Ukraine, Mariupol</i> How to Survive a Natural Disaster: Some Typs From World Literature.....	68
Yulia Isapchuk <i>Ukraine, Chernivtsi</i> „The Wall“ by Marlene Haushofer: the Austrian Version of Isolation.....	69
Maia Jaliashvili <i>Georgia, Tbilisi</i> Malaria as an Existential Crisis.....	70
მაია ჯალიაშვილი <i>საქართველო, თბილისი</i> მალარია, როგორც ეგზისტენციალური კრიზისი.....	70
Grigol Jokhadze <i>Georgia, Tbilisi</i> Isolate but Preserve! The Isolation of Mandelstam.....	72

გრიგოლ ჯოხაძე საქართველო, თბილისი „გამიჯნეთ, მაგრამ შეინარჩუნეთ!“ ოსიპ მანდელშტამის იზოლაცია.....	72
Lia Karichashvili Georgia, Tbilisi „Alien, Merciless Diseases“	75
ლია კარიჭაშვილი საქართველო, თბილისი „უცხო, უწყალო სენები“	75
Salome Kenchoshvili Georgia, Tbilisi Pandemic Theme in Gabriele D’Annunzio’s Novella „The War for the Bridge“. Fragment of the Pescara Chronicle.....	77
სალომე კენჭოშვილი საქართველო, თბილისი პანდემიის თემა გაბრიელე დ’ანუნციოს ნოველაში „ბრძოლა ხიდთან“. პესკარას ქრონიკა.....	77
Mary Khukhunaishvili-Tsiklauri Georgia, Tbilisi Contagious Diseases in Georgian Folklore and Traditions.....	80
მერი ხუხუნაიშვილი-წიკლაური საქართველო, თბილისი ინფექციური დაავადებები ქართულ ფოლკლორსა და ტრადიციებში.....	80

Maia Kiknadze Georgia, Tbilisi „Khorveloba“ („Cholera“) and Georgian Theatre.....	82
მაია კიკნაძე საქართველო, თბილისი „ხორველობა“ და ქართული თეატრი.....	82
Tsira Kilanava Georgia, Tbilisi The Literary Depiction of the Pandemic: Visualization of Space and Social Relations Based on „Mikela“ by David Kldiashvili.....	85
ცირა კილანავა საქართველო, თბილისი პანდემიის ლიტერატურული რეპრეზენტაცია: სივრცისა და სოციალურ ურთიერთობათა ვიზუალიზება დავით კლდიაშვილის „მიქელას“ მიხედვით.....	85
Gocha Kuchukhidze Georgia, Tbilisi „Balcony Culture“ of COVID Epoch.....	87
გოჩა კუჭუხიძე საქართველო, თბილისი კოვიდის ხანის „აივნიური კულტურა“	87
Nona Kupreishvili Georgia, Tbilisi Jose Saramago’s „Blindness“ as a Prediction of Future.....	90

ნონა კუპრეიშვილი
საქართველო, თბილისი
ჟოზე სარამაგუს „სიბრმავე“, როგორც
მომავლის წინასწარმეტყველება.....90

Nestan Kutivadze
Georgia, Kutaisi
Literary Aspects of the Epidemic
(Aragvispireli, Kldiashvili).....92

ნესტან კუტივაძე
საქართველო, ქუთაისი
ეპიდემიის ლიტერატურული ასპექტები
(არაგვისპირელი, კლდიაშვილი).....92

Nana Kutsia
Marine Turava
Georgia, Tbilisi
Concept of „Malaria“ in the Narrative
of Georgian Modernism
(Konstantine Gamsakhurdia,
Titsian Tabidze, Paolo Iashvili).....95

ნანა კუცია
მარინე ტურავა
საქართველო, თბილისი
კონცეპტი „მალარია“ მოდერნისტულ ნარატივში
(კონსტანტინე გამსახურდია, ტიცვიან ტაბიძე,
პაოლო იაშვილი).....95

Manana Kvachantiradze
Georgia, Tbilisi
Pandemic Reality and Image of Plague
in the Novel of Guram Gegeshidze.....97

მანანა კვაჭანტირაძე
საქართველო, თბილისი
პანდემიის რეალობა და მასობრივი
დაავადების მხატვრულის ხატი
გურამ გეგეშიძის მოთხრობაში „ჟამი“.....97

Manana Kvataia
Georgia, Tbilisi
On the Modern Artistic
and Allegorical Reflection of Catharsis.....100

მანანა კვატაია
საქართველო, თბილისი
კათარზისის თანამედროვე
მხატვრულ-ალეგორიული რეფლექსირებისათვის.....100

Jurate Landsbergyte-Becher
Lithuania, Vilnius
Plague and Other Catastrophes of 17th
Lithuania as Contemporary
Literary Text by Kristina Sabaliauskaite.....103

Boris Lanin
Russia, Moscow
Pandemic Dystopia.....104

Salome Lomouri
Georgia, Tbilisi
The Meaning of Poetry in the Time of a Pandemic.....105

სალომე ლომოური
საქართველო, თბილისი
პოეზიის საზრისი პანდემიის ფონზე.....105

Kakhaber Loria <i>Georgia, Tbilisi</i> Rezo Cheishvili's „A Tailed Star (Political Decameron)“: Genre, Ideological-thematic and Artistic Aspects.....	107
კახაბერ ლორია <i>საქართველო, თბილისი</i> რეზო ჭეიშვილის „კუდიანი ვარსკვლავი (პოლიტიკური დეკამერონი)“: ჟანრული, იდეურ-თემატური და მხატვრული ასპექტები.....	107
Ewa A. Lukaszyk <i>France, Paris</i> Closure and Permeability. From Pneumatic Experience to Extra-cultural Insight in the Kairos.....	110
David Maziashvili <i>Georgia, Tbilisi</i> Marijan and Joyce from Aleksidze's Room.....	111
დავით მაზიაშვილი <i>საქართველო, თბილისი</i> მარიჯანი და ჯოისი ალექსიძის ოთახიდან.....	111
Tatiana Megrelishvili <i>Georgia, Tbilisi</i> „...a Thinking Person is Restless and Worried about the Future“: Premonitions in Three Boldin Poems by A. S. Pushkin.....	113
Lili Metreveli <i>Georgia, Tbilisi</i> Blindness – An Epidemic in the Text (According to Jose Saramago's „Blindness“).....	114

ლილი მეტრეველი <i>საქართველო, თბილისი</i> სიბრმავე – ეპიდემია ტექსტში (ჟოზე სარამაგუს „სიბრმავეს“ მიხედვით).....	114
Irine Modebadze Tamar Tsitsishvili <i>Georgia, Tbilisi</i> Empathy as the Twenty First Century Thematic Innovation in the World Pandemic Literature (Etgar Keret's „Stories in Times of Coronavirus“).....	116
ირინე მოდებაძე თამარ ციციშვილი <i>საქართველო, თბილისი</i> ემპათია – XXI საუკუნის თემატური ინოვაცია მსოფლიო პანდემიანაში: ეტგარ კერეტის „Stories in Times of Coronavirus“ („მოთხრობები კორონავირუსის ჟამს“).....	116
Bela Mosia <i>Georgia, Zugdidi</i> Conspiracy Theories and Folklore Tradition.....	119
ბელა მოსია <i>საქართველო, ზუგდიდი</i> კონსპირაციული თეორიები და ფოლკლორული ტრადიცია.....	119
Georgy Moskvina <i>Russia, Moscow</i> Phenomena of Lermontov.....	122

Yanina Mouton <i>France, Lyon</i> Grigory Gorin’s Post-apocalyptic Narrative: Revival Strategies in A Tale of the Dog that has Lived Three Hundred Years.....	ავთანდილ ნიკოლეიშვილი <i>საქართველო, ქუთაისი</i> პანდემიური რეალობის წარმომჩენი პასაჟები ტიციან ტაბიძის შემოქმედებაში.....	123	130
Ketevan Nadareishvili <i>Georgia, Tbilisi</i> The Narrative of the Athenian Plague as a Social and an Intellectual Construct.....	Natalia Nikoriak Alyona Tychinina <i>Ukraine, Chernivtsi</i> The Theme of Pandemic in Cinema Discourse (on the Example of the film „The Seventh Seal“ by I. Bergman (1957).....	124	132
ქეთევან ნადარეიშვილი <i>საქართველო, თბილისი</i> ათენის ჭირის ნარატივი ეპიდემიის სოციალურ და ინტელექტუალურ კონსტრუქტად გააზრების კონტექსტში.....	Tatia Oboladze <i>Georgia, Tbilisi</i> „Syphilization“ and Symbolism.....	124	134
Irine Natsvlishvili <i>Georgia, Tbilisi</i> Problems and Opportunities to Teaching Literature in a Modern „Online School“.....	თათია ობოლაძე <i>საქართველო, თბილისი</i> „სიფილიზაცია“ და სიმბოლიზმი.....	127	134
ირინა ნაცვლიშვილი <i>საქართველო, თბილისი</i> ლიტერატურის სწავლების პრობლემები და შესაძლებლობები თანამედროვე „ონლაინსკოლაში“.....	Tamar Paichadze <i>Georgia, Tbilisi</i> Modernist Illness – Spleen in the City.....	127	136
Avtandil Nikoleishvili <i>Georgia, Kutaisi</i> Passages Representing Pandemic Reality In the Creative Work of Titsian Tabidze.....	თამარ პაიჭაძე <i>საქართველო, თბილისი</i> მოდერნისტული სენი – სპლინი ქალაქში.....	130	136
	Rusudan Pipia <i>Georgia, Tbilisi</i> Changes in the Methods of Teaching Literature in the Light of Modern Challenges.....		138

რუსუდან ფიფია
საქართველო, თბილისი
ლიტერატურის სწავლების მეთოდების
ცვლილებები თანამედროვე გამოწვევების ფონზე.....138

Manana Pkhakadze
Georgia, Tbilisi
The First Pandemic.....141

მანანა ფხაკაძე
საქართველო, თბილისი
პირველი პანდემია.....141

Nino Popiashvili
Georgia, Tbilisi
Literature in the Pandemics:
Global Space and the Paradigm
of Migrant Literature.....143

ნინო პოპიაშვილი
საქართველო, თბილისი
ლიტერატურა პანდემიაში:
გლობალური სივრცე და მიგრაციული
ლიტერატურის პარადიგმა.....143

Marcello Potocco
Slovenia, Koper
Covid and the Slovenian Poetry.....146

Rudolf Sárdi
Tunis, Tunisia
A Reading of Nathaniel Hawthorne's
Masked Romances in a Viral Context.....147

Tamar Sharabidze
Georgia, Tbilisi
Death in Relation to Collective Punishment
(On the Example of Georgian Literature).....148

თამარ შარაბიძე
საქართველო, თბილისი
სიკვდილი კოლექტიურ სასჯელთან მიმართებაში
(ქართული ლიტერატურის მაგალითზე).....148

Ketevan Sikharulidze
Georgia, Tbilisi
Morbidity and Epidemy in Caucasian
Peoples' Myths and Religious Beliefs.....151

ქეთევან სიხარულიძე
საქართველო, თბილისი
ავადობა და ეპიდემია კავკასიელთა
მითოლოგიურ-რელიგიურ კონტექსტში.....151

Hayate Sotome
Japan, Kyoto
Road and Contact: 19th Century
Prose and Pandemics.....153

ჰაიატე სოტომე
იაპონია, კიოტო
გზა და კონტაქტი: მე-19 საუკუნის
პროზა და პანდემია.....153

Lali Tibilashvili
Georgia, Tbilisi
Issue of Pandemics
in Shio Aragvispireli's Art.....156

ლალი თიბილაშვილი
საქართველო, თბილისი
პანდემიის თემა
შიო არაგვისპირელის შემოქმედებაში.....156

Miranda Tkeshelashvili
Georgia, Tbilisi
The Spread of Pandemics and Epidemics
and the Social and Political Context of
the Events of that Time in the Georgian
Democratic Press of the Early 20th Century.....158

მირანდა ტყეშელაშვილი
საქართველო, თბილისი
პანდემია – ეპიდემიების გავრცელებისა
და ამ მოვლენის სოციალურ-პოლიტიკური
კონტექსტის ასახვა მე-20 საუკუნის დასაწყისის
ქართულ დემოკრატიულ პრესაში.....158

Mari Tsereteli
Georgia, Tbilisi
Cholera Pandemic, Editorial Policy
of the Newspaper „Iveria“
and the Specifics of Coverage.....161

მარი წერეთელი
საქართველო, თბილისი
ხოლერას პანდემია, გაზეთ „ივერიის“
სარედაქციო პოლიტიკა
და გაშუქების თავისებურებანი.....161

Maia Tsertsvadze
Georgia, Tbilisi
„Illness of the Poor“, Georgian Writers
and Georgian Literature.....164

მაია ცერცვაძე
საქართველო, თბილისი
„ღარიბების ავადმყოფობა“,
ქართველი მწერლები და ქართული მწერლობა.....164

Zoia Tskhadaia
Georgia, Tbilisi
Poetic Text – an Eternal Paradigm
of Existential Meaning.....166

ზოია ცხადაია
საქართველო, თბილისი
პოეტური ტექსტი – ეგზისტენციური
საზრისის მარადიული პარადიგმა.....166

Lela Tsiphuria
Georgia, Tbilisi
Epidemic in Georgian Prose and Cinema:
Film Versions of Stories by
David Kldiashvili and Vazha-Pshavela.....169

ლელა წიფურია
საქართველო, თბილისი
ეპიდემია ქართულ პროზასა
და კინემატოგრაფში: დავით კლდიაშვილის
და ვაჟა-ფშაველას მოთხრობების
ეკრანიზაციები.....169

Marine Turashvili
Georgia, Tbilisi
Accessibility of the Archival
Materials During Covid-19 Pandemic.....171

მარინე ტურაშვილი
საქართველო, თბილისი
საარქივო მასალების ხელმისაწვდომობა
პანდემიის პირობებში.....171

Nino Vakhania
Georgia, Tbilisi
Pandemic in the 19th Georgian Literature
(S. Dodashvili, Al. Orbeliani,
Vazha-Pshavela, D. Kldiashvili).....174

ნინო ვახანია
საქართველო, თბილისი
პანდემია XIX საუკუნის ქართულ ლიტერატურაში
(ს. დოდაშვილი, ალ. ორბელიანი,
ვაჟა-ფშაველა, დ. კლდიაშვილი).....174

Zaza Abzianidze
Georgia, Tbilisi
Shota Rustaveli Institute of Georgian Literature

Death as a Subject for Reflection

The pandemic-induced eschatological sentiments naturally provoked the interest towards the themes of thanatology. Yet, in collective consciousness, this interest is superficial and mainly focuses on mortality statistics, while the individual consciousness usually expels the thoughts of the essence of death together with its ethical and aesthetical aspects, by the fear of death. That is why a human being, while watching with a big interest the accentuated scenes of human tragedy on TV, is terrified of thinking of his own demise, trying to avoid those thoughts.

Nikolai Berdyaev vividly described the meaning of “fear of death”: „The fundamental tragedy of life is a tragedy of death. Death is empirically inevitable and this inevitability confronts with the thirst for life embedded in human soul, the thirst for eternity, the thirst of continuing perfection and eternal power („To the Philosophy of Tragedy. Maurice Maeterlinck”).

If a funeral ceremony and the artefacts necessarily associated with “life after death” represent one of the remarkable phenomena of the history of humankind, reflections on the subject of death, well-known from the works of Plato and Socrates, are based on several unique texts.

First of all, we should refer to the late masterpiece of Leo Tolstoy “The Death of Ivan Ilyich”. The list can continue with “The Magic Mountain” and “Death in Venice“ by Thomas Mann, and “The Plague” by Albert Camus.

In Georgian literature, thanatological motives are seen in Vazha-Pshavela’s novel “The Death of Varlam Zakharich”, Niko Lortkipanidze’s prosaic miniature “The Death”, Revaz Inanishvili’s novel “The Death of Barbale Badiauri” and several other works.

The ‘comparatist’ picture given above will undoubtedly help us distinguish, within the texts of our interest, the situations dictated by specifically Georgian worldview from those storylines, where the references to the masterpieces of the world literature can clearly be traced.

ზაზა აბზიანიძე

საქართველო, თბილისი
შოთა რუსთაველის სახელობის
ქართული ლიტერატურის ინსტიტუტი

სიკვდილი, როგორც რეფლექსიის საგანი

პანდემიით გამოწვეულმა ესქატოლოგიურმა განწყობილებებმა სრულიად ბუნებრივად გააღვივა ინტრესი ტანატოლოგიური თემატიკისადმი. მაგრამ, კოლექტიურ ცნობიერებაში, ეს ინტრესი ზერელეა და, ძირითადად, სიკვდილიანობის სტატისტიკაზეა ფოკუსირებული. ინდივიდის ცნობიერებიდან კი ფიქრი სიკვდილის არსებზე და რაობაზე, ეთიკურ და ესთეტიკურ ასპექტებზე, როგორც წესი, სიკვდილის შიშით განიდევენება. ამიტომაც, ადამიანი, რომელიც ყოველდღიურ ცხოვრებაში, დიდი ინტრესიით უყურებს ტელევიზიით ტირაჟირებულ ტრაგიკულ სცენებს, პანიკურად გაურბის საკუთარ აღსასრულზე ფიქრს.

თუ რა არის „სიკვდილის შიში“ არაჩვეულებრივი ექსპრესიით აღწერა ნიკოლზ ბერდიაევმა: „სიცოცხლის ძირითადი ტრაგიზმი – სიკვდილის ტრაგიზმია. სიკვდილი ემპირიულად გარდაუვალია და ეს უსაშველო უპირისპირდება ადამიანის სულში დამკვიდრებულ სიცოცხლის წყურვილს, უკვდავების წყურვილს, წყურვილს უსასრულო სრულყოფისა და უსასრულო ძლევა მოსილებისა“ („ტრაგედიის ფილოსოფიისათვის. მორის მეტერლინკი“).

თუ დაკრძალვის ცერემონიალი და „სიკვდილს შემდგომი ცხოვრებისათვის“ აუცილებელი არტეფაქტები საკაცობრიო კულტურის ისტორიის ერთ-ერთი ყველაზე თვალსაჩინო ფენომენია, რეფლექსია სიკვდილის თემებზე, რასაც ჩვენ ჯერ კიდევ პლატონთან და სოკრატესთან ვეცნობით, არცთუ მრავალ, მაგრამ უნიკალურ ტექსტებს ეფუძნება.

აქ, პირველ ყოვლისა, ლევ ტოლსტოის გვიანდელი შედევი – „ივან ილიჩის სიკვდილი“ უნდა გავისხსენოთ. ამ ჩამონათვლს განაგრძობს თომას მანის „ჯადოსნური მთა“ და „სიკვდილი ვენეციაში“, ალბერ კამიუს „შავი ჭირი“ და ა.შ.

ქართულ მწერლობაში ტანატოლოგიური რეფლექსიები აისახა ვაჟა-ფშაველას მოთხრობაში „ვარლამ ზახარაძის სიკვდილი“, ნიკო ლორთქიფანიძის პროზაულ მინიატიურაში „სიკვდილი“, რევაზ ინანიშვილის ნოველაში „სიკვდილი ბარბალე ბადიაურისა“ და კიდევ რამდენიმე ყურადსაღებ ნაწარმოებში.

ზემოთმოყვანილი „კომპარატივისტული ფონი“ ნამდვილად დაგვეხმარება ჩვენთვის საინტერესო ტექსტებში განვასხვავოთ სპეციფიკურად ქართული მსოფლშეგრძნებით ნაკარნახები სიტუაციები იმ პასაჟებისაგან, სადაც მსოფლიო ლიტერატურის შედეგების მკაფიო გამოძახილი მოგვესმის.

Gia Arganashvili

Georgia, Tbilisi

Shota Rustaveli Institute of Georgian Literature

Pandemic and Literature Historical Experience: Goals and Conditions for Creating Literary Masterpieces during Pandemic

Today, pandemic is the most topical theme. It reminds us that pandemic and epidemic events in the past have never become the subject of serious discussion for one simple reason that in the recent past we have never so clearly felt its tragic consequences. We also do not have access to information about the modifications that pandemic fear of insecurity causes on the social and psychological state of a person.

According to archival accounts, in the 19th century, the black plague epidemic spread in Tbilisi, Gori, Telavi, Ananuri. Then it went beyond eastern Georgia and penetrated western Georgia. It also spread to the south of Georgia. The epidemic lasted for several decades and the number of victims exceeded several thousand.

Such a past and current experience, which contains the psychological severity of the three heavy waves of the coronavirus and not so encouraging expectations, suggests that this non-political and non-literary theme may have a greater impact on our historical past, our literary con-

sciousness (including realistic or romantic attitude) than it seems at first glance.

Pandemic and literature – each of them evokes a completely different feeling in a person. Nineteenth-century Georgian literature has preserved many memories on this difficult epidemiological situation, and the epistolary lyrics has enriched numerous specimens of poetry using this topos.

I am convinced that such historical insight will give us interesting information about the coexistence of literature and pandemic, their interaction.

გია არგანაშვილი

საქართველო, თბილისი

შოთა რუსთაველის სახელობის

ქართული ლიტერატურის ინსტიტუტი

ლიტერატურა და პანდემია, ისტორიული გამოცდილება: ლიტერატურული შედეგების შექმნის პირობები და მიზნები პანდემიის დროს

პანდემიის თემა სადღეისოდ ყველაზე აქტუალურია. ის გვახსენებს, რომ წარსულში გადატანილი პანდემიურ-ეპიდემიური მოვლენები არასდროს გამხდარა სერიოზული მსჯელობის საგანი, იმ უბრალო მიზეზის გამო, რომ უახლოეს წარსულში ასე ცხადად არასოდეს გვიგვრძნია მისი ტრაგიკული შედეგები. ჩვენთვის ასევე მიუწვდომელია ინფორმაცია იმ ცვლილებების შესახებ, რასაც პანდემიისგან დაუცველობის შიში იწვევს ადამიანის სოციალურ და ფსიქოლოგიურ მდგომარეობაზე.

საარქივო ცნობების მიხედვით მე-19 საუკუნეში შავი ჭირის ეპიდემია გავრცელდა თბილისში, გორში, თელავში, ანანურში. შემდეგ ის გასცდა აღმოსავლეთ საქართველოს ფარგლებს და შეაღწია დასავლეთ საქართველოში. ასევე გავრცელდა სამხრეთ საქართველოშიც. ეპიდემია ათეულობით წელი გაგრძელდა და მსხვერპლთა რაოდენობამ რამდენიმე ათასს გადააჭარბა

ამგვარი წარსული და დღევანდელი გამოცდილება, რომელიც კორონავირუსის სამი მძიმე ტალღის ფსიქოლოგიურ სიმძიმეს და არცთუ საიმედო მოლოდინსაც იტევს, გვაფიქრებს, რომ ამ არაპოლიტიკურ და არალიტერატურულ თემას შესაძლოა, იმაზე მეტი გავლენა აქვს ჩვენს ისტორიულ წარსულზე, ჩვენს ლიტერატურულ ცნობიერებაზე (მათ შორის რომანტიკულ თუ რეალისტურ განწყობაზე), ვიდრე ეს ერთი შეხედვით ჩანს

პანდემია და ლიტერატურა – თითოეული მათგანი ადამიანში სრულიად განსხვავებულ გრძნობას აღძრავს. თუმცა მეცხრამეტე საუკუნის ქართულ მწერლობამ მრავლად შემოგვინახა მოგონებები ამ მძიმე ეპიდემოლოგიურ სიტუაციაზე, ეპისტოლარულმა ლირიკამ კი პოეზის არაერთი ნიმუშით გაამდიდრა ამ თემატიკის კრებულები, ამასთანავე არავინ იცის ქართველ რომანტიკოსთა მიერ გადმოცემულ ტანჯვა წამებაში რა წილი ეკუთვნის შავი ჭირის თუ ხორველას ეპიდემიების აფეთქებებით გამოწვეულ შიშს და უიმედობას...

დარმუნებული ვარ, რომ ამგვარი ისტორიული ექსკურსი საინტერესო ინფორმაციას მოგვცემს ლიტერატურის და პანდემიის თანაცხოვრების, მათი ურთიერთგავლენის შესახებ.

Nino Balanchivadze

Georgia, Tbilisi

Shota Rustaveli Institute of Georgian Literature

Plague Epidemic and Human Moral Consciousness

“I think the invasion of Shah-Abaz did not shake Georgia as much as the emergence of cholera,” Vazha-Pshavela wrote in his letter “Thoughts (because of cholera)” and wondered why “the cholera that makes a man dead” does not say or feel anything. The living living? – Vajra’s thoughts are still relevant today, they are still relevant today. There is still an epidemic today. Human attitudes are, at first glance, the same; Thought is the same – survival or death, support or doom and indifference. Endurance or weakness, fear or courage. All these emotions are manifested in the free,

conscious action of man. Consequently, his character or consciousness changes, and along with material provision, the satisfaction of his spiritual world also becomes important.

“Cholera may sacrifice me and this may be my last letter. “Death is death, but why should I die without doing anything for my country,” wrote one of Vazha’s contemporaries, frightened by the death. In an attempt to gain a stolen, undeserved name for the world, this so-called young man worried about the death of the poet was evaluated. “World desire”.

In this case, the person facing death is enslaved to the fear of death, but unlike him, there are many cases when a person is not afraid and avoids or hides from death, but locks himself in a house or a crypt voluntarily, sometimes with song, sometimes with silence – so that no one else gets sick; He did not even trust anyone with a secret if he could not find a worthy heir. Thus the legend and the flag hidden in the inaccessible rocks of Mutso remained a legend. The people of Mutso still believe that no one can find the treasure until the icon of the patron saint of Mutso selects the worthy one and shows his whereabouts in his sleep.

What is human in a person is morality, conscience, an inner intelligent voice that regulates the person, the society and the world around him: “Save yourself and many around you will survive.”

Every human action is based on morality.

წინო ბალანჩივაძე

საქართველო, თბილისი

შოთა რუსთაველის სახელობის

ქართული ლიტერატურის ინსტიტუტი

ჯამიანობა და ადამიანის ზნეობრივი შეგნება

„ვგონებ შაკ-აბაზის შემოსევამაც არ აყაყანა ისე საქართველო, როგორც ხოლერის გაჩენამ“, – წერდა ვაჟა-ფშაველა თავის წერილში „ფიქრები (ხოლერის გამო)“ და წუხდა, რომ „ის ხოლერა, რომელიც კაცს ცოცხალს მკვდრად აქცევდა და ატყვევებდა და არც აგრძნობინებდა მკვდრადმყოფ ცოცხალს?“

– ვაჟას ეს ფიქრები დღესაც აქტუალურია. დღესაც ჯამიანობაა. ადამიანთა დამოკიდებულებაც, ერთი შეხედვით, იგივეა; საფიქრალიც ერთია – გადარჩენა თუ დაღუპვა, თანადგომა თუ გაწირვა და გულგრილობა, გამძლეობა თუ უძლეობა, შიში თუ გამბედაობა. ყველა ეს ემოცი ავლინდება ადამიანის თავისუფალ, შეგნებულ ქმედებაში. შესაბამისად, მისი ხასიათი თუ ცნობიერება იცვლება და მატერიალურ უზრუნველყოფასთან ერთად მისი სულიერი სამყაროს დაკმაყოფილებაც მნიშვნელოვანი ხდება.

„ხოლერამ იქნება მეც მიმსხვერპლს და ეს ჩემი წერილი უკანასკნელი-და იყოსო. სიკვდილი სიკვდილიაო, მაგრამ რად უნდა მოგვკვდე ისე, რომ ჯერ არაფერი გამიკეთებია, ჩემის ქვეყნისათვის არაფერი მირგიაო“ – წერდა სიკვდილის მოლოდინით შემინებული ვაჟას ერთ-ერთი თანამედროვე. წუთისოფლისათვის მოპარული, დაუმსახურებელი, არამი სახელის მოპოვების მცდელობად შეფასდა მგოსნის მიერ სიკვდილის მოლოდინით შეწუხებული ახალგაზრდის ეს ე.წ. „საქვეყნო სურვილი“.

ამ შემთხვევაში სიკვდილის წინაშე მყოფი შიშს არის დამონებული, მაგრამ მისგან განსხვავებით არაერთი შემთხვევაა, როცა კი არ ეშინია და გაურბის ან ემალება ადამიანი სიკვდილს, არამედ საკუთარი ნებით სახლში ან აკლდამაში იკეტება, ზოგჯერ სიმღერით, ზოგჯერ მღუმარებით – სხვა რომ არ დაავადებულიყო; საიდუმლოსაც კი არავის ანდობდა, თუკი ღირსეულ მემკვიდრეს ვერ მოძებნიდა. ასე დარჩა ლეგენდად მუცოს მიუვალ კლდეებში დამალული განძი და დროშა. მუცოელებს დღესაც სჯერათ, რომ განძს ვერავინ იპოვის, ვიდრე მუცოს მფარველი ხატი თავად არ ამოარჩევს ღირსეულს და ძილში არ უჩვენებს მის ადგილსამყოფელს.

ის, რაც ადამიანში ადამიანურია, არის მორალი, სინდისი, შინაგანი რაღაც გონიერი ხმა, რომელიც აწესრიგებს ადამიანს, მის გარშემო სოციუმსა და სამყაროს: „გადაირჩინე საკუთარი თავი და შენ გარშემო გადარჩებიან მრავალნი“.

ადამიანის ყოველ ქმედებას საფუძვლად უდევს მორალი.

Tamar Barbakadze

Georgia, Tbilisi

Shota Rustaveli Institute of Georgian Literature

**Reception of Pandemic Fear
(G. Tabidze's "Fear" and B. Kharanauli's
"The Blackbird Cannot Find its Feelings")**

The Danish philosopher and theologian Soren Kierkegaard distinguishes between two types of fear: Frygt (fear of something specific) and Angst (senseless fear, anxiety, excitement), i.e. fear is empirical and metaphysical.

The fear of death during a pandemic is empirical and specific: this or that kind of epidemic is associated with death: cholera, "Black Death", "flower", "tuberculosis", "Covid-19", etc. Instead of the natural end, the medicalization of death begins: death becomes the work of doctors.

Galaktion Tabidze's collection of poems "Artistic Flowers" consists of 86 poems. The poem "Fear" is titled by the poet under the number LXXXV. It illustrates the immense fright caused by the "cholera" epidemic throughout the city. In Tabidze's poem, the epidemic is viewed as an unexpected heavenly punishment, a natural disaster, and inevitable death. The life-and-death issues of the citizens are strictly controlled by the government and doctors, and the judges lose their function: "Even the moon is affected by the bacillus."

It is known that the main message and structure of G.Tabidze's "Artistic Flowers" is associated with Baudelaire's "Flowers of Evil". In this collection of poems by the French Symbolist, the poem LXXXV is called "The Clock". A ticking clock reminds its listener in English and Spanish words: "Remember" and "Esto memor" that life is ephemeral and death is approaching. The "Clock" as well as Galaktion's "Fear" is the final verse of collection.

Besik Kharanauli's metapoetic book "The Blackbird cannot find its Feelings" will make modern readers think in a new way about the essence of fear and death. The finale of the 54 metapoetic texts is the "Fool-for-Christ Book" – written in free verse and aphoristic minimalism – the

main message of the eighty-year-old poet and the eighty-thousand-year-old (old) virus. In this pandemic collection, Besik Kharanauli puts into the mouse of his lyrical hero being struck dumb by the pause of fear and death, the truth: "Man is a world and not history" (therefore, if history ends, the world will still live).

Despite the pandemic fear, the evil // death and goodness // starting with Homer's Iliad, continue to struggle with poetry.

თამარ ბარბაკაძე

საქართველო, თბილისი

შოთა რუსთაველის სახელობის

ქართული ლიტერატურის ინსტიტუტი

**პანდემიური შიშის რეცეფცია
(გ. ტაბიძის „შიში“. ბ. ხარანაული
„ბოლოშემართული შაშვი გრძნობას ვერ აგნებს“)**

დანიელი ფილოსოფოსი და თეოლოგი სიორენ კირკეგორი განასხვავებს ორგვარ შიშს: frygt (შიში რაღაც კონკრეტულის მიმართ) და angst (უსაგნო შიში, შფოთვა, მღელვარება), ანუ შიში არის ემპირიული და მეტაფიზიკური.

პანდემიის დროს სიკვდილის შიში ემპირიული და კონკრეტულია: ეპიდემიის ესა თუ ის სახე სიკვდილის სახელს ენაცვლება: ქოლერა, „შავი ჭირი“, „ყვავილი“, „ქლექი“, „კოვიდ-19“ და ა.შ. ბუნებრივი აღსასრულის ნაცვლად იწყება სიკვდილის მედიკალიზაცია: სიკვდილი ექიმების საქმედ იქცევა.

გალაკტიონ ტაბიძის „არტიტულ ყვავილებში“ 86 ლექსია. პოეტის მიერ LXXXV ნომრით დასათაურებულია ლექსი „შიში“, რომელიც „ხოლერას“ ეპიდემიით მოგვრილი შიშის ემოციას აკონკრეტებს ქალაქის მასშტაბით. გ. ტაბიძის ამ ლექსში ეპიდემია მოულოდნელი ზეციური სასჯელი, სტიქიური უბედურება და დაღუპვის აუცილებლობაა. მოქალაქეთა სიკვდილ-სიცოცხლეს მკაცრად აკონტროლებენ მთავრობა და ექიმები, მსაჯულები კი ფუნქციას კარგავენ: „მთვარესაც ედება ბაცილა“.

ცნობილია, რომ გ. ტაბიძის „არტისტული ყვავილების“ მთავარი სათქმელი და სტრუქტურა შ. ბოდლერის „ბოროტების ყვავილებს“ უკავშირდება. ფრანგი სიმბოლისტის ლექსების ამ კრებულში LXXXV ლექსს „კედლის საათი“ ჰქვია. ინგლისური და ესპანური სიტყვებით: „Remember“ და „Esto memor“ – საათი ყველას შეახსენებს სიკვდილის მოახლოებას. „კედლის საათი“ ისევე, როგორც გალაკტიონის „შიში“ კრებულის ფინალური ლექსია.

შიშისა და სიკვდილის არსზე ახლებურად დააფიქრებს თანამედროვე მკითხველს ბესიკ ხარანაულის მეტაპოეტური წიგნი „ბოლოშემართული შაში გრძნობას ვერ აგნებს“. 54 მეტაპოეტური ტექსტის ფინალი არის „ღვთის სულელის წიგნი“ – ვერლიბრითა და აფორისტული მინიმებით დაწერილი – ოთხმოცი წლის პოეტისა და ოთხმოცი ათასი წლის (მოხუცის) ვირუსის – მთავარი სათქმელი. ბესიკ ხარანაული ამ პანდემიურ კრებულში შიშისა და სიკვდილის პაუზით დამუნჯებულ ლირიკულ გმირს ჭეშმარიტებას ათქმევინებს: „ადამიანი სამყაროა და არა ისტორია“ (შესაბამისად, ისტორია თუ დამთავრდება, სამყარო მაინც იცოცხლებს).

ბოროტება/სიკვდილი და სიკეთე/სიცოცხლე, პანდემიური შიშის მიუხედავად, ჰომეროსის „ილიადადან“ მოკიდებული, ლექსით აგრძელებს ბრძოლას.

Liana (Lia) Basheleishvili

Russia, Moscow

St. Tikhon Orthodox University

Christian Perspectives on Alexander Pushkin's „Feast in Time of Plague“

Pandemics have been regarded as a manifestation of God's wrath since ancient times, including late Middle Ages. “Feast in Time of Plague” – this masterpiece of A. Pushkin has already become a metaphor, a trope, and perhaps more of an oxymoron, created by the seemingly incompatible unity of two mutually exclusive concepts-contexts: “Feast” and “Plague”. This masterpiece of the cycle of “Minor Tragedies” has in fact

rallied against a number of Christian virtues. The protagonist Walsingham and his companions try to dispel the memory of death and eliminate the fear of death from the heart and mind. According to John Sinaites, “remembrance and fear of death” is one of the main Christian virtues that Christians must strive to perpetuate. Pursuing these virtues helps the sinful to exercise self-control and innocence. To avoid the fall. Pushkin describes the amazing attempts to disregard death in the realm of death itself, when the “Fourth Knight” of Apocalypse has already disappeared and the seal has been unraveled.

ლიანა(ლია) ბაშელიშვილი

რუსეთი, მოსკოვი

წმ. ტიხონის მართლმადიდებლური უნივერსიტეტი

ა.პუშკინის „Пир во время чумы“-ს ქრისტიანული რაკურსები

პანდემია ანტიკურ მწერლობიდან მოყოლებული გვიანი საშუალო საუკუნეების ჩათვლით ღვთის რისხვის გამოვლინებად ითვლებოდა. „Пир во время чумы“ – ა. პუშკინის ეს შედევი უკვე თავადაა ქცეული მეტაფორად, ტროპად და ალბათ უფრო ოქსუმორონია, რომელიც ორი ურთიერთგამომრიცხავი ცნება-კონტექსტის – „ლხინისა“ და „ჭირიანობის“ თითქოსდა შეუთავსებელი ერთიანობით შეიქმნა. „მცირე ტრაგედიების“ ციკლის ამ შედევრმა ფაქტობრივად გაილაშქრა მთელი რიგი ქრისტიანული სათნოებების წინააღმდეგ. მთავარი გმირი ვალსინგამი და მისი თანამეინახენი ჟამიანობის ჟამს ცდილობენ განაგდონ სიკვდილის ხსოვნა და აღმოფხვრან გულიდან და გონებიდან სიკვდილის შიში. იოანე სინელის თანახმად კი, „სიკვდილის ხსოვნა და შიში“ ერთ-ერთი მთავარი ქრისტიანული სათნოებაა, რომლის დაუნჯებისათვის ქრისტიანი უნდა იღწოდეს მუდამჯამს. ამ სათნოების დაუნჯება ეხმარება ცოდვითდაცემულ ადამიანს თავშეკავებასა და უვნებლობის მიღწევაში. გემოთმოყვარეობის დათრგუნვაში. პუშკინი კი აღწერს სიკვდილის უგულველყოფის საოცარ მცდელობებს თავად სიკვდილის საუფლოში, როცა აპოკალიფსის „მეოთხე მხედარი“ უკვე დაჰქრის და ბეჭედიც ახსნილია.

Dalila Bedianidze

Georgia, Tbilisi

Shota Rustaveli Institute of Georgian Literature

Reflection of Diseases in Georgian Folk Tales

Georgian folk tales are the subject of many directions of research and they reflect a number of interesting events. Among them is the question of how diseases are reflected in fairy tales. Sickness in Georgian folk tales is of two types: real illness and false illness, when one or another character of the fairy tale pretends to be ill.

The real illness is found in Georgian magic fairy tales: “Shepherd Blind Daeva and weaver’s disciple” (the prince’s wife becomes ill and asks her sons-in-law to deliver immortal water and grapes of immortality); “Bernadze’s son” (the King’s daughter becomes ill with the love of Bernadze’s son. The remedy for this is the water of immortality, the milk of deer, the liver of the lame Daeva, and the understanding of the story of the petrified city);

“The tale of the king’s wife, that the serpent gave birth” (the prince’s son became sad because of the loss of his wife and went shopping on the advice of doctors to calm his heart) and others. Animal tales are also interesting in this regard: for example, in “Dog Language” the devil is a magician who causes illness, and when he gets away from the sick, the sick person also recovers.

The household tale “Do not Betray a Friend” tells the story of how one poor man healed the son of a Syrian ruler.

False sickness, when one or another character of the fairy tale gets sick with evil intentions, is found in magic tales: “Cinderella”, “Nine brothers and one sister” and in the animal fairy tale “Tsikara”. Here we are dealing with the slaughter of a cult animal.

დალილა ბედიანიძე

საქართველო, თბილისი

შოთა რუსთაველის სახელობის

ქართული ლიტერატურის ინსტიტუტი

ავადმყოფობათა ასახვა ქართულ ხალხურ ზღაპრებში

ქართული ხალხური ზღაპრები მრავალმხრივი კვლევის საგანია და მათში არაერთი საინტერესო მოვლენაა ასახული. მათ შორის ყურადღებას იქცევს საკითხი, თუ როგორ არის ასახული ზღაპრებში ავადმყოფობები.

ავადმყოფობა ქართულ ხალხურ ზღაპრებში ორგვარია: ნამდვილი ავადმყოფობა და ცრუ ავადმყოფობა, როცა ზღაპრის ესა თუ ის პერსონაჟი თავს მოიავადმყოფებს.

ნამდვილი ავადმყოფობა გვხვდება ქართულ ჯადოსნურ ზღაპრებში: „მეცხვარე ბრმა დევი და ფეიქრის შეგირდი“ (ხელმწიფის ცოლი ხდება ავად და სიძეებს წამლად უკვდავების წყლის და უკვდავების ყურძნის მიტანას სთხოვს); „ბერნადის შვილი“ (ხელმწიფის ასული ბერნადის შვილის სიყვარულით ხდება ავად. მისი წამალია უკვდავების წყალი, ირმის რძე, კოჭლი დევის ღვიძლი და გაქვავებული ქალაქის ამბის გაგება); „ზღაპარი ხელმწიფის ცოლისა, გველი რომ გაუჩნდა“ (ხელმწიფის ვაჟი ცოლის დაკარგვის გამო დარდით ავად გახდა და ექიმების რჩევით სავაჭროდ წავიდა, რათა გული გადაეყოლებინა და გამოჯანსაღებულიყო) და სხვა. ამ მხრივ საინტერესოა ცხოველთა ზღაპრებიც: მაგალითად „ძაღლების ენაში“ ეშმაკების ჯადოქარია ავადმყოფობის გამომწვევი და როცა ის ავადმყოფს მოშორდება, ავადმყოფიც გამოჯანმრთელდება.

საკოფაცხოვრებო ზღაპარში „ამხანაგს ნუ უღალატებ“ მოთხრობილია, თუ როგორ განკურნა ერთმა საწყალმა კაცმა მაშრიყის ხელმწიფის ლოგინად ჩავარდნილი ვაჟი.

ცრუ ავადმყოფობა, როცა ზღაპრის ესა თუ ის პერსონაჟი თავს მოიავადმყოფებს ბოროტი განზრახვით, გვხვდება ჯადოსნურ ზღაპრებში: „კონკია“, „ცხრა ძმა და ერთი და“ და ცხოველთა ზღაპარში „წიქარა“. აქ საქმე გვაქვს საკულტო ცხოველის დაკვლასთან.

Rūta Brūzgienė

Lithuania, Vilnius

Mykolas Romeris University

Lithuanian Baroque: The Existential Concept of Being in the Hymnals of S. Slavočinskis, P. Šrubauskis

Lithuanian Baroque, which began to form at the end of the 16th century, flourished until the 18th century. The deaths and suffering caused by wars and plague epidemics that constantly devastated Lithuania became the most dominant signs of the Lithuanian reality of that period. From 1654 till 1661, Lithuania lost almost half of its population to the war, subsequent massacres and deportations, and famine and plague. At the beginning of the 18th century, Swedish and Russian armies marched through the country again during the Northern War. The plague of 1708–1711 killed a third of the Lithuanian population, and even more — almost half of the people died in the Lithuanian lands of the Duchy that year. Therefore, in the religious hymns of the Baroque era (Pranciškus Šrubauskis, Saliamonas M. Slavočinskis, etc.), the existential worldview was significantly strengthened where the philosophical motifs of the fragility of life, the search for God, the realistic images of death intertwined. This article aims to discuss the features of the expression of the motives of death in these hymns and the features of poetic musicality. The writing will be based on the works of E. Ulčinaitė, D. Pociūtė, S. Narbutas, O. Daukšienė, M. Vaicekauskas, V. Skrupskelytė, J. Lebedis, W. Wolfs and others, comparative methodology will be used.

Maia Burdiashvili

Georgia, Kvareli

PhD Student

Different Variations of the Artistic Narrative of the Pandemic: Albert Camu's „The Plague“, Gabriel Garcia Marquez's „Love in Time of Cholera“, Jaba Zarqua's „The First Lane of Vazha-Pshavela“ and other Short Stories by Georgian Authors

Historical experience has shown that pandemic radically changes pre-pandemic life style. The values is being re-evaluated and all the problems that seemed to be covered before are coming to the fore with all their intensity. Literature expresses the impact of pandemic on people's lives from different sides. Putting different accents depends on both – the Epoch and the author's individual point of view and the quarantine and isolation have a significant impact on the chronotope of the text as well.

The subject of our discussion is Albert Camus' "The Plague", Gabriel Garcia Marquez's "Love in time of Cholera", Jaba Zarqua's "The first lane of Vazha-Pshavela" and other stories by Georgian authors what are instant reflections on the pandemic. We will focus on the purpose for which these texts were created, how the past catastrophes became not only an integral part of the authors' point of view but foundation for a new philosophical thought. We are supposed to talk about the role of quarantine and isolation, how they transform the time and space described in the texts, what kind of metamorphosis they push the characters to Comparative analysis of research texts reveals many interesting things.

**ჟამიანობის მხატვრული ნარატივის სხვადასხვაგვარი
ვარიაციები: ალბერ კამიუს „შავი ჭირი“, გაბრიელ გარსია
მარკესის „სიყვარული ჟამიანობის დროს“,
ჯაბა ზარქუას „ვაჟა-ფშაველას პირველი ჩიხი“
და სხვა ქართველი მწერლების მოთხრობები**

ისტორიულმა გამოცდილებამ დაგვანახა, რომ ეპიდემია რადიკალურად ცვლის მანამდე არსებულ საზოგადოებრივ წესრიგს. ხდება ღირებულებების გადაფასება და მთელი სიმწვავით წინა პლანზე გამოდის ყველა ის კრიზისი, რომელიც მანამდე თითქოს დაფარული იყო. მხატვრული ლიტერატურა სხვადასხვა კუთხიდან გამოსახავს ეპიდემიის გავლენას ადამიანთა ცხოვრებაზე. განსხვავებული აქცენტების დასმა კი დამოკიდებულია, როგორც ეპოქაზე, ასევე მწერლის ინდივიდუალურ მსოფლადქმაზე. მისი თანმდევი კარანტინი და იზოლაცია მნიშვნელოვან გავლენას ახდენს მხატვრული ტექსტის ქრონოტოპზეც.

ჩვენი განხილვის თემაა ალბერ კამიუს „შავი ჭირი“, გაბრიელ გარსია მარკესის „სიყვარული ჟამიანობის დროს“, ჯაბა ზარქუას „ვაჟა-ფშაველას პირველი ჩიხი“ და სხვა ქართველი მწერლების მოთხრობები, რომლებიც ეპიდემიაზე მყისიერ რეფლექსიას წარმოადგენს. ყურადღებას ვამახვილებთ იმაზე, თუ რა მიზნით შეიქმნა აღნიშნული მხატვრული ტექსტები, როგორ გახდა ჟამიანობის დროს მოვლენილი კატასტროფები მწერალთა შინაგანი მსოფლგანცდის განუყოფელი ნაწილი და საფუძველი ჩაუყარა ახალ ფისოლოგიურ ნააზრევს.

აგრეთვე ვისაუბრებთ იმაზე თუ რა როლი აქვს კარანტინისა და იზოლაციის თემას, როგორ გარდაქმნის ის ტექსტში აღწერილ დროსა და სივრცეს, რა გამოწვევების წინაშე აყენებს პერსონაჟებს, რა სახის მეტამორფოზისაკენ უბიძგებს მათ. საკვლევი ტექსტების შედარებითი ანალიზი ბევრ საინტერესო მოვლენას წარმოაჩენს.

Plague in Literature

In both Georgian and world literature, there will definitely be works that will make the Korona virus pandemy to be their theme, but even before their appearance, it is interesting to think about of what kind themes and forms such literature could be.

Since the appearance of SARS-CoV-2 on the European continent, it has been repeatedly compared to the Black Death, the most deadly epidemic known to mankind, which has claimed the lives of many people on different continents at different times in history. Of course, this comparison is only metaphorical. In order to understand the role that the corona virus can play in modern literature, we need to focus on historical experience based on metaphorical analogy and look at the important monuments of world literature in which the epidemic is central.

• The Black Death as God's Punishment in Ancient Literature

The Black Death appears in literature as far back as ancient Greece. It is the driving force behind the story and the cause of the main conflict in the two fundamental texts in Homer's Iliad and Sophocles in Oedipus the King.

• Time in the Renaissance or how a person behaves in an emergency

Perspective changes significantly during the Renaissance. In one of the most important works of the Renaissance, the Black Death in Giovanni Boccaccio's Decameron is as horrific as it was in ancient Greece.

• Timeliness in twentieth century literature or the history of resistance

Among the new and recent texts of literature on the subject of the epidemic, the novel "The Black Plague" by the French Nobel Prize-winning writer of Algerian origin, Albert Camus, stands out for its sharpness, expression and artistic mastery. In this work, the author describes the epidemic of the Black Death that broke out in the Algerian suburb of Oran with high artistic mastery.

• **Perspectives for future literature**

Most of the famous philosophers of our time have already expressed some opinion about the pandemic. The fastest among them was the Slovenian Marxist thinker Slavoj Žižek, who even managed to publish a book of short newspaper essays on the corona virus. “Pandemic! Covid is alarming the world.”

ეკა ჩხეიძე

*საქართველო, თბილისი
შოთა რუსთაველის სახელობის
ქართული ლიტერატურის ინსტიტუტი*

ჟამიანობა ლიტერატურაში

როგორც ქართულ ისე მსოფლიო ლიტერატურაში, აუცილებლად გამოჩნდება ნაწარმოებები, რომლებიც საკუთარ თემად კორონა ვირუსის პანდემიას გაიხდიან, თუმცა მათ გამოჩენამდეც საინტერესოა ფიქრი იმის თაობაზე თუ რა თემატიკისა და ფორმის შეიძლება იყოს ასეთი ლიტერატურა.

SARS-CoV-2-ის ევროპულ კონტინენტზე გამოჩენის დღიდანვე იგი მრავალჯერ იქნა შედარებული შავ ჭირთან, კაცობრიობისთვის ცნობილ ყველაზე მომაკვდინებელ ეპიდემიასთან, რომელმაც ისტორიის სხვადასხვა პერიოდში სხვადასხვა კონტინენტზე უამრავი ადამიანის სიცოცხლე შეიწირა. რა თქმა უნდა, ეს შედარება მხოლოდ მეტაფორულია. იმისათვის, რომ გავიგოთ თუ რა როლი შეუძლია ითამაშოს კორონა ვირუსმა თანამედროვე ლიტერატურაში, საჭიროდ მიგვაჩნია მეტაფორულ ანალოგიაზე დაყრდნობით ყურადღება დავუთმოთ ისტორიულ გამოცდილებას და თვალი გადავავლოთ მსოფლიო ლიტერატურის იმ მნიშვნელოვან ძეგლებს, რომლებშიც ეპიდემია ცენტრალურ ადგილს იკავებს.

• **შავი ჭირი, როგორც ღვთის სასჯელი ანტიკურ ლიტერატურაში**

შავი ჭირი ლიტერატურაში ჯერ კიდევ ანტიკურ საბერძნეთში ჩნდება. ის სიუჟეტის მამოძრავებელი მუხტი და მთავარი

კონფლიქტის გამომწვევი მიზეზია ორ ფუნდამენტურ ტექსტში ჰომეროსის „ილიადასა“ და სოფოკლეს „ოიდიპოს მეფეში“.

• **ჟამიანობა რენესანსის ეპოქაში ანუ როგორ იქცევა ადამიანი საგანგებო მდგომარეობისას**

რენესანსის დროს პერსპექტივა საგრძნობლად იცვლება. ალორმინების პერიოდის ერთ-ერთ ყველაზე მნიშვნელოვან ნაწარმოებში, ჯოვანი ბოკაჩოს „დეკამერონში“ შავი ჭირი ისეთივე საზარელ, ისეთივე განსაკუთრებულ მდომარეობას იწვევს, როგორც მანამდე ანტიკურ საბერძნეთში.

• **ჟამიანობა მეოცე საუკუნის ლიტერატურაში ანუ წინააღმდეგობის ისტორია**

ეპიდემიის თემისთვის მიძღვნილ ლიტერატურის ახალ და უახლეს ტექსტებს შორის თავისი სიმძაფრით, ექსპრესიითა და მხატვრული ოსტატობით სხვათაგან ძლიერ გამოირჩევა ალჟირული წარმოშობის ფრანგი ნობელიანტი მწერლის ალბერ კამიუს რომანი „შავი ჭირი“. ავტორი ამ ნაწარმოებში მაღალი მხატვრული ოსტატობით აღგვიწერს ალჟირის პერიფერიულ ქალაქ ორანში აფეთქებულ შავი ჭირის ეპიდემიას.

• **პერსპექტივები მომავალი ლიტერატურისთვის**

ჩვენი დროის სახელგანთქმულ ფილოსოფოსთა უმრავლესობამ უკვე გამოთქვა გარკვეული აზრი პანდემიის შესახებ. მათ შორის ყველაზე სწრაფი კი სლოვენელი მარქსისტი მოაზროვნე სლავოი ჟიჟეკი აღმოჩნდა, რომელმაც კორონა ვირუსის შესახებ მოკლე საგაზეთო ესეებისგან შემდგარი წიგნის გამოცემაც კი მოასწრო. „პანდემია! კოვიდი აზანზარებს მსოფლიოს“.

Dodo Chumburidze

Georgia, Tbilisi

Ivane Javakhishvili Tbilisi State University

Institute of History and Ethnology

Social and Political Aspects of Epidemics and Pandemics in the Context of Russian Imperial Policy

For centuries, Georgia, due to its location of a geopolitical importance, used to be devastated not only by armed invaders but also by severe epidemics. Following the discovery of vaccination against infections causing epidemics, vaccination was soon introduced in Georgia as well. According to the sources, vaccination started at the royal court of Kartli and Kakheti in the 1770s. The order on the vaccination of the population was first issued by King Erekle in 1772, and Yulon Batonishvili was the first person who received a vaccine to reassure the population that the process was safe.

After the conquest of Georgia by Russia, epidemics used to spread during large-scale uprisings and wars. Memoirs of Alexander Orbeliani describe the spread of the “Black Death” epidemic. During the Kakheti uprising of 1812-1813, the situation of the Russian government severely punishing the insurgents was further aggravated by the spread of a deadly epidemic. Cholera outbreak in the 1840s and 1850s caused huge damage and loss. In the 19th century, the Russian Empire was struck by cholera pandemics five times, the fifth and the largest pandemic, which began in the 1890s, hit 70 provinces of Russia. A total of 505 thousand people were infected and the pandemics took the lives of 207 people. The vaccination against cholera started in Georgia in 1892. The process of vaccination was guided by “the achievements of the *“Microbiology Laboratory of the Pasteur Institute in Paris”*”.

Cholera, smallpox, tuberculosis and other contagious diseases did not spare any class of the population, causing great damage to the development of Georgian literature and culture. Many famous and promising people were killed by these terrible diseases, especially Georgian students who went to study at Russian universities and who would contract tu-

berculosis and die. During the epidemics, many prominent public figures participating in the national liberation struggles were infected while imprisoned and died in prison. Ilia Chavchavadze, other famous writers and public figures were involved in the fight against cholera; Vazha-Pshavela called the chauvinist policy exercised by the empire “the second cholera”. Under the “second cholera” the writer meant the autocracy, “the most invincible disease in Georgia,” and called on the society to fight against this “second cholera” rather than against the real one.

დოდო ჭუმბურიძე

საქართველო, თბილისი

ივანე ჯავახიშვილის სახელობის

თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტი

ისტორიისა და ეთნოლოგიის ინსტიტუტი

ეპიდემიებისა და პანდემიების სოციალურ-პოლიტიკური ასპექტები რუსეთის იმპერიული პოლიტიკის კონტექსტში

რთულ გეოპოლიტიკურ სივრცეში მოქცეულ საქართველოს საუკუნეების მანძილზე მუსრს ავლებდნენ არა მარტო იარაღით შემოჭრილი მტრები, არამედ სასტიკი ეპიდემიებიც. ეპიდემიის საწინააღმდეგო ვაქცინაციის გამოგონების შემდეგ საქართველოშიც დაიწყო მისი გამოყენება. წყაროების მიხედვით, ქართლ-კახეთის სამეფო კარზე მე-18 საუკუნის 70-იანი წლებიდან დაიწყო ვაქცინაცია. პირველად, 1772 წელს, პირადად ერეკლე მეფემ გასცა აცრის ბრძანება და იულონ ბატონიშვილი აცრა, რათა მოსახლეობას ერწმუნა, რომ ეს პროცესი საშიში არ იყო.

რუსეთის მიერ საქართველოს დაპყრობის შემდეგ ეპიდემია განსაკუთრებით დიდი აჯანყებებისა და აღმოსავლური ომების დროს ვრცელდებოდა. „შავი ჭირის“ ეპიდემიის გავრცელებას აღწერს ალექსანდრე ორბელიანის მოგონებები. კახეთის ხანგრძლივი აჯანყების პერიოდში (1812-1813) რუსული ხელისუფლების მხრიდან აჯანყებულთა უმკაცრეს სადამსჯელო ოპერაციებს მწვავე ეპიდემიური ვითარებაც დაემატა. დიდი ზიანი მოიტანა 1840-50-იან წლებში გავრცელებულმა ქოლერამ. XIX საუკუნეში

რუსეთის იმპერიას ქოლერის ხუთმა პანდემიამ გადაურა, ყველაზე მასშტაბურმა, მეხუთე პანდემიამ, რომელიც 90-იან წლებში დაიწყო, რუსეთის 70 გუბერნია მოიცვა. ჯამში დაავადდა 505 ათასი და გარდაიცვალა 207 ადამიანი. 1892 წლიდან საქართველოში დაიწყო ქოლერის ვაქცინაციაც. რომელიც „პარიჟის პასტერის ინსტიტუტის ტენიკური სამიკრობო ლაბორატორიის“ მიღწევებზე იყო დაფუძნებული..

ქოლერა, ყვავილი, ჭლეკი და სხვა გადამდები სენი არ ინდობდა მოსახლეობის არცერთ ფენას, დიდ ზიანს აყენებდა ქართული ლიტერატურისა და კულტურის განვითარებას. ბევრი ცნობილი და პერსპექტიული ადამიანი შეეწირა ამ სამინელო დაავადებებს. განსაკუთრებით ეს ეხება რუსეთის უნივერსიტეტებში სასწავლებლად წასულ ქართველ სტუდენტებს, რომლებიც ჭლეკით ავადდებოდნენ და ლეტალურად ამთავრებდნენ სიცოცხლეს. ბევრი გამოჩენილი საზოგადო მოღვაწე ეროვნულ-განმათავისუფლებელ ბრძოლაში მონაწილეობის გამო, ეპიდემიის ვითარებაში, დაავადებულები ხვდებოდნენ ციხეში და კვდებოდნენ. ქოლერის წინააღმდეგ ბრძოლაში ჩართული იყო ილია ჭავჭავაძე, სხვა ცნობილი მწერლები და საზოგადო მოღვაწეები, ვაჟა-ფშაველა იმპერიის შოვინისტურ პოლიტიკას „მეორე ქოლერას“ უწოდებდა. „მეორე ხოლერაში“ მწერალი გულისხმობდა თვითმპყრობელობას, „საქართველოს სხეულში შემძვრალ ყველაზე ვერაგ სენს“, საზოგადოებას ნამდვილ ქოლერაზე მეტად მისი დამარცხებისკენ მოუწოდებდა.

Ana Dolodze

Georgia, Tbilisi

Ivane Javakhishvili Tbilisi State University

“The earth has grown old and is killing its own children“

(Mythical Psychology of the Pandemic)

The subject of our discussion is Demna Shengelaia's modernist novel “Sanavardo”, all the characters of which are suffering from different diseases. The main character of the work, Bondo, connects his an-

cestors to the shores of the Tigris, where, according to myth, Ishtar remained, doomed to suffering, And the novel Sanavardo is connected with the coast of Cappadocia, where diseases also arose and then spread. The writer weaves myth, history and novel story together and thus creates an unusual artistic space; One of the unifying elements of the multi-layered structure of the work is the tale of the dodo frog, which with its structure stands very close to the myth that does not end well; All the characters are doomed to eternal torment. The dodo frog weeps over the green tears of its shepherd, thereby constantly poisoning everything. The color green should indicate constant renewal, while tears should indicate constant sorrow. Therefore, the inhabitants of Sanavardo have no longer picked good qualities, all are angry and poison everything. The extinction of the dodo frog on this side will not fix it either, as venomous mosquitoes will continue its work. The writer depicts life so horrible that the reader could not imagine if something like this could happen on earth. A myth is created on the spot, at the station of evil, where there is no hope, no one is worthy of happiness, where everyone is sick: some have a fever, some have a fever, and some – gentlemen; And he who is physically healthy is obsessed with care. All are doomed to death.

The myth created by the writer also ends at the end of the work. Sanavardo becomes an unsuitable place to live. People who survived, celebrates the last feast with the church. The preacher declares that the earth has grown old and is killing its own children. Everyone has to leave this place. The mythical vision of the pandemic is manifested in this very section – the old world is doomed to perish, it must be cleansed at the cost of a great sacrifice.

Despite the mystical, phantasmagoric world presented in the novel, based on old and new myths, the real plan is obvious, with the important localization of Georgian space and time and its generalization.

ანა დოლიძე

საქართველო, თბილისი
ივანე ჯავახიშვილის სახელობის
თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტი

„დედამიწა დაბერწდა და თავის შვილებს თვითონვე კლავს“ (პანდემიის მითოსური ფსიქოლოგია)

ჩვენი განხილვის საგანია დემნა შენგელაიას მოდერნისტული რომანი „სანავარდო“, რომლის ყველა პერსონაჟი დაავადებულია სხვადასხვა სენით. ნაწარმოების მთავარი პერსონაჟი ბონდო თავის წინაპრებს ტიგროსის ნაპირებს უკავშირებს, სადაც მითის მიხედვით, დარჩა იმთარი, ტანჯვისთვის განწირული, ხოლო სანავარდო ნაწარმოებში უკავშირდება კაბადოკიის ნაპირს, სადაც ასევე გაჩნდა და შემდეგ გავრცელდა დაავადებები. მწერალი მითს, ისტორიასა და რომანის სიუჟეტს ერთმანეთში აქსოვს და ამით არაჩვეულებრივ მხატვრულ სივრცეს ქმნის; ნაწარმოების მრავალშრიანი სტრუქტურის ერთ-ერთი გამაერთიანებელი რგოლია დოდო ბაყაყის ზღაპარი, რომელიც თავისი სტრუქტურით ძალიან ახლოს დგას მითთან, რომელიც კეთილად არ სრულდება; ყველა პერსონაჟი სამუდამო ტანჯვისთვისაა განწირული. დოდო ბაყაყი დასტურის თავის სატრფოს მწვანე ცრემლებით, რითაც მუდმივად შხამავს არემარეს. მწვანე ფერი მუდმივ განახლებაზე, ხოლო ცრემლი მუდმივ დარღზე უნდა მიგვანიშნებდეს. აქედან გამომდინარე, სანავარდოს მცხოვრებლებსაც აღარ შერჩენიათ კარგი თვისებები, ყველა გაბოროტებულია და არემარეს შხამავს. ამ მხარეს არც დოდო ბაყაყის მოსპობა გამოასწორებს, რადგან მის საქმეს შხამიანი კოლოები გააგრძელებენ. მწერალი იმდენად საშინელ ყოფას ასახავს, რომ მკითხველს არ წარმოუდგენია, მსგავსი რამ თუ შეიძლება დედამიწაზე მოხდეს. იქმნება მითი ადგილზე, ბოროტების სადგურზე, სადაც არ არსებობს იმედი, არავინ არის ბედნიერების ღირსი, სადაც ყველა ავადმყოფობს: ზოგს ციებ-ცხელება აქვს, ზოგს ქლექი და ზოგსაც – ბატონები; ხოლო ის, ვინც ფიზიკურად ჯანმრთელია, სადარდელითაა შეპყრობილი. ყველა თავისი სასიკვდილოდაა განწირული.

ნაწარმოების ბოლოს მწერლის მიერ შექმნილი მითიც სრულდება. სანავარდო საცხოვრებლად უვარგისი ადგილი ხდება. ხალხი, რომელიც უბედურებას გადაურჩა, ბოლო დღესასწაულს აღნიშნავს ეკლესიასთან. ქადაგი აცხადებს, რომ დედამიწა დაბერწდა და თავის შვილებს თვითონვე კლავს. ყველა უნდა წავიდეს ამ ადგილიდან. პანდემიის მითოსური ხედვა სწორედ ამ მონაკვეთში გამოიხატება – ძველი სამყარო დასალუპავადაა განწირული, ის უნდა განიწმინდოს დიდი მსხვერპლის ფასად.

მიუხედავად რომანში წარმოჩენილი მისტიკური, ძველ და ახალ მითზე დაყრდნობილი, ფანტასმაგორიული სამყაროსი, ამკარაა რეალური პლანიც, ქართული სივრცისა და დროის მნიშვნელოვანი ლოკალითა და მისი განზოგადებით.

Ketevan Elashvili

Georgia, Tbilisi

Shota Rustaveli Institute of Georgian Literature

The idea of the Black Death in the FiFiction

Georgian literature has one unusual feature – it reserves the right of artistic silence in relation to the fatal disease (meaning a pandemic, the name of which dates back only a century, and itself is a long time in the history of mankind). It seeks its own interesting explanation; apparently, this topic was taboo, because a small nation like us had no right to fear or despair. This tendency was even reflected in artistic thinking.

That is why only the cholera epidemic mentioned in the XIX century, which was sacrificed by the beautiful Nino Chavchavadze; Cholera turned out to be fatal for Zakaria Orbeliani as well...

Unlike Vaja-Pshavela, in his short story written in 1892 – Cholera Helped (Berua's story) reminds us of the basic law of nature – in the time of apocalyptic consciousness, life can start from a whole new page.

On this topic, unlike fiction, Georgian folklore is quite informative and based on life experience. The Georgian equivalent of the pandemic – „Jamianoba“ (Black Death), which is multi-layered in its verbal essence, also raises many questions.

Our ethno consciousness is completely alienated from the perception of the pandemic in world literature. That is why a number of literary masterpieces have been created to escape from this epoch-making or soul-searching ordeal. Edgar Allan Poe's "Red Mask of Death" is just such a fierce pandemic illustration, but with a very mystical character.

It evokes a shocking feeling of excruciating emotion – the "red death march to the country", from which any attempt to divert itself is in vain. The "horror chain" is created with a virtual gradation of colors, where the symbolic collision of different, irrelevant tones in the "pandemic labyrinth" will lock the reader and find him in the face of the "red death".

All this is happening in the "black hall, under the shadow of a black wooden clock" in order to show the omnipotent power of the pandemic on an even greater scale.

ქეთევან ელაშვილი

საქართველო, თბილისი

შოთა რუსთაველის სახელობის

ქართული ლიტერატურის ინსტიტუტი

ჟამიანობის მხატვრული საზრისი

ქართულ მწერლობას ერთი უჩვეულობა ახასიათებს – „ფატალური სენის“ მიმართ (იგულისხმება პანდემია, რომლის სახელდება მხოლოდ ერთ საუკუნეს ითვლის, თავად კი კაცობრიობის ისტორიის ხნისაა) მხატვრული დუმილის უფლებას იტოვებს. ამას თავისი საინტერესო ახსნა ეძებნება: სავარაუდოდ, ეს თემა ტაბუირებული იყო, რადგან ჩვენსავით მცირე ერს შიშისა თუ სასოწარკვეთის უფლება არ ჰქონდა. ეს ტენდენცია აისახა კიდევ მხატვრულ აზროვნებაში.

ამიტომაცაა მხოლოდ გაკვრით ნახსენები ქოლერის ეპიდემია XIX საუკუნეში, რომელსაც ემსხვერპლა უმშვენიერესი ნინო ჭავჭავაძე; ქოლერა საბედისწერო აღმოჩნდა ზაქარია ორბელიანისთვისაც...

სხვათაგან განსხვავებით, ვაჟა-ფშაველა, მისტიკურ ენაზე მეტყველი, უსაშველოობის ამ საბედისწერო რყევას გრძნობის უზენაესობით უკუაქცევს. ესაა 1892 წელს დაწერილი მოთხრობა – „ხოლერამ მიშველა“ (ბერუას ნაამბობი), სადაც ის ბუნების უმთავრეს კანონზომიერებას გვახსენებს – აპოკალიფსური ცნობიერების ჟამს, ცხოვრება სრულიად ახალი ფურცლიდან შეიძლება დაიწყოს.

ამ თემატიკით, მხატვრული ლიტერატურისაგან განსხვავებით, საკმაოდ მრავლისმთქმელია ცხოვრების თვითდინებაზე აღმოცენებული ქართული ფოლკლორი. ასევე მრავალ კითხვას ბადებს პანდემიის ქართული შესატყვისი „ჟამიანობა“, რომელიც თავისი სიტყვიერი არსით მრავალშრიანია. ის, ერთგვარად, უკურნებელ სენთა ტაბუირებული განზოგადებაა, ადამიანთა ნებისაგან ასხლეტილი დროა, დამზაფრავი რეალობაა ერთჟამად შეკრული, რომელიც ბედისწერისეული შეუცნობლობით გვატყდება თავს.

ჩვენს ეთნოცნობიერებას სრულიად ემიჯნება პანდემიის აღქმა მსოფლიო მწერლობაში. ამიტომაცაა, რომ არაერთი ლიტერატურული შედეგრი შეიქმნა ამ ეპოქალური განსაცდელისაგან თავის დასაღწევად თუ სულის მოსათქმელად. ედგარ პოს „წითელი სიკვდილის ნიღაბიც“ სწორედ ამგვარი მძაფრი პანდემიური ილუსტრაციაა, ოღონდ, ფრიად მისტიკური სახისმეტყველებით შეჯერებული. აქ დამზაფრავი ემოციის შემამრწუნებელ განცდას ბადებს – „ქვეყნად წითელი სიკვდილის შემმუსრავი ბოგინი“, რომლისგანაც თავის განრიდების ყოველგვარი მცდელობა ამაოა. „სამინელებათა ჯაჭვი“ ფერთა ვირტუალური გრადაციით იქმნება, სადაც განსხვავებულ, შეუსაბამო ტონალობათა სიმბოლური შეჯახება „პანდემიურ ლაბირინთში“ გამოამწყვდევს მკითხველს და ფერდაფერ, ფეხდაფეხ „წითელი სიკვდილის“ პირისპირ აღმოაჩენს...

ეს ჟამისწერა კი, აბსოლუტურ არაარსში – „შავ დარბაზში, შავი ხის საათის ჩრდილქვეშ“ ხდება, რათა კიდევ უფრო თავზარდამცემად, მასშტაბურად გამოიკვეთოს პანდემიის ყოვლისმომსპობი და ყოვლისშემძლე ძალაუფლება.

Maka Elbakidze

Georgia, Tbilisi

Shota Rustaveli Institute of Georgian Literature

The Red Death – A Metaphor or a Prophecy

The Mask of the Red Death by Edgar Allan Poe can be called a theatrical story. The narrative (“telling”) is replaced by “showing”, which is indicated by the use of the word “mask” in the title of the story, the selection of seven different colored halls and costume masquerade as decoration for the central episode of the text, and finally direct allusions to three classic plays: Shakespeare’s “The Tempest” and “Coriolanus” and “Hernani” by Viktor Hugo. It should also be noted that the story is told from the third person, by a direct eyewitness, but the narrator himself is not really considered among Prince Prospero’s guests –against the background of the comprehensive Darkness and Decay he is the only survivor to complete his mission and put a final dot in the story.

From the very beginning of the narrative, the disease with the name Red Death is presented as an absolute, metaphysical evil. It forces people to run and hide from him behind high and strong walls. Its seal – the scarlet stains upon the body and especially upon the face of the victim – shuts him out from the aid and from the sympathy of his fellow-men. With its symptoms and devastating power, “Red Death” is very similar to cholera or the plague: “sharp pains, and sudden dizziness, and then profuse bleeding at the pores, with dissolution”. It has all the signs of a pandemic: it “had long devastated the country”; no pestilence had ever been so fatal, or so hideous (Prospero’s dominions were half depopulated). And yet – what is The “Red Death”?

There are attempts to read the theatrical metaphors and artistic effects of this story as grotesque elements (Mikhail Bakhtin), or a projection of the sick body (Alexandra Urakova), or as a metaphor for social and political convulsions (Philipp Sarasin). However, there are other aspects of this story – the biographical basis of its writing (the sudden illness of the writer’s wife, Virginia) and the real historical basis (the cholera epidemic of 1832), as well as the ironic finale of the story – the emptiness under the guise of red death, which sounds like a kind of warning prophecy to modern readers.

მაკა ელბაკიძე

საქართველო, თბილისი

შოთა რუსთაველის სახელობის

ქართული ლიტერატურის ინსტიტუტი

წითელი სიკვდილი – მეტაფორა თუ წინასწარმეტყველება

ედგარ ალან პოს წითელი სიკვდილის ნიღაბი სალიტერატურო კრიტიკის მიერ „თეატრალურ“ მოთხრობად არის სახელდებული. ნარატივი (telling) ჩანაცვლებულია „ჩვენებით“ (showing), რაზეც მეტყველებს მოთხრობის სათაურში სიტყვა „ნიღბის“ ხმარება, ტექსტის ცენტრალური ეპიზოდისთვის დეკორაციად შვიდი სხვადასხვა ფერის დარბაზისა და კოსტუმირებული მასკარადის შერჩევა და ბოლოს პირდაპირი ალუზიები სამ კლასიკურ პიესასთან – შექსპირის „ქარიშხალს“, „კორიოლანუსს“ და ჰიუგოს „ერნანთან“. ისიც გასათვალისწინებელია, რომ თხრობა ხდება მესამე პირში ამბის უშუალო თვითმხილველის მიერ, თუმცა თავად ნარატორი ნამდვილად არ მოიაზრება პრინც პროსპეროს სტუმრებს შორის – ირგვლივ გამეფებული „სიბნელისა და ხრწნილების“ ფონზე ისაა ერთადერთი ცოცხლად გადარჩენილი, რათა ბოლომდე შეასრულოს თავისი მისია და მოთხრობაში საბოლოო წერტილი დასვას.

მოთხრობის პირველივე სტრიქონებიდან „წითელი სიკვდილი“ წარმოდგენილია როგორც აბსოლუტური, მეტაფიზიკური ბოროტება: მას გაურბიან და ემალებიან მაგარი და მაღალი გალავნის მიღმა; მისი მთავარი „სამხილი“ – სახესა და სხეულზე მოდებული წითელი ლაქები – „კარს უხშობს“ მეგობრის თანალმობასა და შემწეობას. სიმპტომებითა და გამანადგურებელი ძალით „წითელი სიკვდილი“ ძალზე წააგავს ქოლერას ან შავ ჭირს: „მწვავე ტკივილი, მეყსეული გაბრუნება, ხვავრიელი სისხლდენა ყოველი ფორით და აღსასრული“. მას აქვს პანდემიის ყველა ნიშანი: „დიდხანს ბოგინობს“, მანამდე არსებულ ყველა ჟამიანობას აღემატება შემმუსრავი და შემზარავი ძალით (პროსპეროს სამფლობელო „ნახევრად გატიალდა“). და მაინც – რა არის „წითელი სიკვდილი“?

სამეცნიერო ლიტერატურაში არის ცდები, რომ ამ მოთხრობის თეატრალური მეტაფორები და მხატვრული ეფექტები წაკითხულ იქნას, როგორც გროტესკული ელემენტები (მიხეილ ბახტინი), ან ავადმყოფი სხეულის მდგომარეობის პროექცია (ალექსანდრა ურაკოვა), ან როგორც სოციალური და პოლიტიკური კონვენუსიების ერთგვარი მეტაფორა (ფილიპ სარაზინი). თუმცა საყურადღებოა ამ მოთხრობის კიდევ რამდენიმე ასპექტი – მისი დაწერის ბიოგრაფიული საფუძველი (მწერლის მეუღლის, ვირჯინიას უცარი დასწრეობა) და რეალური ისტორიული საფუძველი (1832 წლის ქოლერის ეპიდემია), ასევე მოთხრობის ირონიული ფინალი – სიცარიელე წითელი სიკვდილის ნიღაბქვეშ, რომელიც თანამედროვე მკითხველისთვის ერთგვარ გამაფრთხილებელ წინასწარმეტყველებად ჟღერს.

Julieta Gabodze

Georgia, Tbilisi

Shota Rustaveli Institute of Georgian Literature

Pandemics – Source of the Writers’ Creative Inspiration (Based on Akaki Tsereteli’s and Al. Orbeliani’s writin)

In 19th century, there were widespread pandemics of plague and cholera and, unfortunately, Georgia was unable to avoid it. The newspapers published information about epidemics in different countries and warned the population about the proposed danger every day.

The issue of pandemics has even become the source of inspiration for many writers. Georgian writers of various genres (documentary, lyrical-epical, allegoric) described its impact and results for the society. In this respect, art of Alexander Orbeliani and Akaki Tsereteli deserve particular attention.

Al. Orbeliani, as documentary writer, in his unknown and less known memoirs provided detailed description of the history off epidemics spreading. As he mentioned, due to plague (“Plague of 1811 in Georgia”) the population has left Tbilisi and found shelter in Martkopi fields.

The writer tells us how and using which methods the population fought against this disease. Supposedly, he has had this illness as well.

And cholera epidemics, commenced in India and China in 1816-1818, further spread in Jerusalem, Europe and Caucasus, according to the memoirs of Al. Orbeliani, 10 years passed until it reached Georgia (First Cholera Here, in Tiflis” (was in 1830, as I know and as I have seen). Al. Orbeliani was eyewitness and participant of these processes and he had even saved lives of several people. In his memories he shares his notable observations related to the disease. Al. Orbeliani’s documentary records are equally significant for both, historians and researchers of the history of medicine.

Akaki Tsereteli could not observe pandemics calmly and in 1892, he hurriedly left to avoid cholera epidemics and found shelter in Sachkhere. “There was only one case of cholera here, there were no more cases and if there are some more cases, I shall leave for Ossetia and I shall travel this way, up to Elbrus” – wrote he in his letter to Kirile Lortkipanidze. Though Akaki physically avoided the disease, he could not leave epidemics without attention and responded to it with his allegorical poem “Cholera” Piper’s Verses by Akaki”. Poet’s goal was to remind his fellow citizens that all severities, and cholera epidemics among them, are the visitations of God for the human sins and it can be avoided if the humans follow the proper way. Thus Akaki continues, in some way, the poetic line of David Guramishvili.

ჯულიეტა გაბოძე

საქართველო, თბილისი

შოთა რუსთაველის სახელობის

ქართული ლიტერატურის ინსტიტუტი

პანდემია – მწერალთა შემოქმედებითი ინსპირაციის წყარო (აკაკი წერეთლისა და ალ. ორბელიანის შემოქმედების მიხედვით)

მე-19 საუკუნეში ფართოდ გავრცელდა შავი ჭირისა და ქოლერისა პანდემია, რომელსაც სამწუხაროდ, ვერც საქართველო გადაურჩა. გაზეთებში ყოველდღიურად იბეჭდებოდა ინფორმა-

ციები სხვადასხვა ქვეყანაში ამა თუ იმ ეპიდემიის გავრცელების შესახებ და აფრთხილებდნენ მოსახლეობას მოსალოდნელი საფრთხის შესახებ.

პანდემიის თემა ბევრი შემოქმედისთვის ინსპირაციის წყაროდ იქცა. ქართველი მწერლები სხვადასხვა ჟანრში (დოკუმენტურ-ეპიკური, ლირო-ეპიკური თუ ალეგორიული) ასახავდნენ მის გავლენასა და შედეგებს საზოგადოებაზე. ამ მხრივ, განსაკუთრებით საყურადღებოა ალექსანდრე ორბელიანისა და აკაკი წერეთლის შემოქმედება.

ალ. ორბელიანი, როგორც დოკუმენტალისტი, თავის უცნობ და ნაკლებად ცნობილ მემუარულ ჩანაწერებში დეტალურად აღწერს ეპიდემიების გავრცელების ისტორიას. მისი გადმოცემით შავი ჭირის გამო („1811 წლის ჭირი საქართველოში“) ზაფხულში ქალაქის მოსახლეობა გაიხიზნა და მარტყოფის მინდვრებს შეაფარა თავი. მწერალი მოგვითხრობს როგორ, რა მეთოდებით ებრძოდა მოსახლეობა ამ სენს. როგორც ჩანს, თავადაც გადაუტანია დაავადება.

ქოლერის ეპიდემიას კი, რომელიც 1816–1818 წწ. ინდოეთ-ჩინეთიდან დაიწყო და შემდეგ გავრცელდა იერუსალიმში, ევროპასა და კავკასიაში, ალ. ორბელიანის მემუარების მიხედვით, საქართველოში მხოლოდ 10 წლის შემდეგ მოუღწევია. – „პირველი ხოლერა აქ ტფილისში“ (1830 წელსა რაც ვიცი, ანუ შემხვედრია). ალ. ორბელიანი თვითმხილველი და მონაწილეა ამ პროცესებისა და რამდენიმე ადამიანის სიცოცხლეც კი გადაურჩენია უნებლიედ. იგი თავის მოგონებებში საგულისხმო დაკვირვებებსაც გვიზიარებს დაავადებასთან დაკავშირებით. ალ. ორბელიანის დოკუმენტური ჩანაწერები თანაბრად საყურადღებოა როგორც ისტორიკოსებისთვის, ასევე მედიცინის ისტორიის მკვლევართათვის.

პანდემიას ვერც აკაკი წერეთელი შეხვდა მშვიდად. 1892 წელს იგი სასწრაფოდ გარიდებია ქოლერის ეპიდემიას და საჩხერისთვის შეუფარებია თავი. „ერთი შემთხვევა იყო აქ ხოლერის, ჯერ მეტი არ ყოფილა და თუ კიდევ იქნა, ოსეთში წავალ, ასე ვივლი სულ იალბუჯამდი“ – წერდა იგი კირილე ლორთქიფანიძეს. მართალია, აკაკი ფიზიკურად გადაურჩა ამ დაავადებას, მაგრამ

ეპიდემიას „გვერდი მაინც ვერ აუარა“ და ალეგორიული ლექსით გამოეხმაურა, რომელიც იმავე წელს გამოაქვეყნა სათაურით, – „ხოლერა“ მესტვირული ლექსები აკაკისა“. პოეტის მიზანია შეახსენოს თანამემამულეებს, რომ ყოველგვარი განსაცდელი, მათ შორის, ქოლერის ეპიდემიაც, ღვთის რისხვას, ადამიანთა ცოდვების სანაცვლოდ მოვლენილი და მისი თავიდან აცილება შესაძლებელია, თუკი ადამიანები სწორ გზას დაადგებიან. ამით აკაკი ერთგვარად აგრძელებს დავით გურამიშვილის პოეტურ ხაზს.

Merab Ghaghanidze
Georgia, Tbilisi
University of Georgia

“The Machine Stops” by Edward Morgan Forster: The Dystopian World of Total Isolation

“The Machine Stops” (1909), a dystopian short story by British writer Edward Morgan Forster (1879-1970), created at the peak of the writer’s literary fertility and artistic ascent, describes a picture of the future when due to a secret disease spread worldwide, the people are not allowed to appear on the surface of the Earth and are forced to spend their lives in the locked isolated rooms under the ground where they are provided with food, light and distant technical connection with other people (including their family members).

The story, on the one hand, is parabolic and gives a general picture of the state of people in the confined environment and their aspiration to get rid of such an environment, while on the other hand, it is an attempt to forecast the future technical or public-political state of the civilization: among other things, the text foretells television, internet and even skype and the worldwide pandemic, lockdown and human isolation. The writer showed the environment authoritatively imposed on Earth population by an invisible government. However, no one knows in real what is happening above, on fresh air, in free environment that was declared dangerous by the authority.

The writer realizes that the technical progress has allowed the administering force to satisfy the people's basic needs at the expense of their total subordination and control. At the same time, the scientific-technical progress, instead of freedom, has brought confined solitude to people.

The life under the ground is controlled by a mechanical machine, which is in fact a substitute for God. Generally, Forster's negative attitude to the religion is commonly known. However, the story signals the risk of tragedy following an attempt to get detached from the spiritual world by means of a fictitious, technical and artificial god.

The writer made the pandemic spread on the Earth and the general situation following it a metaphor, which turned out to be a very impressive foretelling, particularly in terms of the present-day experience.

მერაბ ლაღანიძე

საქართველო, თბილისი

საქართველოს უნივერსიტეტი

ედვარდ მორგან ფორსტერის „მანქანა ჩერდება“: საყოველთაო იზოლაციის დისტოპიური სამყარო

ბრიტანელი მწერლის ედვარდ მორგან ფორსტერის (1879-1970) დისტოპიური მოთხრობა "The Machine Stops" – „მანქანა ჩერდება“ (1909), რომელიც პროზაიკოსის სამწერლო ნაყოფიერებისა და შემოქმედებითი აღმავლობის ხანაშია დაწერილი, აღწერს მომავლის სურათს, როცა მსოფლიოში გავრცელებული იდუმალი ავადმყოფობის გამო ადამიანებს ეკრძალებათ დედამიწის ზედაპირზე ამოსვლა და თავიანთ ცხოვრებას ისინი ატარებენ მიწისქვეშეთში, ცალკეულ დახშულ ოთახებში, სადაც იქ მცხოვრებნი უზრუნველყოფილი არიან საკვებითა თუ სინათლით და, ასევე, შორეული ტექნიკური კავშირით სხვა ადამიანებთან (მათ შორის, ოჯახის წევრებთან).

ნაწარმოები, ერთი მხრივ, ატარებს პარაბოლურ შინაარსს და, ზოგადად, აჩვენებს არათავისუფალ გარემოში ადამიანის მდგომარეობასაც და მის სწრაფვასაც, დააღწიოს თავი ამ გარემოს, ხოლო, მეორე მხრივ, მოთხრობა ასახავს მცდელობას, განჭვრე-

ტილი იქნეს ცივილიზაციის სამომავლო ტექნიკური თუ საჯარო-პოლიტიკური სახე: ტექსტში ნაწინასწარმეტყველებია ტელევიზიაც, ინტერნეტიც, სკაიპიც, მაგრამ, ასევე, მსოფლიოს მოდებული პანდემიაც, საყოველთაო კარანტინიც, ადამიანების იზოლაციაც. მწერალმა დახატა გარემო, რომელიც უჩინარმა მთავრობამ ავტორიტარულად დაუწესა დედამიწის მთელ მოსახლეობას, თუმცა არავინ იცის, ნამდვილად რა ხდება ზემოთ, სუფთა ჰაერზე, თავისუფალ სივრცეში, რომელიც ხელისუფლებამ სასიცოცხლოდ სახიფათო ადგილად გამოაცხადა.

მწერალი ხედავს, რომ ტექნიკურმა განვითარებამ შესაძლებლობა მისცა მმართველ ძალას, დაკმაყოფილებული იქნეს ადამიანების პირველადი ფიზიკური მოთხოვნილებანი მათი სრული დამორჩილებისა და გაკონტროლების ფასად. ამასთანავე, სამეცნიერო-ტექნიკურმა წინსვლამ ხელი კი არ შეუწყო ადამიანების უფრო მეტ თავისუფლებას, არამედ მოუტანა მათ ჩაკეტილი მარტოობა.

მიწისქვეშეთის ცხოვრებას წარმართავს მექანიკური მანქანა, რომელსაც, ფაქტობრივად, ჩაუნაცვლებია ღმერთი. ცნობილია ფორსტერის უარყოფითი დამოკიდებულება, ზოგადად, რელიგიის მიმართ, თუმცა მოთხრობა ცხადად ასახავს იმ საფრთხეს, თუ როგორი ტრაგედია მოჰყვება გამოგონილი, ტექნიკური, შექმნილი ღმრთის მეშვეობით რეალური სულიერი სამყაროსაგან მოწყვეტის მცდელობას.

მწერალმა დედამიწაზე გავრცელებული პანდემია და მის შედეგად გაბატონებული საერთო მდგომარეობა აქცია მეტაფორად, რომელიც მეტად შთამბეჭდავი წინასწარმეტყველება აღმოჩნდა, მით უმეტეს, ამჟამინდელი გამოცდილების გათვალისწინებით.

Nugesha Gagnidze

Georgia, Kutaisi

Akaki Tsereteli State University

Art and Love in the Time of an Epidemic: Thomas Mann's "Death in Venice"

The emergence and spread of infectious diseases with pandemic and epidemic potential occurred and afflicted humanity regularly throughout [history](#). Information about them can be found in various sources including historical chronicles, literary texts, archeological discoveries and ethnological records. Paintings, iconography and cinematography provide detailed accounts of human struggle for survival and unflinching spiritual endeavours to create masterpieces during the epidemics. One of such notable works is Thomas Mann's novella "Death in Venice" that tells about the love passion of Gustav von Aschenbach, a famous author, widowed and in his early 50s, against the background of the 1911 cholera epidemic in Venice. His strange love passion for Tadzio, a Polish boy from an aristocratic family, leads him to total spiritual and physical destruction. Mann's original intention was to write about "passion as confusion and degradation".

We do not know much about one of the most fatal epidemics in history that spread from India and caused as many deaths as 800000 in 1911-1912. The sources tell us next to nothing with a rare exception of the chronicles preserved in Chiesa di San Domenico in Chioggia (a coastal town and [commune](#) of the [Metropolitan City of Venice](#) in the [Veneto](#) region of northern [Italy](#); often referred to as "little Venice"). Thomas Mann's novella can be also regarded as a reliable source.

At the same time, this complex and polymorphous novella is autobiographical, conveying Thomas Mann's personal emotions and his intimate world. The central theme of Thomas Mann's work – art-life antithesis – finds an extraordinarily refined expression in the body of the text. The novella is intertextual and can be read as a skillfully woven web of allusions from antiquity forward and the Nietzschean impulses of Apollonian and Dionysian as well as an artistic embodiment of some conceptions

of Freudian psychology of the unconscious. The writer gains deep insight into the subconscious of the protagonist who is portrayed as Thomas Mann's alter ego; in this sense, the novella can be also read as a portrait of the artist in "the infected city".

ნუგეშა გაგნიძე

საქართველო, ქუთაისი

აკაკი წერეთლის სახელმწიფო უნივერსიტეტი

ხელოვნება და სიყვარული ეპიდემიის ჟამს (თომას მანის ნოველის „სიკვდილი ვენეციაში“ მიხედვით)

კაცობრიობის ისტორიამ მრავალი ეპიდემია და პანდემია იცის, რომელთაც უამრავი უბედურება მოუტანა ადამიანებს. მათ შესახებ ინფორმაციებს ვპოულობთ ისტორიულ და ლიტერატურულ წყაროებში, არქეოლოგიურ მასალებსა და ეთნოლოგების ჩანაწერებში. ფერწეული ტილოები, საეკლესიო მხატვრობა და კინემატოგრაფი ვრცლად მოგვითხრობს ამა თუ იმ ეპოქის ტრაგედიათა შესახებ, რომლის დროსაც ადამიანი ეგზისტენციისთვის იბრძოდა, თავდაუზოგავად შრომობდა და შედეგებსაც ქმნიდა. ერთ-ერთი ასეთი საყურადღებო ნაწარმოებია თომას მანის მოთხრობა „სიკვდილი ვენეციაში“, რომელიც 1911 ვენეციაში გავრცელებული ქოლერის ეპიდემიასა და 50 წელს გადაცილებული კარგა ხნის დაქვრივებული ცნობილი მწერლის გუსტავ ამენბახის ვნებებზე მოგვითხრობს. მისი უცნაური სიყვარულის ამბავი პოლონელი არისტოკრატიული ოჯახის ვაჟ ტამოსადმი ვენეციაში დასასვენებლად წასული მწერლის სულიერი და ფიზიკური განადგურების მიზეზია.

1910-11 წლებში აფეთქებული ერთ-ერთი უმძიმესი ეპიდემიის შესახებ, რომელიც ინდოეთში დაიწყო და მთელს მსოფლიოში სწრაფად გავრცელდა, და რომელსაც 800 000-ზე მეტ ადამიანის სიცოცხლე ემსხვერპლა, მასალები არცთუ ბევრია. ამდენად, თომას მანის „სიკვდილი ვენეციაში“ კიოჯაში (ქალაქი იტალიის ვენეციის ოლქში), სან დომენიკოს ეკლესიაში, დაცულ მასალებთან ერთად ანგარიშგასაწევ წყაროს წარმოადგენს. ამავდროულად ეს

ავტობიოგრაფიული მრავალპლანიანი და მრავალსპექტიანი ნოველა თომას მანის პირად-ინტიმური განწყობილებების გამომხატველია და მისი შემოქმედების ცენტრალური თემის – ცხოვრება-ხელოვნების ანტიეზა – არაჩვეულებრივ მხატვრულ განსხეულებას წარმოადგენს. მასში მკითხველი ნათლად გრძნობს ნიცშეს აპოლონურისა და დიონისურის იმპულსებსა და ფროიდისეული გაუცნობიერებლის ფსიქოლოგიის ზოგიერთი მოსაზრების მხატვრულ ხორცშესხმას. თომას მანი თითქოს წვდება გუსტავ ამენბახის ქვეცნობიერს, რომელიც, ასევე, მისი ალტერ ეგოა, და ქმნის ხელოვანის ორიგინალურ პორტრეტს „სნეულ ქალაქში.“

Nino Gagoshashvili

Georgia, Tbilisi

Shota Rustaveli Institute of Georgian Literature

Disease and Cure Essence According to the Gospel of Luke

The New Testament, including the Gospel of Luke to be discussed by us, offer multiple narratives about the curing of different diseases or pathologies, but from the three so called Synoptic Gospels (Mathew, Mark, Luke), it is the only one which mentions “the disaster”, i.e. the Plague, the epidemic (in ancient Georgian – “Srvani”), as one of the warning signs about the execution of time (the Second Coming of the Lord) (Luke. 21, 11). The given fragment from the Gospel of Luke, like other episodes about diseases and cures scattered in the same Gospel, uses the ordeals imposed on humankind for representing facts and events from the new perspective.

Theology considers diseases and cures as ontological experience of humankind, which, in itself relates to the Original Sin and the problem of abuse of the freedom given by God. Therefore, Jesus Christ approaches the issue of curing globally and resurrects not only the body and soul of a person, but also his position in the society, his social identity. All this suggests that a human cannot be fully cured without considering all the aspects of his life.

Specialists of the New Testament compare such cure of a human to the Miracle of the Resurrection of the Lord, which reveals the support of the Savior to the mortal humankind.

ნინო გაგოშაშვილი

საქართველო, თბილისი

შოთა რუსთაველის სახელობის

ქართული ლიტერატურის ინსტიტუტი

სნეულებისა და კურნების არსი ლუკას სახარების მიხედვით

ახალი აღთქმა გვთავაზობს არაერთ თხრობასა და ინტერპრეტაციას სხვადასხვა სნეულებისა თუ პათოლოგიის კურნების შესახებ. აღსანიშნავია, რომ სამი, ე. წ. სინოპტიკური სახარებიდან (მათე, მარკოზი, ლუკა) ლუკას სახარება ერთადერთია, რომელიც ახსენებს ასევე „ჟამიანობას“ ანუ ჭირს, ეპიდემიას, ძველქართულად – „სრვანს“, როგორც ჟამის აღსრულებისა და უფლის მეორედ მოსვლის ერთ-ერთ გამაფრთხილებელ ნიშანს (ლუკ. 21, 11). ლუკას სახარების აღნიშნული ფრაგმენტი, მსგავსად ამავე სახარებაში გაფანტული სნეულებისა და კურნების სხვა ეპიზოდებისა, კაცთა მოდგმაზე დაშვებულ განსაცდელებს იყენებს ფაქტებისა და მოვლენების ახალი, ძველი აღთქმისაგან განსხვავებული პერსპექტივის წარმოსაჩენად.

ახალი აღთქმის ღვთისმეტყველებაში სნეულება და კურნება განიხილება ადამიანის ონტოლოგიურ გამოცდილებად, რაც თავისთავად უკავშირდება პირველჩენილ ცოდვასა და ღვთისგან ბოძებული თავისუფლების ბოროტად გამოყენების საკითხს. აქედან გამომდინარე, უნდა აღსრულდეს სრული კურნება და უფალი იესო ქრისტე აღადგენს არა მხოლოდ ადამიანის სხეულსა და სულს, არამედ მის ადგილსაც სოციალურში, ანუ მის სოციალურ მიკუთვნილებობასაც. ეს კი მიგვანიშნებს, რომ ადამიანის სრული გაჯანსაღება შეუძლებელია მისივე ყოფიერების შემადგენელი ყოველი ასპექტის გათვალისწინების გარეშე.

ახალი აღთქმის სპეციალისტები ადამიანის ამგვარ აღდგენას ადარებენ უფლის მკვდრეთით აღდგომის სასწაულს, რომელიც მთელი ძალით განაცხადებს მაცხოვრის თანადგომას მოკვდავი და დაწყლულებული კაცობრიობისადმი.

Nino Gogjashvili

Georgia, Telavi

Iakob Gogebashvili Telavi State University

Pandemic Reflected in Literature, as the Litmus and Remedy for the Humankind

Pandemics of different origins have numerously alarmed and damaged the world. As you are aware, the situation is analogous today and any scientific research conducted about it is relevant to the present. Cholera raging in Georgia a century ago left its tracks on the works by classic writers. In the presented report I would like to discuss Vazha Pshavela's literary prism, in view of pandemic: one of such is the fiction work – *Cholera has helped me* (Story by Berua), and the other is the publicist letter – *Thoughts* (Caused by Cholera).

As the method of research of aforementioned literary texts, I have chosen hermeneutics (as the means for understanding and interpreting the text), analysis (which covers analysis of problems raised in the texts) and comparative method (with the aim of comparison with the author's other texts and world literary classics).

The main ideological axis of the report is the phrase from Vazha Pshavela's publicist letter: "Maybe we can get rid of this also. Then we will see how the word cholera, as its representative, will be erased, eliminated from the earth". Words "this also", which Vazha Pshavela also called "the second breed of cholera", he means injustice, "arrogance", nonsense and "insensitivity", when people "live only for existing from dusk till dawn". Whole literary work by the poet is the confirmation of this problem and pain, which will discuss in the report.

Vazha Pshavela's literary fiction *Cholera has helped me*, is a fun, entertaining, humorous story about the cholera pandemic, but having a very deep meaning. The universal tragedy became happiness for the main character of the story – Berua Tkikatsishvili, as he finally married his loved one. The story describes the life of people losing their minds because of fear; when they are fleeing from their own village. Berua returns to his home with newlywed spouse and this fact becomes the precedent of overcoming fear, regaining of calmness in people; the fear of death is devaluated and defeated by love and desire. The main threat to humankind is confirmed by the text – death while living, which is regulated by the existence of pandemic, as of remedy.

Pandemic is the physical declaration of the disease living in the soul of humankind.

ნინო გოგიაშვილი

საქართველო, თელავი

იაკობ გოგებაშვილის სახელობის

თელავის სახელმწიფო უნივერსიტეტი

ლიტერატურაში ასახული პანდემია, როგორც კაცობრიობის ლაკმუსი და წამალი

მსოფლიო ბევრჯერ შეაშფოთა და დააზარალა სხვადასხვა წარმოშობის პანდემიამ. მოგეხსენებათ, დღესაც ანალოგიური სიტუაციაა და მის შესახებ წარმოებული ნებისმიერი სამეცნიერო კვლევა დროების რელევანტურია. საუკუნის წინ, საქართველოში მძვინვარე ქოლერამ კლასიკოსთა შემოქმედებასაც დაატყო კვალი. მოცემულ მოხსენებაში მსურს ვისაუბრო ვაჟა ფშაველას ლიტერატურულ პრიზმაზე, პანდემიის კუთხით: ერთი მათგანია

ნია მხატვრული ნაწარ მოები „ხოლერამ მიშველა (ბერუას ნაამბობი)“, ხოლო მეორე – პუბლიცისტური წერილი „ფიქრები (ხოლერის გამო)“.

ხსენებული ლიტერატურული ტექსტების საკვლევ მეთოდად შევარჩიე ჰერმენევტიკა, (როგორც ტექსტის გაგებისა და ინტერპრეტაციის საშუალება), ანალიზი (რომელიც მოიცავს ტექ-

სტებში წამოჭრილი პრობლემების ანალიზს) და შედარებითი მეთოდი (ავტორისავე ტექსტებთან და მსოფლიო ლიტერატურულ კლასიკასთან შედარების მიზნით).

მოხსენების მთავარი იდეოლოგიური ღერძი ვაჟა ფშაველას პუბლიცისტური წერილიდან ამონარიდი ფრაზაა: „ეგები ესეც მოვიშორეთ თავიდან. მაშინ ვნახოთ, თუ სიტყვა ხოლერა, როგორც მისი წარმომადგენელი, არ აღიგავოს, არ ამოიფხვრას დედამიწის ზურგიდან“. სიტყვაში „ესეც“, რომელსაც ვაჟა ფშაველა „მეორე ჯურის ხოლერასაც“ უწოდებს, უსამართლობას, „აჯამობას“, უაზრობასა და „უგრძნობელობას“ უწოდებს, როდესაც ადამიანები „სცხოვრობენ მხოლოდ იმიტომ რომ ათენ-ადამონ“. პოეტის მთელი შემოქმედება ამ პრობლემისა და ტკივილის დასტურია, რომლის შესახებაც ვისაუბრებთ მოხსენებაში.

ვაჟა ფშაველას ლიტერატურული ფიქცია „ხოლერამ მიშველა“, გავრცელებული ეპიდემიის – ქოლერას შესახებ სახალისო, შესაქცევ, იუმორით სავსე, მაგრამ ღრმა აზრით გაჯერებულ ამბავს მოიცავს. მოთხრობის მთავარი გმირის – ბერუა ტყიკაციშვილისთვის საყოველთაო უბედურება ბედნიერებად იქცა და საყვარელ ქალთან ოჯახის შექმნის სიხარულად დაგვირგვინდა. ტექსტში აღწერილია შიშისგან გონებაწართმეული ადამიანების ყოფა, როდესაც ისინი გარბიან მშობლიური სოფლიდან. სამკვიდრებელს ბერუა უბრუნდება, ახლადშერთული მეუღლით, და ეს ფაქტი ხდება პრეცედენტი შიშის გაქარწყლების, ადამიანებში დაბრუნებული სიმშვიდის; სიყვარულისა და სურვილის წინაშე სიკვდილის შიში დევალვირებული და დამლეულია. ტექსტით დადასტურებულია ადამიანების მთავარი საფრთხე – სიცოცხლეშივე სიკვდილი, რომელსაც პანდემიის, როგორც მწარე წამლის არსებობა არეგულირებს.

პანდემია კაცობრიობის სულში ჩაბუდებული სნეულების ფიზიკური დეკლარირებაა.

Tamta Ghonghadze

Georgia, Tbilisi

TSU, PhD Student

Vazha-Pshavela in Cinema – “Some Plagues are Beneficial”

In 1966, Akaki Bakradze published an article – “Vazha-Pshavela in Cinema”, in which the researcher reviewed three short films based on the writer’s work. He noted that despite the great interest of cinematographers, Vazha-Pshavela’s works were almost intact.

In 1984, Pavle Charkviani made a film based on the stories of Vazha-Pshavela – “Some Plague are Beneficial”. The storyline of the film includes works: “Cholera helped me”, “Darejani”, “Picture of Pshaveli’s life”, “Impressions”, “Pictures of the village”. Akaki Bakradze believed that one of the difficulties in Vazha-Pshavela’s work was the synthesis of realism and fantasy. From a cinematic point of view, this was a challenge. Pavle Charkviani filmed the writer’s realistic stories, thus removing this problem in his feature film.

A comparative analysis of the film and Vazha-Pshavela’s short stories shows that the main guiding line of the script is the storyline – “Cholera Helped Me”. This short story reflects people’s universal fear of death. It is so powerful that it deprives the characters of the ability to perceive reality;. The writer uses the impending epidemic as a means of creating a radically different condition. In this way the writer transforms human life into another reality and shows its nature in new conditions.

The director with various short episodes and characters in the film portrayed one of the most important parts of Vazha-Pshavela’s prose – the socio-moral problems of country life. It is noteworthy that the cinematographer enriched the film with such original episodes, which are organically placed in the artistic-ideological paradigm of Vazha-Pshavela’s mentioned stories.

თამთა ღონღაძე

საქართველო, თბილისი

თსუ, დოქტორანტი

ვაჟა-ფშაველა კინოში – „ზოგი ჭირი მარგებელია“

აკაკი ბაქრაძემ 1966 წელს ვაჟა-ფშაველასადმი მიძღვნილ კრებულში გამოაქვეყნა სტატია – „ვაჟა-ფშაველა კინოში“, რომელშიც მან აღნიშნა, რომ კინემატოგრაფთა დიდი ინტერესის მიუხედავად, ვაჟა-ფშაველას ნაწარმოებები, ამ თვალსაზრისით, თითქმის ხელუხლებელი იყო.

1984 წელს პავლე ჩარკვიანმა ვაჟა-ფშაველას მოთხრობების მიხედვით გადაიღო მხატვრული ფილმი – „ზოგი ჭირი მარგებელია“, რომლის სიუჟეტშიც გააერთიანა თხზულებები: „ხოლერამ მიშველა“, „დარეჯანი“, „სურათი ფშაველის ცხოვრებიდან“,

„შთაბეჭდილებანი“, „სოფლის სურათები“. აკაკი ბაქრაძემ ვაჟა-ფშაველას შემოქმედების მიხედვით ფილმის გადაღების ერთ-ერთ სირთულედ მის ტექსტებში რეალისტურისა და ფანტასტიკურის კინემატოგრაფიულად გადაუწყვეტელობის საკითხი მიიჩნია. პავლე ჩარკვიანმა მწერლის რეალისტური მოთხრობები გადაიღო, რითაც ეს პრობლემა მოხსნილია მის მხატვრულ ფილმში.

აღნიშნული ფილმისა და მოთხრობების კომპარატივისტული ანალიზი გვიჩვენებს, რომ სცენარის მთავარ წარმმართველ ხაზად მოთხრობის – „ხოლერამ მიშველა“, სიუჟეტია გამოყენებული. ვაჟა-ფშაველას ეს თხზულება ასახავს სიკვდილისადმი ადამიანთა საყოველთაო შიშს, რომელიც იმდენად ძლიერია, რომ გმირებს რეალობის აღქმის უნარს ართმევს; მწერალი მოახლოებულ ეპიდემიას იყენებს ყოფის რადიკალურად განსხვავებული პირობითობის შექმნის საშუალებად, რათა სოფლის ცხოვრება სხვა სიბრტყეზე გადაიტანოს და ახალ რეალობაში გვიჩვენოს ადამიანის ბუნება.

პავლე ჩარკვიანის სცენარშიც კვანძის შეკვრა სწორედ აღნიშნული მოტივის გამოყენებით ხდება. გარდა ამისა, რეჟისორმა ფილმის სხვადასხვა მცირე ეპიზოდითა და პერსონაჟებით ასა-

ხა ვაჟა-ფშაველას პროზის ერთი მეტად მნიშვნელოვანი ნაწილი – სოფლის ცხოვრების სოციალურ-მორალური პრობლემატიკა. საყურადღებოა, რომ კინემატოგრაფისტმა ისეთი ორიგინალური ეპიზოდებითაც გაამდიდრა ფილმი, რომლებიც ვაჟა-ფშაველას აღნიშნული მოთხრობების მხატვრულ-იდეურ პარადიგმაში ორგანულად თავსდება.

Dr. Konrad Gunesch

United Arab Emirates, Dubai

American University in the Emirates

Contemporary World Communication in the Condition of the Pandemic: Insights from Conference Keynotes in Cultural Studies and Inspirations from Modern Literature on Multilingual Protagonists Influencing Personal Development and Student Engagement

As the world completes over a year of lockdown and mobility restrictions, non-localized global identities such as cosmopolitanism and world citizenship seem ever more insightful and relevant for our awareness and actions, while demands for foreign language mastery are timeless. This research tries to substantiate a range of options for shaping, enacting and inspiring such identities and abilities during international and interdisciplinary scholarly conferences in the diverse and challenging roles and responsibilities of invited keynote speaker, event emcee or session chair for several academic organizations. Against the framework of a complex literature matrix of what constitutes cosmopolitan and multilingual persons, including modern and even globally bestselling novels and their protagonists and supported by empirical research on the personal cultural identity revelations of a group of multilingual postgraduate students, the academic depth, transdisciplinary breadth, participant engagement and audience effects of those conference appearances are investigated for their potential of compensating previous physical with enhanced mental mobility, former face-to-face engagement with intensified plenary presence, and personal contact with on-screen interaction, individual

engagement and group dynamics. Participants' and organizers' feedback from many events are analyzed for substantiations of multilingualism and cosmopolitanism, revealing that the practiced type of international and interdisciplinary online activities have honed academic and communicative, cultural and personal, emotional and soft skills, including aspects of individual leadership and group dynamics. While some skill levels even surpass those of earlier live performances, students from the home institution could also be proven to have developed their soft skills, communicative abilities, and personal confidence.

Olena Gusieva

Ukraine, Mariupol

Mariupol State University

How to Survive a Natural Disaster: Some Typs from World Literature

Literature, according to Leo Tolstoy, explores the behavior of people, when the conditions of life to which they "were accustomed to submit would be completely upset". In the centuries-old history of life, which literature writes in its own way, many pages are devoted to the history of natural disasters. The disaster literature is a story about how people face natural or man-made catastrophes; how they react to the challenges posed by nature: whether they act out of danger or they hide their fear under the guise of denial. Romain Rolland's story "Cola Brunion" cannot be classified as a disaster literature but this work contains some tips on how to overcome the Pandemic. One of the motives of disaster literature – the motive of survival – is part of the life-affirming pathos of Romain Rolland's novel. "Cola Brunion" is called "an attempt to combine dream and action", and this brings to mind the book "Baudolino" by Umberto Eco. Dream and action, dream and creativity – this is what brings together the heroes of French and Italian author. Many of the episodes of these books are devoted to overcoming of tragic life circumstances, be it war or natural disasters. One of the episodes of journey to the mythical Kingdom of Pre-

ster John is about crossing the stone river (stone as a symbol of inanimate nature). The hopes of heroes are connected with the animate nature, with "the land, which induces and removes ailments".

Yulia Isapchuk

Ukraine, Chernivtsi

Yuriy Fedkovych Chernivtsi National University

„The Wall” by Marlene Haushofer: the Austrian Version of Isolation

The novel „The Wall” („Die Wand”, 1963) by the Austrian writer Marlene Haushofer (1920-1970) is analyzed from the perspectives of modern literary anthropology. Attention is focused on the poetics of everyday life and the ways of communication during total isolation. The phenomenon of the barrier that separates the nameless heroine from the usual coexistence with people is considered. The adaptation means of the female protagonist to the new reality with the oppositions „city – village”, „civilization – nature” are studied. The role of animals for human survival is emphasized on the physical and mental levels. The chain of events after the catastrophe, presented by the heroine in a memory diary with flashbacks into the „common” past, demonstrates attempts at self-reflection of the person in a crisis, where the wall is only a trigger of existence. The open ending of the novel, which seems to be the most life-affirming episode in the general narrative, intensifies the protagonist's antisocial character, readiness for loneliness and the struggle for survival.

The Austrianness of the situation in the novel reveals in the author's figure and its socio-historical context. M. Haushofer creates a typical image of an ordinary 40-year-old Austrian, recently widowed mother of two daughters. Moreover, her sporadic family's memories are either neutral (husband) or negative (problem teenagers). The Alpine valley and meadow – the limited heroine's area could be regarded as a symbol of Austria in the middle of the 20th century – a small tourist country on the huge geopolitical map of the world.

Maia Jaliashvili

Georgia, Tbilisi

Shota Rustaveli Institute of Georgian Literature

Malaria as an Existential Crisis

There are many works in the world or Georgian literature in which the pandemic appears with symbolic meanings. Such a novel is Demna Shengelaia's „Sanavardo“, in which the theme of malaria invaded in one of the strong currents, which presented the sick soul of the human being, the existential crisis. The metaphysical was gradually increasingly expelled from the ontological space of human existence. Malaria, in general, a swamp disease graphically expressed what tragedy causes the expulsion of the irrational, the mystical from existence. The novel shows doubts about the sacred, which leads to the doubling of a person, alienation, disbelief, spleen, fear of the future. In the novel „Sanavardo“ the characters seek refuge from malaria, the refuge of a fairy tale, a legend, a myth, thus trying to live in the imagined dimension, which ends in a crash. The writer paints life as a „cosmic mud“ that multiplies the decaying bacilli of a living organism, malaria. This is why the novel shows a premonition of the apocalypse. With the symbolic image of the extinction of Bondo Chiladze's family, the writer expresses the tragedy of Georgia, the loss of freedom and independence. The passages performed with the original technique of narration, poetic prose, modernist aesthetics deeply depict the shattering of human illusions. Metaphorically, instead of God in the sky, a green frog was sitting, the moon was dripping with mucus. The novel depicts how malaria spreads to the spiritual-material environment. Here are landscapes in „reverse“, that mirror the human spiritual world.

მაია ჯალიაშვილი

საქართველო, თბილისი

შოთა რუსთაველის სახელობის

ქართული ლიტერატურის ინსტიტუტი

მალარია, როგორც ეგზისტენციალური კრიზისი

მსოფლიოსა თუ ქართულ ლიტერატურაში არაერთი ნაწარმოებია, რომლებშიც პანდემია სიმბოლური მნიშვნელობებით წარმოჩნდება (მაგალითად, ალბერ კამიუს „შავი ჭირი“, ჟოზე სარამაგოს „სიბრმავე“ და სხვ.). ამგვარი რომანია დემნა შენგელიას „სანავარდო“, რომელშიც ერთ ძლიერ ნაკადად შემოიჭრა მალარიის თემა, რომელმაც ადამიანის დასნეულებული სული, ეგზისტენციალური კრიზისი წარმოაჩინა. სამყაროს ხრწნას, დაშლასა და დანგრევას განაპირობებდა მსოფლიოში ახალი ათეისტური იდეოლოგიების მომლაგრება, მეცნიერულ-ტექნიკური პროგრესი. ადამიანური ყოფის ონტოლოგიური სივრციდან თანდათან უფრო განიდევნებოდა მეტაფიზიკური. მალარიამ, საზოგადოდ, ჭაობის ავადმყოფობამ, ხატოვნად გამოხატა, როგორი ტრაგიკული იყო ყოფიერებიდან ირაციონალურის, მისტიკურის განდევნა. რომანში ჩანს ეჭვი საკრალურის მიმართ, რაც იწვევს ადამიანის გაორებას, გაუცხოებას, ურწმუნობას, სპლინს, მომავლის შიშს. რომან „სანავარდოში“ პერსონაჟები მალარიისგან თავდასახსნელად მიმართავენ ზღაპრის, ლეგენდის, მითის თავშესაფარს, ამგვარად, წარმოსახულ განზომილებაში ცდილობენ ცხოვრებას, რაც კრახით სრულდება. მწერალი ხატავს ცხოვრებას, როგორც „კოსმიურ წუმპეს“, რომელიც ამრავლებს ცოცხალი ორგანიზმის დამშლელ ბაცილებს, მალარიას. ამიტომაც რომანში წარმოჩნდება აპოკალიფსის წინათგრძნობა. ბონდო ჭილაძის ოჯახის გადაშენების სიმბოლური სურათით მწერალი გამოხატავს საქართველოს ტრაგედიას, თავისუფლების, დამოუკიდებლობის დაკარგვას. თხრობის ორიგინალური ტექნიკით, პოეტური პროზით, მოდერნისტული ესთეტიკით შესრულებული პასაჟები სიღრმისეულად წარმოაჩენენ ადამიანური ილუზიების მსხვერველს. მეტაფორულად იხატება, ცაში ღმერთის ნაცვლად მწვანე ბაყაყი

როგორ წამომჯდარიყო, მთვარე კი ლორწოს ანთხევდა. რომანში დახატულია მალარიით დასნეულებული სულიერ-მატერიალური გარემო. აქ არის პეიზაჟები უკუღმა, რომლებიც ადამიანის სულიერი სამყაროს სარკისებური ანარეკლით წარმოაჩენს. ნიცშეანური წინათგრძნობა კატასტროფისა ავლენს მწერლის პესიმიზმს. მთავარი გმირისთვის აღარც წიგნები წარმოადგენს სიცოცხლის საიდუმლოს გასაღებს, რაც იწვევს იდენტობის საყრდენის გამოცლას. რომანში მწერალი ზმანებების, ჰალუცინაციების სახით ვერტიკალურსა და ჰორიზონტალურ ჭრილებში ხატავს კონკრეტული ეპოქის ისტორიულ-კულტურულ კონტექსტებსაც.

„სანავარდოში“ კომმარული სურათები ფერწერულ-მუსიკალურია. შენგელაიამ შეძლო მალარიის ესთეტიზება, რადგან სჯეროდა, რომ ხელოვნებას უნდა გაეკეთილშობილებინა ყოველგვარი სიმახინჯე. როგორც ელიოტმა „უნაყოფო მიწაში“, მწერალმა „სანავარდოში“ წარმოაჩინა ბერწი მიწა, რომელსაც ნაყოფიერების საწინდარი – სულიერი საწყისი – დაუკარგავს. ამგვარად, სიმბოლურად, თანადროული ევროპის დაცემის სურათიც დახატა.

Grigol Jokhadze

Georgia, Tbilisi

Ilia State University

Isolate but Preserve! The Isolation of Mandelstam

“Poems” and the collection of selected articles “On Poetry” were Mandelstam’s last works published in 1928. It is clear, he never stopped writing. Moreover, just those very pieces, written but not published, had been the occasions of reprove, isolation and death of the poet. One of such texts is so called the Stalin Epigram, written in 1933.

The paper deals with several allusions of the Epigram. I tried to find the primary sources of them in some memoirs of Mandelstam’s contemporaries (N. Mandelstam, S. Bogatiriova, I. Iremashvili, N. Kuzin, etc.) and

in essays of men of letters (E. Toddes, J. M. Prieto, I. Vinitzky, O. Ronen, etc.).

The second problem I’ve concerned was the poet’s position not to refuse to be the author of epigram. On the contrary, he insisted stubbornly that he deliberately did that (Transcripts of interrogation).

The results of my research are sadly hopeless: In spite of multiplicity of viewpoints, there is no literary man who will be able to prove doubtlessly the origination of allusions. It is also unknown why Mandelstam protested the situation in USSR at exact times. Moreover, why did he choose such form and addressee!

To denial I. Vinitzky’s assertion, as if the conversation with Grigol Robakidze influenced on the creation of Stalin’s artistic figure (“His broad chest of Ossete...”) because G. Robakidze had indicated exactly on Stalin’s Ossetic descents in his novel “Depraved Soul”, I would say that, according to Titsian Tabidze’s expressly “forgotten” article (newspaper Rubikoni, 1924) which was popularized by me, Robakidze was on the outs with Mandelstam in Tbilisi and intentionally tried not to meet with him (according to Robakidze, Viacheslav Ivanov, too, is unable to stand him physically). Robakidze’s antipathy towards Mandelstam as a poet, which is oddly enough, confirms the article about Russian Poet’s reaction to The World War I (Journal Apollo, 1914, N 6-7). Of course, it is not ruled out that, Mandelstam could discuss this issue with someone else from “Blue Horns” but, to assert something which is not confirmed at all, like Vinitzky acts, I think it gets us exactly nowhere.

To sum, it is extremely interesting to search for those literary sources which apparently gave Mandelstam the inspiration to create the Epigram but we have no evidence to support any inferences we make and any conclusions we draw. Much more proper to think that, the Epigram manifests the poet’s intellectual credo and civic stand of those times.

გრიგოლ ჯოხაძე

საქართველო, თბილისი

ილიას სახელმწიფო უნივერსიტეტი

„გამიჯნეთ, მაგრამ შეინარჩუნეთ!“ ოსიპ მანდელშტამის იზოლაცია

1928 წელს მანდელშტამის სიცოცხლეში უკანასკნელად იბეჭდება მისი „ლექსები“ და რჩეულ სტატიათა კრებული „პოეზიის შესახებ“. ცხადია, მას წერა არ შეუწყვეტია. მეტიც: სწორედ ამ დროს დაწერილ და დაუბეჭდავ ოპუსებს მოჰყვა პოეტის შერისხვაც, იზოლაციაც და სიკვდილიც. ერთ-ერთი ასეთი ტექსტი 1933 წელს დაწერილი ანტისტალინური ეპიგრამაა.

მოსხენება ეხება ეპიგრამის რამდენიმე ალუზიას, რომელთა თავწყაროს მოძიება ვცადე მანდელშტამის თანამედროვეთა მოგონებებსა (ნ. მანდელშტამი, ს. ზოგატაძე, ი. ირემაშვილი, ნ. კუზინი და სხვ.) და ესეისტიკაში (ტოდესი, პრიეტო, ვინიკვი, რონენი და სხვ.); პოეტის პოზიციას, არ უარეყო ეპიგრამის ავტორობა..(დაკითხვის ოქმები)

კვლევის შედეგი უნუგემოა: მიუხედავად მოსაზრებათა სიმრავლისა, გადაჭრით ვერავინ დაადასტურებს ალუზიათა თავწყაროს. ვერც იმას იტყვის ვინმე, მაინცდამაინც მაშინ რატომ გააპროტესტა მანდელშტამმა საბჭოეთში შექმნილი ვითარება და თანაც – ამ ფორმითა და ადრესატით.

შეიძლება ფრთხილი ვარაუდის გამოთქმა ილია ვინიკვის მოსაზრების საწინააღმდეგოდ, თითქოს სტალინის ეპიგრამისეული მხატვრული სახის (И широкая грудь осетина) ჩამოყალიბებაზე იმოქმედა გ. რობაქიძესთან საუბარმა, რადგან გ. რობაქიძემ „ჩაკლულ სულში“ სწორედ სტალინის ოსურ წარმომავლობაზე მიანიშნა. ტიციან ტაბიძის ჩემ მიერ პოპულარიზებული წერილი 1924, გაზ. „რუბიკონი“) ადასტურებს, რომ რობაქიძე საგანგებოდ ერიდებოდა ყოველგვარ ურთიერთობას მანდელშტამთან და მისი ახლობელი არ ყოფილა, როგორც ამას ი. ვინიკვი ამტკიცებს.

ჩემი აზრით, უნაყოფოა იმ კონკრეტულ ლიტერატურულ წყაროთა ძებნა, რომლებმაც მანდელშტამის ეპიგრამის ჩამოყალი-

ბება განაპირობეს. უპრიანია ვიფიქროთ, რომ ეპიგრამა მხატვრულად გადმოსცემს პოეტის იმდროინდელ ინტელექტუალურ კრედოსა და მოქალაქეობრივ პოზიციას.

Lia Karichashvili

Georgia, Tbilisi

Shota Rustaveli Institute of Georgian Literature

„Alien, Merciless Diseases”

For the creator of such a providential vision as David Guramishvili, the tough historical events unfolding in seventeenth-century Georgia were not a chain of just mere coincidences, but a trial which Divine Providence allowed to go through. It had its cause-and-effect relation with these events. In David's deep faith, the reason for these trials was the unfaithfulness of Georgians to God and the goal – their spiritual awakening. According to the dialectic of the narrative, the longer repentance is postponed, the more the punishment imposed by God is aggravated.

It is critically important for a poet to tell the truth, to render the actual reality without bias. Clearly, this is not a poetic invention either, that before the war the country was hit by natural disasters: earthquakes, hail, hailstorms ... This was followed by the outbreak of a strange, brutal disease that killed both humans and livestock.

David Guramishvili does not mention the name of this disease but describes it as “alien” and “merciless”. Most likely, it was the Black Death epidemic, which was raging in Europe in the 1300s. In the 1920s, its first wave had already reached Georgia and neighboring countries. This is confirmed by a historical fact: in 1726, by the decision of the Supreme Secret Council of Russia, Vakhtang VI left for negotiations with the Shah of Iran. In May 1727, he was recalled back, but a year later the King barely reached Moscow. Among the obstacles the chronicler mentions the epidemic.

As is seen from the Bible, particularly, in the Second Book of Kings, the plague was viewed an expression of God's wrath, as well as fruitlessness, famine, victory over enemies, and so on. The outbreak of an “alien,

merciless disease” in Georgia was regarded by David Guramishvili in the same context. In the words of the poet: “David’s statement was completely fulfilled” that is a reference to the verses in the Psalm that emphasize God’s punishment as a consequence for people’s disobedience, unbelief.

ლია კარიჭაშვილი

საქართველო, თბილისი

შოთა რუსთაველის სახელობის

ქართული ლიტერატურის ინსტიტუტი

„უცხო, უწყალო სენები“

იმგვარი პროვიდენციული ხედვის შემოქმედისთვის, როგორც დავით გურამიშვილია, მძიმე ისტორიული მოვლენები, რომლებიც XVII საუკუნის საქართველოში განვითარდა, იყო არა შემთხვევითობათა ჯაჭვი, არამედ საღვთო განგებით დაშვებული განსაცდელი, რომელსაც აღნიშნულ მოვლენებთან თავისი მიზეზ-შედეგობრივი კავშირი ჰქონდა. ამ განსაცდელთა მიზეზი, დავითის ღრმა რწმენით, იყო ქართველთა გაორგულება უფლის მიმართ, ხოლო მიზანი – მათი სულიერი გამოფხიზლება. უფლის მიერ მოვლენილი სასჯელები, თხრობის დიალექტიკის მიხედვით, მით უფრო მძიმდება, რაც უფრო იგვიანებს სინანული.

პოეტისთვის პრინციპულია სიმართლის თქმა, სინამდვილის მიუკერძოებლად გადმოცემა. ცხადია, არც ისაა პოეტური გამონაგონი, რომ ომებამდე ქვეყანას თავს დაატყდა სტიქიური უბედურებები: მიწისძვრა, სეტყვა, მეხთატება ... ამას მოჰყვა უცნაური, მძიმე სენის გაჩენა, რომელიც ერთიანად სრავდა ადამიანსა და პირუტყვსაც:

**არც მით მოიქცნენ! შეჰყარა უცხო, უწყალო სენები;
ხოცა კაცნი და პირუტყვნი, ცხვარნი, ძროხა და ცხენები,
კვლავ შეაყენა მახვილთა, სისხლით აღივსო ხევნები,
სრულად აღსრულდა მათზეთა დავითის მონახსენები.**

ამ სენს დავით გურამიშვილი სახელს არ არქმევს, ახასიათებს მას, როგორც „უცხო“ და „უწყალო“. დიდი ალბათობით, ეს

იყო **შავი ჭირი**, იგივე ჟამი, რომელიც XVII საუკუნის 60-იან წლებში ევროპაში მძვინვარებდა. XVIII საუკუნის 20-იან წლებში მისი პირველი ტალღა საქართველოსა და მეზობელ ქვეყნებში უკვე ჩანს. ამის დასტურია ისტორიული ფაქტი: 1726 წელს რუსეთის უმაღლესი საიდუმლო საბჭოს გადაწყვეტილებით ირანის შაჰთან მოსალაპარაკებლად გაემგზავრა ვახტანგ VI. 1727 წლის მაისში იგი უკან გაიწვიეს, მაგრამ მეფემ ერთი წლის შემდეგ ძლივს ჩააღწია მოსკოვში. დაბრკოლებათა შორის მემატთან ასახელებს ჟამიანობას.

როგორც ბიბლიიდან, კერძოდ, „მეფეთა მეორე წიგნიდან“ ჩანს, შავი ჭირი ღვთის რისხვის გამოხატულებაა, ისევე როგორც მოუსავლიანობა, შიმშილი, მტერთაგან ძლევა და სხვა. ამავე კონტექსტში განიხილავს დავით გურამიშვილი „უცხო, უწყალო სენის“ გაჩენას საქართველოში. პოეტის სიტყვები: „სრულად აღსრულდა მათზეთა დავითის მონახსენები“ მინიშნებაა ფსალმუნის იმ მუხლებზე, რომლებშიც საუბარია ღვთის სასჯელებზე, რომლებიც ადამიანთა ურჯულოების შედეგია.

Salome Kenchoshvili

Georgia, Tbilisi

Ivane Javakhishvili Tbilisi State University

Pandemic Theme in Gabriele D’Annunzio’s Novella „The War for the Bridge“. Fragment of the Pescara Chronicle

In Italian literature, along with particularly well-known works dedicated to the pandemic and its impact on human life (*The Decameron* by Boccaccio, *The Betrothed* by Manzoni), this topic also occupies a certain place in the work of other writers, including D’Annunzio’s novella “The War for the Bridge. Fragment of the Pescara Chronicle” (1984), the plot of which develops against the background of the cholera epidemic in the Abruzzo region of Italy in 1884-1886 years. Pandemic Covid 19 gives modern relevance to D’Annunzio’s novella, which shows that the cholera epidemic had a negative impact not only on the economic condition of people, but also on their individual and group actions. In the conditions

of a mass crisis in certain segments of the population, along with a feeling of fear and panic, there are manifestations of baseless conspiracy theories passing from mouth to mouth that the epidemic was created artificially in order to reduce the number of hungry people, as well as the syndrome of searching for the guilty, illogical and ridiculous explanations of the reasons for the spread of cholera, anarchic actions, disbelief and doubts about the actions of health authorities. It is felt in not only the economic and psychological aspects accompanying the mass epidemic, but also the lack of coordinated action on the part of the authorities. Along with a certain similarity in the psychological and social aspects of the cholera epidemic and characteristic features of the current pandemic, some fundamental differences are obvious. Accurately reflecting the dark sides of the life of the Italian province in the conditions of a mass epidemic, D'Annunzio emphasizes the fact that in the end, not the massive mutual alienation but the desire of people for unity prevails.

სალომე კენჭოშვილი

საქართველო, თბილისი

ივ. ჯავახიშვილის სახელობის

თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტი

პანდემიის თემა გაბრიელე დ'ანუნციოს ნოველაში „ბრძოლა ხიდთან“. პესკარას ქრონიკა

იტალიურ ლიტერატურაში პანდემიისა და ადამიანთა ცხოვრებაზე მისი ზემოქმედების აღწერის განსაკუთრებით თვალსაჩინო მაგალითების (ბოკაჩოს „დეკამერონი“, მანძონის „დაწინდულები“) პარალელურად ამ თემას გარკვეული ადგილი უკავია აგრეთვე სხვა მწერალთა ნაწარმოებებში, მათ შორის – გაბრიელე დ'ანუნციოს ნოველაში „La guerra del ponte. Frammento di cronaca pescarese“ („ბრძოლა ხიდთან, პესკარას ქრონიკა“, 1884), რომლის სიუჟეტი იტალიის აბრუცოს მხარეში 1884-1886 წლებში ქოლერის გავრცელების ფონზე ვითარდება. კოვიდ 19-ის პანდემიამ მრავალი ნიშნით თანამედროვე ჟღერადობა და აქტუალობა შესძინა დ'ანუნციოს ამ ნაწარმოებს, რომელშიც ნაჩვენებია,

რომ ქოლერის ეპიდემიამ დიდ ეკონომიკურ ზარალთან ერთად უარყოფითად იმოქმედა ადამიანთა შორის ურთიერთობაზე, ინდივიდუალური და ჯგუფური ქცევის წესებზე. დ'ანუნციო თავის ნოველაში ყურადღებას ამახვილებს იმ ფაქტზე, რომ მასობრივი კრიზისის ვითარებაში მოსახლეობის გარკვეულ ჯგუფებში შიშისა და პანიკის ვითარებაში თავს იჩენენ უსაფუძვლო შეთქმულების თეორიები („თანდათან ლეგენდები იქმნებოდა და გავრცელებისას ახალ-ახალ იერს იძენდა“), ის აზრი, რომ ეპიდემია ხელოვნურადაა შექმნილი მომრავლებულ ღარიბთა რიცხვის შესამცირებლად, დამნაშავეების ძიების სინდრომი, პანდემიის გავრცელების მიზეზთა არაადეკვატური და ალოგიკური შეფასებები, ანარქიული მოქმედებები, უნდობლობა და ეჭვი სამედიცინო ღონისძიებებისადმი. პანდემიით გამოწვეული შიშისა და სხვა ფსიქოლოგიური მომენტების ჩვენებასთან ერთად ნოველაში იგრძნობა პანდემიის მართვაში სოციალური სტრუქტურებისა და ხელისუფლების ნაკლოვანებანი. დ'ანუნციოს მიერ აღწერილ და დღევანდელი კორონავირუსის პანდემიით გამოწვეულ მნიშვნელოვან ფსიქოლოგიურ და სოციალურ მსგავსებებთან ერთად აღსანიშნავია გარკვეული თვალსაჩინო სხვაობაც: დღევანდელი ვითარებისაგან განსხვავებით, როდესაც მედია განსაკუთრებულ როლს ასრულებს პანდემიასთან ბრძოლის პროცესში, დ'ანუნციოს ნოველის პერსონაჟები ინფორმაციას ქოლერის შესახებ არა მედიასაშუალებებით, არამედ მოარული ხმებითა და ჭორებით იღებენ. დ'ანუნციო თავის ნოველაში არ იფარგლება ქოლერის ეპიდემიის ქრონიკული სიზუსტით აღწერის ამოცანით. ეს თემა მისთვის ერთგვარი საბაზია იმის საჩვენებლად, რომ მასობრივი კრიზისის დროს გამეფებული დაპირისპირებისა და გაუცხოების დაძლევის ერთადერთი საშუალება ერთობისა და სიყვარულის განცდაა. ამ იდეას ემსახურება ნოველის ფინალური ეპიზოდი, რომელშიც კარნავალის მაჟორული განწყობა სუფევს.

Mary Khukhunaishvili-Tsiklauri

Georgia, Tbilisi

Shota Rustaveli Institute of Georgian Literature

Contagious Diseases in Georgian Folklore and Traditions

Communicable diseases existed during humankind's hunter-gather days, but shift to agrarian life created the communities that made epidemics more possible. Global impact of the Covid-19 pandemic which has claimed millions of lives has changed the ways in which each of us relates to and navigates the world. The situation created the necessity to go back to the distant past for recollecting those times when the empiric medicine did not exist and men believed in nature spirits affecting their lives. The Georgian folklore and traditions give opportunity to restore the history of the magical – religious medicine the genetic roots of which is connected to the pagan period. The mythological spirits, demons, causing infectious diseases were called „Lords“ and arranged on the hierarchic scale as „Chief Lords“ and „Lords“ residing in three realms affecting people in dramatic ways. They visited the diseased after sunset and relaxed in the body of the sick up to the morning, after which the person was getting better. Parallel to the hierarchic system there was created the code of obligations of the diseased and his family to the „Lords“. Later the development of the pagan and Christian religious pantheon created the institution of healing deities and saints. According to the Greek mythology, great sorceress Medea, the princess of Colchis ancient west Georgia, was knowledgeable in herbal healing.

მერი ხუხუნიანი-წიკლაური

საქართველო, თბილისი

შოთა რუსთაველის სახელობის

ქართული ლიტერატურის ინსტიტუტი

ინფექციური დაავადებები ქართულ ფოლკლორსა და ტრადიციებში

კოვიდ-19 მსოფლიო პანდემიამ, იმ პრობლემებმა, რომლის წინაშეც ცივილიზებული სამყარო აღმოჩნდა, შექმნა აუცილებლობა დავბრუნებულიყავით შორეულ წარსულში, როცა ემპირიული მედიცინა არ არსებობდა და უძველესი ადამიანები თავიანთი წარმოსახვის წყალობით ცდილობდნენ ავადმყოფობასთან გამკლავებას.

არქეოლოგიური გათხრები ადასტურებენ, რომ რომ პირველყოფილი ადამიანი სულაც არ იყო აბსოლუტურად ჯანმრთელი და დაავადებები, მათ შორის გადამდები, ცივილიზაციის შედეგს არ წარმოადგენდნენ. უძველეს პერიოდში დაავადებების მიზეზად ავადმყოფის სხეულში ჩასახლებულ სულებს მიიჩნევდნენ და მათგან თავის დაცვის ან მათგან გამოწვეული ავადმყოფობისაგან სიცოცხლის შენარჩუნების მიზნით სიმპათიურ მაგიას იყენებდნენ, რამაც საფუძველი ჩაუყარა პირველყოფილ მაგიურ-რელიგიურ მედიცინას. ქართულმა ფოლკლორმა და ტრადიციებმა შემოგვინახა მდიდარი მასალა ჩვენი წინაპრების რწმენა-წარმოდგენებზე ავადმყოფობებთან დაკავშირებით და მათთან ბრძოლის ხალხურ მეთოდებზე. განსაკუთრებულ ყურადღებას იმსახურებენ ინფექციური დაავადებები, რომელთა გამომწვევი სულები იერარქიულად იყოფოდნენ „დიდ ბატონებად“ და უბრალოდ „ბატონებად“, თეთრსამოსიან ქალებად და შავოსან მამაკაცებად. მათი სამყოფელი იყო მიწაზე – ზღვის გაღმა, ქვესკნელში, ზეცაში. ისინი სტუმრობდნენ ავადმყოფს მზის ჩასვლის შემდეგ და გათენებისას დროებით ტოვებდნენ. ადამიანები ჯანმრთელობის შენარჩუნებას ცდილობდნენ ვედრებით, მორჩილების გამოხატვით, თაყვანისცემის ობიექტებისა და საგნების დახმარებით. ჩამოყალიბდა ავადმყოფისა და მისი ოჯახის

წევრების „ბატონებთან“ ქცევის კოდექსი. წარმართული რელიგიური პანთეონის განვითარებამ და შემდგომში ქრისტიანულმა რელიგიამ შექმნა მკურნალი ღვთაებების, ქრისტიანული წმინდანების ინსტიტუტი, რომლებსაც ადამიანის ჯანმრთელობა ებარათ. აპოლონიოს როდოსელის „არგონავტიკაში“ (ძვ.წ. III ს.) კოლხეთის მეფის აიეტის ასული, ღვთაებრივი ნიჭით დაჯილდოებული მედეა, ქალღმერთ ჰეკატეს ქურუმი, ბალახთა და წამალთა მესაიდუმლეა. ამირანის ეპოსში ქალღვთაება დალის ტიტანი ვაჟის ამირანის რჩეული კამარი, რომელიც ცა – ღრუბლების, ამინდის გამგებლის ასულია, ცის ბატონის მიერ სასიკვდილოდ დაჭრილ ამირანს ოქროს ბალახით კურნავს.

Maia Kiknadze

Georgia, Tbilisi

Shota Rustaveli Theatre and Film Georgia State University

“Khorveloba” („Cholera“) and Georgian Theatre

The pandemic has its own spreading history in Georgia. Plague, Spaniard, cholera, Covid.

In Georgia, cholera spread several times. In XIX century cholera spread in the times of Russian Empire in 1848 and 1892, then during the period of Georgia independence in 1919-1920. Each period had different socio-political conditions, and treatment methods according to this.

In 1892, cholera came to Georgia from Baku. The political and literary newspaper “Iveria” daily provided the audience with official information. In the section “About cholera” we find a lot of interesting information, in terms of combating cholera, preventive measures or tightening sanitary rules.

In addition to documentary references, various poems, articles, feuilletons, short stories about cholera were published. In this regard are known Akaki Tsereteli’s couplets (shairi), Vazha-Pshavela’s article “Thoughts on Cholera”, Ekaterine Gabashvili’s feuilleton “Cholera”, Chrelashvili’s feuilleton “The Adventures of Cholera”, Nabolara’s “Khorveloba” and others.

Famous theatre figure Valerian Gunia, who was the administrator of permanent theatre at the time, dedicated his play “Khorveloba” to cholera, premiered at the Georgian theatre on September 29, 1892. The events, familiar situations, comic behaviors of the characters and ridiculously described episodes shown in the vaudeville, deserved the audience’s sympathy.

The spread of pandemic did not intercept the theatrical processes. Relying on the data of that time, we don’t have any information about the restrictions of rehearsals or audience attendance. This extended on both the capital, districts and villages. Theatre life went on with its common rhythm: premieres were held, benefits were arranged, new plays were written. During this period a meeting of Drama Society was held. Another important theatrical event was touring of Russian opera troupe with famous actress Mako Safarova, which was warmly greeted by the public.

Despite the pandemic that lasted for about 6 months, the fall and winter theatre seasons did not fail and proceeded as usual.

მაია კიკნაძე

საქართველო, თბილისი

შოთა რუსთაველის თეატრისა

და კინოს სახელმწიფო უნივერსიტეტი

„ხორველობა“ და ქართული თეატრი

პანდემიას საქართველოში თავისი გავრცელების ისტორია გააჩია. შავი ჭირი, ისპანკა, ხოლერა, კოვიდი.

ქოლერა რამდენჯერმე გავრცელდა საქართველოში. მე-19 საუკუნეში ხოლერა გავრცელდა რუსეთის იმპერიის დროს 1848 და 1892 წლებში, შემდეგ საქართველოს დამოუკიდებლობის პერიოდში 1919-1920. თითოეულ პერიოდს განსახვავებული სოციალურ-პოლიტიკური პირობები გააჩნდა და აქედან გამომდინარე მკურნალობის მეთოდები.

1892 წელს ქოლერა საქართველოში ბაქოდან შემოვიდა. საპოლიტიკო და სალიტერატურო გაზეთი „ივერია“ მოსახლეობას ყოველდღიურად აწვდიდა ოფიციალურ ცნობებს ხოლერის

თაობაზე. რუბრიკაში „ხოლერის შესახებ“ ბევრ საინტერესო ინფორმაციას ვიგებთ, ხოლერასთან ბრძოლის, პრევენციული ზომების ჩატარებისა თუ სანიტარული წესების გამკაცრების კუთხით.

დოკუმენტური ცნონების გარდა, ქოლერის შესახებ გაზეთში ქვეყნდებოდა სხვადასხვა სახის ლექსები, წერილები, ფელეტონები, პატარა მოთხრობები. ამ მხრივ ცნობილია აკაკის მესტირული შაირები, ვაჟა-ფშაველას წერილი „ფიქრები ხოლერის გამო“, ეკატერინე გაბაშვილის ფელეტონი „ხოლერა“, სტ.ჭრელაშვილის ფელეტონი „ხოლერიანის თავგადასავალი“, ნაბოლარას „ხორველობას“ და სხვა.

ცნობილი თეატრალური მოღვაწე, ვალერიან გუნია, რომელიც ამ დროისთვის მუდმივმოქმედი თეატრის ადმინისტრატორი იყო, ხოლერას უძღვნის პიესას „ხორველობა“, რომელიც ქართულ თეატრში 1892 წლის 29 სექტემბერს დაიდგა. ვოდევოვში ასახულმა მოვლენებმა, ნაცნობმა სიტუაციებმა, პერსონაჟების კომიკურმა საქციელებმა და სასაცილოდ აღწერილმა ეპიზოდებმა მაყურებელის მოწონება დაიმსახურა.

პანდემიის გავრცელებამ, ხელი ვერ შეუშალა თეატრალური პროცესების წარმართვას. იმ დროინდელი მონაცემების მიხედვით, რეპეტიციების ჩატარებისა და მაყურებელთა დასწრების შეზღუდვების შესახებ არა გვაქვს რაიმე ინფორმაცია. ეს ეხებოდა, როგორ დედაქალაქს, ასევე რაიონებსა და სოფლებს. თეატრალური ცხოვრება თავისი რიტმით მიდიოდა: იმართებოდა პრემიერები, ეწყობოდა ბენეფისები, იწერებოდა ახალი პიესები. ამ პერიოდში ჩატარდა დრამატული საზოგადოების კრება. თეატრალურ ცხოვრებაში, მნიშვნელოვანი მოვლენად იქცა მსახიობ მაკო საფაროვას მიერ რუსული საოპერეტო დასის ჩამოყვანა, რომელსაც საზოგადოება დიდ თანაგრძნობას უცხადებდა.

მიუხედავად პანდემიის არსებობისა, რომელიც დაახლოებით 6 თვე გაგარძმელდა, თეატრებში შემოდგომისა და ზამთრის სეზონი არ ჩამოიშალა და ჩვეულებრივი წესით მიმდინარეობდა.

Tsira Kilanava

Georgia, Tbilisi

Ilia State University

The Literary Depiction of the Pandemic: Visualization of Space and Social Relations Based on “Mikela” by David Kldiashvili

The paper will analyze the model of the literary depiction of the pandemic based on “Mikela” by David Kldiashvili: The cholera disease imposes the main character to commit a crime: he exposes his grandson to death. Due to the specificity of the genre, Mikela’s earlier life experience is not depicted, only one episode of his life is portrayed. Within the context of this episode, the narrator shows in detail the de-individualization of the sick grandson, which is carried out because of danger and thus “authorizes” him to treat his grandson unfairly.

Epidemics always encompass a certain space, moreover, the spread of disease is the result of

communication of people and at the same time also a factor that obstructs this communication. For this reason, this thematic issue will be studied from two perspectives: 1) What does the spatial dimension of the pandemic look like; 2) Constellation of characters, whose stability or change corresponds to escalation or release of the pandemic situation. In addition, concerning the pandemic, quantitative and qualitative data from the text under analysis will be visualized: On the one hand, it will be clarified by whom and how often the situation of the deadly pandemic is focalized, and on the other hand, it will be shown how this situation is perceived by different characters. The exploration of the text from the given viewpoints makes it possible to determine how the models of consciousness, value systems, decisions, and conduct look like in certain societies.

According to the above-mentioned propositions, the literary representation of the pandemic in

“Mikela” will be explored based on the theoretical basis of spatial imagology [Beller and Leerssen 2007, Kilanava, 2019] and using diagramming of textual data [Ryan 2007].

ცირა კილანავა

საქართველო, თბილისი

ილიას სახელმწიფო უნივერსიტეტი

პანდემიის ლიტერატურული რეპრეზენტაცია: სივრცისა და სოციალურ ურთიერთობათა ვიზუალიზება დავით კლდიაშვილის „მიქელას“ მიხედვით

მოხსენებაში გაანალიზებული იქნება პანდემიის ლიტერატურული რეპრეზენტაციის მოდელი დავით კლდიაშვილის მოთხრობა „მიქელას“ მიხედვით: ჟამიანობის საფრთხე მთავარ პერსონაჟს დანაშაულებრივი ქმედებისაკენ უბიძგებს – ის სასიკვდილოდ წირავს უფროს შვილიშვილს. ჟანრობრივი სპეციფიკიდან გამომდინარე, მიქელას წინარე ცხოვრებისეული გამოცდილება არაა განსახოვებული, ნაჩვენებია მისი ცხოვრების მხოლოდ ერთი ეპიზოდი. ამ ეპიზოდის ფარგლებში კი მოთხრობელი ნიუანსურად წარმოადგენს მიქელას მიერ, საფრთხიდან გამომდინარე, სწეული შვილიშვილის დეინდივიდუალიზაციის პროცესს, რაც მას აძლევს „უფლებას“, სასტიკად/არაჰუმანურად მოექცეს მომაკვდავ შვილიშვილს.

ეპიდემია ყოველთვის გარკვეულ სივრცით არეალებს მოიცავს. გარდა ამისა, დაავადების გავრცელება ადამიანების ერთმანეთთან კომუნიკაციის შედეგად და დამაბრკოლებელი ფაქტორიც. ამდენად, აღნიშნული თემატური საკითხი ორი მიმართულებით იქნება შესწავლილი: 1. როგორია პანდემიის სივრცითი სურათი

და 2. პერსონაჟთა კონსტელაცია, რომლის სტაბილურობა თუ ცვლილება პანდემიური სიტუაციის ესკალაციას ან განმუხტვას შეესაბამება. ორივე მიმართულებით წარმოდგენილი იქნება დიაგრამები; დამატებით, პანდემიასთან დაკავშირებით საანალიზო ტექსტში ვიზუალიზების საგანი გახდება ასევე პერსონაჟთა პერსპექტივის რაოდენობრივი და თვისებრივი ანალიზი: ერთი მხრივ, ნაჩვენებია იქნება მომაკვდინებელი დაავადებით გამოწვეული ვითარება რომელი პერსონაჟის მიერ რა სიხშირითაა ფოკალიზებული და მეორე მხრივ, ილუსტრირებული იქნება, ამ ვითარებას როგორ აღიქვამდა სხვადასხვა პერსონაჟი.

დასახელებული მიმართულებებით ტექსტის შესწავლა შესაძლებელს ხდის დადგინდეს, თუ როგორია კონკრეტული საზოგადოების ცნობიერების, ღირებულებების, გადაწყვეტილებებისა და ქცევათა მოდელები.

ზემოთ თქმულიდან გამომდინარე, დავით კლდიაშვილის „მიქელას“ მიხედვით,

პანდემიის ლიტერატურული რეპრეზენტაციის ანალიზი დაეყრდნობა სივრცის იმაგოლოგიის თეორიულ საფუძვლებსა [Beller and Leeerssen 2007, კილანავა 2019] და ტექსტურ მონაცემთა დიაგრამირების პრინციპებს [Ryan 2007].

Gocha Kuchukhidze

Georgia, Tbilisi

Shota Rustaveli Institute of Georgian Literature

“Balcony Culture” of COVID Epoch

In the beginning of the pandemics, in the social media entire world observed people on their balconies singing songs of different genres (sometimes they lacked professionalism but mostly they sang with great love).

The fact that all performances had the same signs, as reflected on the **performance manner, style**, attracts attention: there was apparently seen the sense of **missing, desire of live communication and support**, consequently, we offer the question: is it possible that at a time of pandemics there emerged some **kind of movement** that has existed for certain time only and that, **conditionally**, we called “**the balcony culture**” of COVID epoch?

Generally, in the crisis periods, there dominate the art that we call high art. The social scientists will find out, which music was preferred at that time. Social networks showed that very frequently these people sang the arias from the operas by Mozart, Verdi, Puccini and others **and thus, in our opinion**, in this crisis period classical music was given preference and it became strong “competitor” of mass culture in the mentioned networks.

Hagiography frequently describes persons living in seclusion in their cells, here we imply anchorites and anchoresses, whose entire attention is oriented towards spiritual world and hence, they perceive themselves as being in these worlds spiritually, they regard worldly life, mortality of humans as the crisis facts and with their lifestyle they attempt to make sure in **reality of spiritual depths and deal with the fear of death.**

Sense of spiritual elevation gives to the anchorites the hope that paradise exists and the culture created by such sense can support those, who stay home because of the danger. **Classics originate from the sense that promises immortality** and therefore, it should always be subject of care everywhere. **This is particularly significant for the small-numbered nations**, in their countries market economy cannot support high culture and **the states must care about it.**

გოჩა კუჭუხიძე

საქართველო, თბილისი
შოთა რუსთაველის სახელობის
ქართული ლიტერატურის ინსტიტუტი

კოვიდის ხანის „აივნური კულტურა“

პანდემიის დასაწყისში სოციალური ქსელებიდან მთელი მსოფლიო ხედავდა აივნებზე გადმოდგარ ადამიანებს, რომლებიც სხვადასხვა ჟანრის სიმღერებს ასრულებდნენ (ზოგჯერ არაპროფესიონალურად, მაგრამ უმეტესწილად – დიდი სიყვარულით).

ყურადღებას იქცევს ის ფაქტი, რომ ყველა შესრულებას **საერთო ნიშნები** ჰქონდა, რაც **მანერაზე, სტილზე ისახებოდა:** მკაფიოდ იხატებოდა **მონატრების გრძნობა, ცოცხალი ურთიერთობებისა და გამხნეების სურვილი**, აქედან გამომდინარე, ვსვამთ კითხვას: რამდენად არის შესაძლებელი, მივიჩნიოთ, რომ პანდემიის დროს აღმოცენდა **ერთგვარი მიმდინარეობა**, – ის, რამაც მხოლოდ დროებით იარსება და რასაც წარმოდგენილ მოხსენებაში ჩვენ **პირობითად კოვიდის ხანის „აივნური კულტურა“** ვუწოდებთ?

საერთოდ, კრიზისულ პერიოდებში ის ხელოვნება იწვევს ხოლმე წინ, რომელსაც მაღალს ვუწოდებთ, სოციოლოგები, უთუოდ, გაარკვევენ, ძირითადად რომელ მუსიკას უსმენდა ამ დროს ხალხი, სოციალური ქსელებიდან ჩანდა, რომ ძალიან ხშირად ვერდის, პუჩინის, მოცარტის და სხვათა ოპერებიდან ასრულებდნენ ეს ადამიანები არიებს, ამდენად, ვფიქრობთ, აღმოჩნდება, რომ **ამ კრიზისის დროსაც კლასიკამ წამოიწია წინ**, რომ ხსენებულ ქსელებში გავრცელების რაოდენობით ძლიერი „კონკურენცია“ გაუწია მან მასკულტურას.

ჰაგიოგრაფიაში ხშირად იხატებიან ადამიანები, რომლებიც სენაკებში არიან განმარტოებულად გამოკეტილნი, მაგრამ არ იტანჯებიან ამით, ვგულისხმობთ ანაქორეტ მონაზვნებს, რომელთაც მთელი ყურადღება სულიერი სამყაროებისკენ აქვთ გადატანილი და, აქედან გამომდინარე, სულიერად ამ სამყაროებში მყოფებად აღიქვამენ თავს, ისინი მთელ წუთისოფლურ ყოფას, ადამიანის მოკვდავობას მიიჩნევენ კრიზისის ფაქტად და ცხოვრების თავიანთებური წესით **სულიერი წიაღების რეალურობაში დარწმუნებასა** და ამით **სიკვდილის შიშის დამარცხებას ცდილობენ.**

ანაქორეტებს სამოთხის არსებობის იმედით ავსებს სულიერი ამაღლებულობის განცდა, ამ განცდით შექმნილ კულტურას კი დასწებოვნების საფრთხის გამო სახლებში დარჩენილთა გამხნეება შეუძლია, **კლასიკა ისეთი განცდიდან იღებს სათავეს, უკვდავებას რომ ჰპირდება ადამიანს**, ამიტომ ყველგან და ყოველთვის საყოველთაო ზრუნვის საგანი უნდა იყოს იგი, ეს **განსაკუთრებით მცირერიცხოვან ხალხებს ეხება**, მათ ქვეყნებში საბაზრო ეკონომიკა ვერ შეინახავს მაღალ კულტურას და აუცილებელია, რომ **სახელმწიფომ იზრუნოს** მასზე.

Nona Kupreishvili

Georgia, Tbilisi

Shota Rustaveli Institute of Georgian Literature

Jose Saramago's „Blindness“ as a Prediction of Future

Jose Saramago is the first Portuguese Nobel prize winner (this prize was awarded to him in 1998 for the novel “The Gospel According to Jesus Christ”). Literary criticism widely commented to above mentioned fact under that the writer was also mentioned as a great sailor Magellan, who was named as “Magellan of world literature”. Novel “Blindness” was published in 1995 and not so young author, who has begun writing just at the age of 58 also achieved serious success.

Contents of “Blindness” is indeed on the edge of psychological trauma. It is a shocking history about unexpectedly and completely groundlessly dazzled population of unknown city that turns to serious examination of humanity. Saramago describes illness called as a “White Plague”, where in its short-term dominance is felt irony of her supernatural powers.

By writing “Blindness” the writer wrote social dystopian novel, where together with the many other important problems the writer revealed fragility and ephemerality of consumer society. Following dreadful almost naturalistic specification that follows to similar chronological line of events, in the text of novel takes place important change and we see the silhouettes of philosophical novel, or so called novel-fable. And the parabola of blindness on its way gains deeper meaning.

This blindness being not only physical but spiritual one, enables writer to unequivocally generalize that “world is full of alive blind people”. In the novel as a wife of oculist is emphasized symbolic-allegorical figure that has become as a moral support and precondition of kind final for the reader. This character full of good eyesight and lodged between blind people accused herself as being blind in order not to leave her husband in peril, meanwhile “she saw complete horror of life”, though despite of aforesaid she could maintain her human feature. Exactly he had to read two important messages to readers: “do not allow yourself to be lost!” and “let’s us not to be alike people with a good eyesight, who do not see anything!” that is also the main essence of novel.

ნონა კუპრეიშვილი

საქართველო, თბილისი

შოთა რუსთაველის სახელობის

ქართული ლიტერატურის ინსტიტუტი

ჟოზე სარამაგუს „სიბრმავე“, როგორც მომავლის წინასწარმეტყველება

ჟოზე სარამაგუ პირველი პორტუგალიელი ნობელიანტი მწერალია (ეს ჯილდო მან 1998 წელს რომან „იესოს სახარების-თვის“ მიიღო). აღნიშნულ ფაქტს ფართოდ გამოეხმაურა ლიტერატურული კრიტიკა, რომელმაც მწერალი დიდი მეზღვაურების გვერდით დააყენა და მას „მსოფლიო ლიტერატურის მაგელანი“ უწოდა. რომანი „სიბრმავე“ კი 1995 წელს გამოქვეყნდა და არც ისე ახალგაზრდა ავტორს, რომელმაც წერა მხოლოდ 58 წლის ასაკში დაიწყო, ასევე სერიოზული წარმატება მოუტანა.

„სიბრმავის“ შინაარსი, მართლაც, ფსიქოლოგიური ტრავმის ზღვარზეა. ესაა შოკისმომგვრელი ისტორია მოულოდნელად და სრულიად უმიზეზოდ დაბრმავებული უცნობი ქალაქის მოსახლეობის შესახებ, რომელიც მათი ადამიანობის სერიოზულ გამოცდად იქცევა. სარამაგუ აღწერს „თეთრ ეპიდემიად“ წოდებულ სენს, რომლის ხანმოკლე ბატონობაში ზებუნებრივი ძალის ირონია იგრძნობა.

„სიბრმავის“ სახით მწერალმა შექმნა სოციალური ანტი-უტოპიური რომანი, რომელშიც არაერთ სხვა მნიშვნელოვან პრობლემასთან ერთად მომხმარებლური საზოგადოების სიმყიფე და ეფემერულობა აჩვენა. შემზარავი, თითქმის ნატურალისტური დეტალიზაციის კვალდაკვალ, რომელიც მოვლენათა ერთგვარ ქრონოლოგიურ რიგს მიჰყვება, რომანის ტექსტში მნიშვნელოვანი გარდატეხა ხდება და ჩვენ წინაშე ფილოსოფიური რომანის, რომანი-იგავის სილუეტები იკვეთება. სიბრმავის პარაბოლა კი გზადაგზა სულ უფრო ღრმა აზრს იძენს

ეს სიბრმავე, რომელიც არა მარტო ფიზიკური, არამედ სულიერიცაა, მწერალს არაორაზროვანი განზოგადების შესაძლებლობას აძლევს – „სამყარო სავსეა ცოცხალი უსინათლოებით“.

რომანში, თვალის ექიმის ცოლის სახით, გამოკვეთილია სიმბოლურ-ალეგორიული სახე, რომელიც მკითხველისთვის ზნეობრივ საყრდენად და კეთილი ფინალის წინაპირობად იქცევა. ბრძებს შორის შეხიზნულმა ამ თვალხილულმა პერსონაჟმა სიბრძნე დაიბრალა, რათა ქმარი განსაცდელში არ მიეტოვებინა, ამასობაში კი „ყოფიერების მთელი საშინელება“ იხილა, თუმცა, მიუხედავად ამისა, მაინც შეძლო ადამიანური სახის შენარჩუნება. სწორედ მას დაეკისრა მკითხველსთვის ორი მნიშვნელოვანი გზავნილის გახმოვანება: „არ დაუშვათ, რომ საკუთარი თავი დაკარგოთ!“ და „ნუ ვიქნებით თვალხილულები, რომლებიც ვერაფერს ხედავენ!“, რაც რომანის მთავარი სათქმელიცაა.

Nestan Kutivadze

Georgia Kutaisi

Akaki Tsereteli State University

Literary Aspects of the Epidemic (Aragvispireli, Kldiashvili)

Throughout a long history of its existence, mankind has endured many trials, overcome the devastating dangers, fought against a series of deadly epidemics that periodically ravaged the world with all its cruelty and often killed far more people than the great wars. History can provide us with the specific facts about epidemics. Numerical data and geographical areas have been specified as accurately as possible, while art and fiction have preserved the emotional aspects and human feelings of these fateful events. Today, this material enables us to see the society of that time from the centuries-old perspective, to conceptualize the artistic markers of literary interpretation, the connotative fields of these markers – their direct and metaphorical meanings.

Even ancient Greek authors (Homer, Sophocles, Lucretius, Virgil ...) told us about the Black Death. From then on prominent representatives of literature from different eras (Boccaccio, Shakespeare, Daniel Defoe, Thomas Mann, Edgar Allan Poe, Camus, Marquez ...) used the epidemic

in their texts with different artistic functions. The works created on this theme not only reflect but also try to find a philosophical explanation for the existing reality, to make people think about their purpose, the ephemeral and the eternal.

In this regard, Georgian thinking space is no exception. Georgian folklore has preserved extraordinary examples of the courage of people facing death during the epidemics. An impressive example of human responsibility to one another during the ordeal is depicted in the legend about the tombs of the Khevsurians. It is natural that Georgian fiction does not ignore this difficult social event and creates many memorable literary characters and stories.

From this point of view, two works created at the turn of the XIX-XX centuries are noteworthy: “We Buried Our Father” by Shio Aragvispireli and “Miqela” by Davit Kldiashvili. Both texts distinguished by the individual style of writing skillfully depict the social picture caused by the epidemic, a changed way of life, a locked-down, isolated village completely gripped by fear of death, and an astonishing spiritual fortitude and inner strength of people in need.

ნესტან კუტივაძე

საქართველო, ქუთაისი

აკაკი წერეთლის სახელმწიფო უნივერსიტეტი

ეპიდემიის ლიტერატურული ასპექტები (არაგვისპირელი, კლდიაშვილი)

კაცობრიობა თავისი არსებობის ხანგრძლივი ისტორიის განმავლობაში მრავალ განსაცდელს გამკლავებია, შეუჭრებია გამანადგურებელი საფრთხეები, გადაუტანია არაერთი მომაკვდინებელი ეპიდემია, რომლებიც პერიოდულად მთელი თავისი სისატიკით თავს ატყდებოდა სამყაროს და ხშირად გაცილებით მეტ ადამიანს იწირავდა, ვიდრე დიდი ომები. ისტორიამ იცის ეპიდემიათა შესახებ კონკრეტული ფაქტები, შეძლებისდაგვარად დაზუსტებული რიცხობრივი მონაცემები და გეოგრაფიული არეალები, მაგრამ ხელოვნებამ, მხატვრულმა ლიტერატურამ

შემოინახა ამ საბედისწერო მოვლენების ემოციური მხარეები, ადამიანური განცდები. დღეს ეს მასალა შესაძლებლობას იძლევა საუკუნეთა გადასახედიდან დავინახოთ მაშინდელი საზოგადოება, გავიაზროთ ლიტერატურული ინტერპრეტაციის მხატვრული მარკერები, ამ მარკერების კონოტაციური ველები – პირდაპირი თუ მეტაფორული მნიშვნელობები.

ჯერ კიდევ ძველი ბერძენი ავტორები (ჰომეროსი, სოფოკლე, ლუკრეციუსი, ვერგილიუსი...) გვიამბობდნენ მომაკვდინებელი შავი ჭირის შესახებ. აქედან მოკიდებული სხვადასხვა ეპოქის ლიტერატურის გამოჩენილი წარმომადგენლები (ბოკაჩო, შექსპირი, დანიელ დეფო, თომას მანი, ედგარ პო, კამიუ, მარკესი...) განსხვავებული მხატვრული ფუნქციით იყენებენ ეპიდემიას თავიანთ ტექსტებში. ამ თემაზე შექმნილი მხატვრული ნაწარმოებები არამხოლოდ ასახავს, არამედ ცდილობს ფილოსოფიური ახსნა მოუძებნოს შექმნილ რეალობას, დააფიქროს ადამიანი საკუთარი დანიშნულების, წარმავალისა და მარადიულის შესახებ.

ამ მხრივ, გამონაკლისი არც ქართული საზოგადოებრივი სივრცეა. ქართულმა ფოლკლორმა შემოინახა ეპიდემიის დროს სიკვდილის წინაშე მდგომი ადამიანების გამბედაობის არაჩვეულებრივი მაგალითები, განსაცდელისას ერთმანეთის მიმართ ადამიანთა პასუხისმგებლობის შთამბეჭდავი მაგალითი ასახა ლეგენდამ ხევსურთა აკლდამების შესახებ. ქართული მხატვრული ლიტერატურაც, ბუნებრივია, გვერდს არ უვლის ამ მძიმე სოციალურ მოვლენას და არაერთ დასამახსოვრებელ მხატვრულ სახესსა თუ ამბავს ქმნის.

ამ თვალსაზრისით, აღსანიშნავია XIX-XX საუკუნეების მიჯნაზე შექმნილი ორი თხზულება: შიო არაგვისპირელის „მამას მიწა მივაყალეთ“ და დავით კლდიაშვილის „მიქელა“. ინდივიდუალური ხელწერით გამორჩეულ ორივე ტექსტში ოსტატურადაა ნაჩვენები ეპიდემიით გამოწვეული სოციალური სურათი, ადამიანთა შეცვლილი ყოფა, ჩაკეტილი, გაცალკევებული სოფელი, რომელიც მთლიანადაა მოცული სიკვდილის შიშით, უმწურო მდგომარეობაში ჩავარდნილი ადამიანების გასაოცარი სულიერი სიმტკიცე და შინაგანი ძალა.

Nana Kutsia
Marine Turava
Georgia, Tbilisi
Sokhumi State University

Concept of “Malaria” in the Narrative of Georgian Modernism (Konstantine Gamsakhurdia, Titsian Tabidze, Paolo Iashvili)

In the old Georgian literary texts there are reflected isolated cases of disease. In the poetry of Davit Guramishvili it is underlined pandemic nature of illness – “God’s Revenge” („საწყაულის მოწყვა...“) is a reflection of biblical concept – disease is a providential punishment for/of sin.

The nineteenth century (Romantism, Realism) had underlined metaphorical meanings of disease – illness is a reflection of national tragedy. Real epidemic of Plague (“Black Death”) was spread in the Eastern Georgia in 1892.

Conceptual texts of Georgian modernism reflect biblical providential concept – malaria is a name of a real disease, as well as metaphorical reflection of national tragedy (The Bolshevism, atheism, Russian invasion and occupation).

By the concept of “The Photographer” by Konstantine Gamsakhurdia malaria is a punishment because of/for atheistic style of life – an icon is transformed/changed into/by photcamera. In the text there is reflected well-known episode of the book of “Exodus.”

Konstantine Gamsakhurdia shows the traditional way of life-saving/rescue – “The church of St. George and the sign of the cross.”

Malaria is an actual paradigm in the poetry of Titsian Tabidze, the construction – “a bishop and malaria” – refrain. Malaria has a metaphorical/figurative meaning here as well as in the short-story by Gamsakhurdia, where the raven broke cathedral cross. In the poem of Tabidze the frog sermonizes/propagates upon the dome. “The bat is flying over /upon the cathedral without cross” – It’s the vision-prophecy.

The poetry of Paolo Iashvili reflected fighting against the Kolkhian swamp/bog.

ნანა კუცია

მარინე ტურავა

საქართველო, თბილისი

სოხუმის სახელმწიფო უნივერსიტეტი

კონცეპტი „მალარია“ მოდერნისტულ ნარატივში (კონსტანტინე გამსახურდია, ტიცინი ტაბიძე, პაოლო იაშვილი)

მველქართულ მხატვრულ ტექსტებში, ძირითადად, სნეულე-ბის ცალკეული შემთხვევებია ფიქსირებული, მაგრამ დავით გურამიშვილთან ხაზგასმულია სენის ეპიდემიური ხასიათი. „საწყაულის მოწყვა ღვთისაგან“ ანარეკლია ბიბლიური კონცეპტისა – „უცხო, უწყალო სენები“ უღმერთობის სასჯელია.

მეცხრამეტე საუკუნე (რომანტიზმი, რეალიზმი) სნეულების მეტაფორულ მნიშვნელობას აქცენტირებს – „სნეულება“ უმძიმესი პოლიტიკური ყოფის ანარეკლია (შავი ჭირის „არამეტაფორული“, რეალური ეპიდემია 1892 წელს გავრცელებულა აღმოსავლეთ საქართველოში).

მოდერნიზმის ქრესტომათიული ტექსტები – კონსტანტინე გამსახურდიას „ფოტოგრაფი“, ტიცინისა და პაოლოს ლექსები ბიბლიურ კონცეპტს ირეკლავს.

„მალარია“/„ციება“ ეპიდემიის სახელად კონსტანტინე გამსახურდიასთანაც კონსტატირდება და ტიცინთანაც, როგორც მეტაფორულ-ალეგორიული, ასევე – პირდაპირი მნიშვნელობით.

„ფოტოგრაფის“ კონცეპტით, ციება უღმერთო ჟამის სასჯელია – ხატს ფოტოპარატი „ანაცვლებს.“ ტექსტში „გამოსლვათა“ წიგნის კონცეპტუალური ეპიზოდის ანარეკლიც ჩნდება: „ფოტოგრაფმა კარებზე ცარცით დახატა ჯვრები – ჩამოივლის სიკვდილის ანგელოზი, ადამიანები ხანძარს გადაურჩებიან.“

გამსახურდიას კონცეპტით, გზა ხსნისა ტრადიციულია – „წმინდა გიორგის ეკლესია და პირჯვარი.“

„მალარია“ ტიცინის პოეზიის აქტუალურ ენიგმათაგანია, კონსტრუქცია „მღვდელი და მალარია“ – რეფრენი. ტიცინთანაც პარაბოლურია ციების კონცეპტი. თუ გამსახურდიას ნოველაში „შავი ფრინველი“ ჯვარს მოამსხვრევს ტამარს, ტიცინის ლექსში „ორპირის ოქროპირი“ „გაფრენილ ეკლესიის კათედრაზე ქადა-

გებს ბაყაყი.“ ეპოქალური ვიზიონია: „უ ჯ ვ ა რ ო ს ა ყ დ ა რ ს დამურა ისევ თავზე დაგორავს“ („თბილისიდან დედას“).

თანამედროვე პანდემიის ენიგმა „ლამურაც“ ანტიციპაციურ პარადიგმად აღიქმება.

პაოლო იაშვილის პოეზიაში ირეკლება მალარიისათვის „გამოცხადებული ომის“ პასაჟები, ოლონდ, თუ კონსტანტინე გამსახურდია და ტიცინი ტაბიძე მალარიას არა მხოლოდ კონკრეტულ სნეულებად, არამედ ეპოქალური ჭირის პარადიგმადაც იაზრებდნენ, პაოლო იაშვილის რაკურსი განსხვავებულია – პოეტი კოლხეთის ჭაობებს აშრობს. კონცეპტიც შესაბამისია.

მოდერნისტულ ტექსტებში კონცეპტი „მალარია“/„ციება“, ერთდროულად, რეალური სნეულებისა და ეპოქალური ჟამიანობის მეტაფორულ-პარაბოლური სახელია.

Manana Kvachantiradze

Georgia, Tbilisi

Shota Rustaveli Institute of Georgian Literature

Pandemic Reality and Image of Plague in the Novel of Guram Gegeshidze

The history of world literature knows multiple cases when pandemic, the extremal form of illness, becomes the theme and main image of writer's world perception therefore stimulating specific correlation for text layer and its signs.

In the story „Plague“ by Guram Gegeshidze the illness is depicted as a principle condition for decoding symbolic forms and signs of fatalist sequence of happenings developed in time and space. The connotation level directs reader's attention towards the anamnesis, development and prevention of symptoms and problem of illness prognosis. Main theme of the story is a battle of man against the situation proposed by destiny. Also such themes as the means for realization of man's abilities and its limits.

The symptom of plague – constant dichotomy, reveals disruption between national forms and meaning of being, the rupture of inner essence and its harmony. Plague marks limits for human possibilities (com-

pare with Covid). Because of incompatibility between existential and material spaces man has a feeling of „earth floating under his legs” (Jaspers). Clear similarity of symptoms accompanying plague epidemic gives us opportunity to analyze connotations of symbols on the level of Covid and to conduct comparative analysis of artistic image and real fact (Covid).

For plague, as for Covid the time is endless present never transforming into future. Global metaphor of twentieth century „time is money” (Miller) is perceived during Covid as lost time as it eliminates possibility of earning money. As during plague so while Covid money is spent not in some useful activities but for overcoming the fear of death. Imaginative function of space symbolically serves for creating empty social space semantics: the main character of „Plague” finds shelter in the spaces abandoned by people: pit, wood etc. The same way during Covid distancing between people, countries and continents is the only condition for survival. Hiding the face – wearing mask is the form of separation followed by the fear of losing face (name).

Involuntary low rhythm of social activities liberate „extra” energy and slow down the flow of time that makes humans switch from real time to inner movement – to the activities and conditions that were forgotten due to constant lack of time in the past – and revise the global metaphor „time is money” and search for its substitutes.

მანანა კვაჭანტირაძე

საქართველო, თბილისი

შოთა რუსთაველის სახელობის

ქართული ლიტერატურის ინსტიტუტი

კამდეიმის რეალობა და მასობრივი დაავადების მხატვრულის ხატი გურამ გეგეშიძის მოთხრობაში „ჟამი“

ლიტერატურის ისტორიაში ცნობილია არაერთი შემთხვევა, როცა ეპიდემია, როგორც ავადმყოფობის უკიდურესი გავრცელების ფორმა თემატიზირდება, გარდაისახება მწერლის მსოფლმხედველობის მხატვრულ ხატად და ტექსტის გამოსახვის პლანს ნიშანთა სპეციფიკურ კორელაციას კარნახობს.

გურამ გეგეშიძის მოთხრობაში „ჟამი“ ეპიდემია გვევლინება დრო სივრცეში განვითარებულ სახედისწერო მოვლენათა სიმბოლოდ და ნიშანთა დეკოდირების აუცილებელ პირობად. კონოტაციური დონე მკითხველის ინტერესს მიმართავს ავადმყოფობის ანამნეზისა, მიმდინარეობისა და სიმპტომების, პროგნოზისა და პრევენციის პრობლემებისაკენ. მოთხრობის თემა ბრძოლა ადამიანის შინაგან არსსა და იმ მდგომარეობას შორის, რომელშიც ის ბედისწერის ნებით არის ჩაყენებული; ის საშუალებები, რომლებიც არსებობს ადამიანის წინააღმდეგობის სარეალიზაციოდ და ამ შესაძლებლობათა ზღვარი.

ჟამის სიმპტომი – უწყვეტი დიქოტომიურობა – ავლენს ეროვნული ყოფიერების ფორმისა და საზრისის გათიშულობას, ადამიანის შინაგანი არსის მთლიანობის რღვევას. ჟამი კეტავს ადამიანის შესაძლებლობის საზღვრებს (შდრ. კოვიდს). მატერიალური და ეგზისტენციალისტური სივრცის ამ დაუძლეველი წინააღმდეგობის გამო ადამიანს უჩნდება შეგრძნება, რომ „წინადაგი ეცლება ფეხქვეშ“ (იასპერსი). ყველა ეს ჩამოთვლილი სიმპტომი, როგორც „ჟამის“ ეპიდემიის თანმხლებ მოვლენათა ერთობლიობა, აშკარა მსგავსების გამო, შესაძლებლობას გვაძლევს მხატვრული სიმბოლოს კონოტაციები განვიხილოთ „კოვიდის“ სიმპტომთა რიგში. ანუ მოვახდინოთ მხატვრული სახისა და რეალური მოვლენის (კოვიდის) შედარებითი ანალიზი.

ჟამის, ისევე როგორც კოვიდის დრო გაწეილი, დაუსრულებელი აწმყოა, რომელიც არ გადადის მომავალში. მეოცე საუკუნის გლობალური მეტაფორა „დრო ფულია“ (მილერი) კოვიდის პერიოდში აღიქმება დაკარგულ დროდ, რადგან იგი ფულის კეთების შესაძლებლობას ართმევს ადამიანს. კოვიდის დრო ისევე, როგორც ჟამის დრო, მთლიანად იფლანგება არა რაიმე სასიკეთო საქმიანობაში, არამედ სიკვდილის შიშის დამლევამი. სივრცის მხატვრულ ფუნქცია „ჟამში“ სიმბოლურად ემსახურება სოციალური სივრცის სიცარიელის სემანტიკის შექმნას: ჟამის გმირი თავს აფარებს ადამიანებისგან დაცლილ ადგილებს: ხაროს, ჯურღმულს, ტყეს. ანალოგიურდ, კოვიდის დროს სოციალურ დისტანცირება ადამიანებს, კონტინენტებს და ქვეყნებს შორის სიცოცხლის გადარჩენის ერთადერთ პირობად ცხადდება. სახის დაფარვა – ნიღაბი

წარმოადგენს გაუცხოების უკიდურეს ფორმას, რომელსაც თან ახლავს სახის (სახელის) იძულებითი დაკარგვის შიში.

საზოგადოებრივი აქტიურობის იძულებითი დაბალი ტემპი, გამონთავისუფლებული, „ჭარბი“ დროის მდორე დინება ადამიანს აიძულებს, სიცოცხლის დრო „გადართოს“ შინაგან მოძრაობაზე, იმ ქმედებებსა და მდგომარეობებზე, რომელიც სიჩქარისა და განუწყვეტელი უდროობის გამო დაივიწყა, გადახედოს გლობალურ მეტაფორს „დრო ფულია“ და ეძიოს მისი ჩანაცვლების შესაძლებლობები.

Manana Kvataia

Georgia, Tbilisi

Shota Rustaveli Institute of Georgian Literature

On the Modern Artistic and Allegorical Reflection of Catharsis

In ancient Greek mysteries and religious holidays, catharsis meant the liberation of the body from any harmful matter, the soul – from vices. For Heraclitus, the means of purifying the soul was Fire, the Pythagoreans considered music. Plato, Aristotle used this concept in reference to overcoming the passions through art as a result of their expression. In ancient philosophy and aesthetics, catharsis is associated with the purification of the soul from affects.

Since the end of the 19th century, catharsis has been used in psychology as a concept expressing the process of individual or group emotional release. It is noted that the method involves hypnotizing the patient to obtain the needed information for the treatment of pathologies and causes of mental trauma. According to Freud, catharsis is one of the means of psychotherapy which aims at cleansing the psyche and alleviating the patient's suffering. Some methods of psychotherapy today are associated with catharsis.

A modern, original reflection of the concept is found in the allegorical novel „Blindness“ (1995) by Jose Saramago, the Portuguese writer, Nobel-prize winner. The writer was awarded the highest prize for his

works, which enable readers to „apprehend an elusory reality“. Saramago is a representative of magical realism. The leitmotif of his prose is the idea of equality and humanism. The man in the era of globalization, becoming too dependent on technology, disconnects from nature, the people around him, and gradually sinks into moral or spiritual blindness. In the «Blindness», a city is struck by an inexplicable epidemic of unknown origin. The authorities confine the blind in an empty mental hospital outside the city guided by the soldiers. The first blind victim of the disease sees everything white, as if he were caught in a mist or had fallen into a milky sea. He is surprised because blindness is black, and he sees everything white.

White is defined as an absolute color of light. It symbolizes purity, chastity and divinity. It is a color of supernatural wisdom, unlike black, whose symbolism is mainly associated with death, darkness, evil, sorrow. Milk will be understood as a symbol of rebirth, life, immortality. According to the Indian «Vedas», gods created everything in the universe «primary milk».

Jose Saramago's «Blindness» shows us the ruthless, brutal world of creatures that have lost their sight. These men (with the exception of one woman), along with the loss in sight, they also lose their spiritual vision. The symbolism of the novel explains the author's intention: through liberation from vices, through catharsis, humans return to their original state, divine essence.

მანანა კვატაია

საქართველო, თბილისი

შოთა რუსთაველის სახელობის

ქართული ლიტერატურის ინსტიტუტი

კათარზისის თანამედროვე მხატვრულ-ალეგორიული რეფლექსირებისათვის

ძველ ბერძნულ მისტერიებსა და რელიგიურ დღესასწაულებზე კათარზისი სხეულის მავნე მატერისაგან, სულის – მანკიერებისაგან გათავისუფლებას გულისხმობდა. ჰერაკლიტე – ცეცხლს, პითაგორელები მუსიკას სულის განწმენდის საშუალებად

მიიჩნევენ. პლატონი, არისტოტელე ამ ცნების ქვეშ მოიაზრებდნენ ვნებათა გადალახვას ხელოვნების მეშვეობით, მათი გამოხატვის შედეგად. ანტიკურ ფილოსოფიასა და ესთეტიკაში კათარზისი აფექტებისაგან სულის განწმენდას უკავშირდება.

მე-19 საუკუნის ბოლოდან კათარზისის ფსიქოლოგიაში იყენებენ, როგორც ინდივიდუალური ან ჯგუფური ემოციური განტვირთვის პროცესის გამომხატველ ცნებას. აღნიშნავენ, რომ მეთოდი გულისხმობს პაციენტის ჰიპნოტირებას, რათა პათოლოგიებისა და ფსიქიკური ტრავმის გამომწვევი მიზეზების მკურნალობისათვის საჭირო ინფორმაცია მიიღონ. ფროიდთან კათარზისი ფსიქოთერაპიის ერთ-ერთი საშუალებაა, ფსიქიკის განწმენდას და პაციენტის ტანჯვის შემსუბუქებას რომ ისახავს მიზნად. დღევანდელი ფსიქოთერაპიული მკურნალობის ზოგიერთი მეთოდი კათარზისს უკავშირდება.

კონცეპტის თანამედროვე, ორიგინალურ რეფლექსირებას ვხვდებით პოტრუგალიელი ნობელის პრემიის ლაურეატის, ჟოზე სარამაგუმ რომანში „სიბრმავე“ (1995). მწერალს უმაღლესი პრემია გადასცეს ნაწარმოებებისათვის, რომლებიც „საშუალებას იძლევა, გავიგოთ ილუზორული რეალობა“.

სარამაგუ მაგიური რეალიზმის წარმომადგენელია. მისი პროზის ლაიტმოტივი კაცობრიობის თანასწორობისა და ჰუმანიზმის იდეა გახლავთ. ტექნიკურ საშუალებებზე დამოკიდებული გლობალიზაციის ეპოქის ადამიანი ბუნებასთან, ირგვლივ მყოფ ადამიანებთან კავშირს წყვეტს და თანდათან მორალურ თუ სულიერ სიბრმავეში იძირება. „სიბრმავეს“ მიხედვით, ქალაქში გაურკვეველი პანდემია ვრცელდება. დაბრმავებულ ადამიანებს ხელისუფლება ქალაქგარეთ, მიტოვებულ ფსიქიატრიულ საავადმყოფოში ათავსებს და ჯარს მიუჩენს. დაავადების პირველი უსინათლო მსხვერპლი ჰყვება, რომ თვალებზე ლიბრი გადაეკრა, თითქოს რძის ზღვაში ჩაიძირა. ის გაოცებულია, სხვები რომ ბრმავდებიან, სიბნელე მოიცავთ, მე კი სითეთრეს ვხედავო.

თეთრი – სინათლის აბსოლუტური ფერი, უმანკოების, ჭეშმარიტი მსხვერპლის უბიწოებისა და ღვთაებრიობის სიმბოლოა. ის ზეგარდმო სიბრმის ფერია, შავისაგან განსხვავებით, რომლის სიმბოლიკა ძირითადად სიკვდილს, სიბნელეს, ბორო-

ტებას, მწუხარებას უკავშირდება. რძეს აღორძინების, სიცოცხლის, უკვდავების სიმბოლოდ გაიაზრებენ. ინდური „ვედების“ მიხედვით, ყოველივე არსებული სამყაროში ღმერთებმა „პირველადი რძისაგან“ შექმნეს.

ჟოზე სარამაგუს „სიბრმავე“ დაუნდობელ, მზერადაკარგულ არსებათა სასტიკ სამყაროს წარმოადგენს. ამ ადამიანებს (ერთი ქალის გამოკლებით) ფიზიკურ ხედვასთან ერთად სულიერი მზერაც წართმევიათ. რომანის სიმბოლიკა ხსნის ავტორის ინტენციას: მანკიერებებისაგან გათავისუფლების, კათარზისის გზით ადამიანები პირველქმნილ, ღვთაებრივ არსს დაუბრუნდებიან.

Jurate Landsbergyte-Becher

Lithuania, Vilnius

Lithuanian Culture Research Institute

Plague and Other Catastrophes of 17th Lithuania as Contemporary Literary Text by Kristina Sabaliauskaite

Bestselling author of contemporary lithuanian literature Dr.K.Sabaliauskaite discribes in her books 17 century catastrophes of Lithuania and Europe.One of which is plague-black death pandemic,what starts then from small things occasionally put in place by fate.Theyr dynamic is impressive in modern way of making plague apocalyptic dramaturgy even more astonishing and calming in front of other catastrophes as Russian invasion and wars with Sweden.But there commes a paradigm of Christianity as very European salvation of all the lines .Though black death and invasions,wars remain as one compilled togheter catastrophic image lasting of ages ago.But it makes impression of great barock artism memorising images in Vilnius Sanct Peter and Paul church walls. Sabaliauskaite's texts are powerfull in style of everlasting Lithuanian European vallues connecting barock to nowadays.

Boris Lanin

Russia, Moscow

GITIS - Russian Institute for Theater Arts

Pandemicin Dystopia

Recently, the Covid-19 pandemic has foregrounded the dystopian struggle for truth by casting a stark light on ways the state of exception limits access to the true information. Even before the outbreak occurred, politicians increasingly could not assuage fears of confronted by the disjuncture between the truths of lived reality and truth claims on which the regime has constructed its state of exception. Dystopian fictions give voice to these anxieties by presenting alternative futures that, strikingly, are themselves based on alternative states of exception.

Since the biblical times people have learnt about various pandemics through the texts, verbal or visual. The texts describe the world devastated by the effects of miracles or genetic engineering that have wiped out much of humanity. Many of those authors already knew the results of disasters. Today we are in less privileged situation: we are in the middle of the process. We are inside the object we are exploring every day. The writers and filmmakers pretended that they 'imagine' the disaster. Unlike them, we can only imagine the future of the world we live in. What should we expect? Can the texts, verbal and visual, help us to navigate in these cruel circumstances? For readers dystopia has become a kind of "universal" – social, philosophical, and futurological – truthful response to false utopian promises, depicting possible futures as a means of critiquing the present lies.

Salome Lomouri

Georgia, Tbilisi

TSU, PhD Student

The Meaning of Poetry in the Time of a Pandemic

The coronavirus pandemic has completely changed the way we live. Naturally, such a radical change has been also reflected in modern literature. Hence, the question arises: where is pandemic poetry directed to?

In the poems of Georgian poets, the fear of being alone prevails over the fear of death. Batu Danelia talks about the isolation that has become a way of life during the pandemic and makes us intensely feel the loneliness of a person cut off from society.

For modern poets, death is perceived as a secondary phenomenon; it is not brought to the fore with such tension, as, for example, we see in Lado Asatiani's poetry. The poetry of Asatiani is saturated with a thirst for life, youthful energy, and the tragedy of a person facing death. The lyrical hero fights, although he knows that his fight is in vain and soon will be ended. Nevertheless, he retains hope for the future, the hope that life continues and will triumph.

If for Asatiani death was an unavoidable consequence, for modern poets it still remains one of the prospects. Forced isolation from society is more pronounced and real.

Some poets use this time for self-reflection. Yaki Kabe's (Irakli Kakabadze) new collection "Ascension Street" brings together poems written during the pandemic. In this collection, the poet talks about the people he misses and the process of discovering himself.

Of particular interest is not only what the poets say, but also the meter, rhythm, stanza, and rhythms used by them to convey their message.

სალომე ლომოური

საქართველო, თბილისი

თსუ, დოქტორანტი

პოეზიის საზრისი პანდემიის ფონზე

კორონავირუსის პანდემიამ სრულიად შეცვალა ჩვენი ცხოვრების წესი და ადამიანები სიკვდილისა და იზოლაციის პირისპირ დააყენა. ბუნებრივია, ამგვარი რადიკალური ცვლილება თანამედროვე ლიტერატურაშიც აისახა. საითკენ არის მიმართული პანდემიური პოეზია?

საინტერესოა, რომ ქართველ პოეტთა ლექსებში სიკვდილის შიშს მარტოდ დარჩენის, გაუცხოების შიში სჭარბობს. ბათუ დანელია გვესაუბრება იმ იზოლაციაზე, რომელიც პანდემიის პირობებში ცხოვრების წესი გახდა და მძაფრად შეგვაგრძნობინებს გაუცხოებული, საზოგადოებას მოწყვეტილი ადამიანის სიმარტოვეს. შესამჩნევია ლირიკული გმირის ამბოხი ამ იძულებითი განმარტოების წინააღმდეგ და სურვილი, რომ თავი დააღწიოს მას. აღსანიშნავია ის სტრუქტურა და პოეტური სტილისტიკის საშუალებებიც, რომელთაც პოეტი იყენებს სათქმელის გადმოსაცემად.

თანამედროვე პოეტთათვის კარზე მომდგარი სიკვდილის აღქმა მეორეული მოვლენაა, ის ისეთი სიმძაფრით არ არის წინა ფონზე წამოწეული, როგორც, მაგალითად, ლადო ასათიანის შემოქმედებაში ვხვდებით. ასათიანის პოეზია ერთდროულად სიცოცხლის წყურვილით, ახალგაზრდული ენერჯითა და სიკვდილის პირისპირ მდგომი ადამიანის ტრაგიზმით არის გაჯერებული. ლირიკული გმირი იბრძვის, თუმცა იცის, რომ მისი ბრძოლა ამაოა და მალე დასრულდება. მიუხედავად ამისა, ის ინარჩუნებს მომავლის იმედს, იმედს, რომ სიცოცხლე გაგრძელდება და იხეიმებს.

თუ ასათიანისთვის სიკვდილი გარდაუვალი და თანმდევი იყო, თანამედროვე პოეტებისთვის ის მაინც ერთ-ერთ პერსპექტივად რჩება. უფრო გამოკვეთილი და რეალურია საზოგადოებისგან იძულებითი იზოლაცია, რომელიც ადამიანებს

ვირტუალური ურთიერთობების გაღრმავებისკენ უბიძგებს, მაგრამ ჩვეულ ცხოვრების წესზე უარს ათქმევინებს.

პოეტთა ნაწილი ამ დროს თვითჩაღრმავებისთვის იყენებს. იაკი კაბეს (ირაკლი კაკაბაძის) ახალი კრებული „ამაღლების ქუჩა“ პანდემიის დროს დაწერილ ლექსებს აერთიანებს. პოეტი ამ კრებულში მონატრებულ ქალაქსა და ადამიანებთან ერთად, საკუთარი თავის ძიების პროცესზეც გვესაუბრება. იაკი კაბე საუბრობს იმაზეც, თუ საკუთარ თავთან მარტო დარჩენილს ბევრი მოგონება, ფიქრი, სიზმარი როგორ ახსენებდა თავს.

საინტერესოა არა მხოლოდ პოეტთა სათქმელი, არამედ ამ სათქმელის გადმოსაცემად მათ მიერ შერჩეული მეტრი, რიტმი, სტროფიკა, და რითმები.

Kakhaber Loria

Georgia, Tbilisi

Ivane Javakhishvili Tbilisi State University

Rezo Cheishvili's "A Tailed Star (Political Decameron)": Genre, Ideological-thematic and Artistic Aspects

"A Tailed star (Political Decameron)" is a novel by the outstanding master of modern Georgian prose Rezo Cheishvili, written in 1991-1999 and published at the end of the last century in a book which also included some other works of the author. However, before that, back in late 1992, the original, much shorter version of this work was published in the magazine Tsiskari, without any subheadings or genre-related indications. In both the 1992 and 1999 versions, the author himself literally states that he wanted to write «Political Decameron», but he also thought that the timing was not right for «political pornography» (as he calls it in the Tsiskari version). Be that as it may, it is a fact that this wonderful novel was still written and became one of the magnificent works of the modern Georgian literary process.

In turn, the use of the wording "Political Decameron" even as a sub-heading should not be exaggerated or accidental. This remarkable book by

Rezo Cheishvili clearly echoes the classic «Decameron» both compositionally and semantically: On the one hand, it is undoubtedly a novel, which has a unifying compositional framework, and on the other hand, it is also a collection of highly diverse and more or less independent stories, novellas or narratives. Special mention should be made of the emphasized scabrous character of the many such autonomous fragments included in the work, as well as of the whole novel in general.

At the same time, as it can be seen from the novel's subheading, the political determinant plays a distinctly important role in the work. The action of the story is shown and develops in the background of the «world plague» of the new time, which is (not entirely though) indirectly embodied by the Soviet communist regime. Notwithstanding the above, this is not solely publicist-sounding book. On the contrary, this aesthetically highly refined, emotionally charged work has sharply expressed timelessness and panhuman dimensions. Rezo Cheishvili's novel, as it characterizes true literature, responds without any grandiloquence and also successfully establishes itself the humanistic ideals of universal significance.

კახაბერ ლორია

საქართველო, თბილისი

ივ. ჯავახიშვილის სახელობის

თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტი

რეზო ჭეიშვილის „კუდიანი ვარსკვლავი (პოლიტიკური დეკამერონი)“: ჟანრული, იდეურ-თემატური და მხატვრული ასპექტები

თანამედროვე ქართული პროზის შესანიშნავი ოსტატის, რეზო ჭეიშვილის რომანი „კუდიანი ვარსკვლავი (პოლიტიკური დეკამერონი)“ 1991-1999 წლებში იწერებოდა და გასული საუკუნის მიწურულს დაიბეჭდა წიგნში, რომელშიც ავტორის ზოგიერთი სხვა ნაწარმოებიც შევიდა. თუმცა მანამდე, ჯერ კიდევ 1992 წლის ბოლოს, ჟურნალ „ცისკარში“, ყოველგვარი ქვესათაურისა თუ ჟანრული მინიშნების გარეშე, გამოქვეყნდა ამ ნაწარმოების თავდაპირველი, გაცილებით მოკლე ვარიანტი. როგორც 1992

წლის, ისე 1999 წლის ვერსიებში ავტორი თავადვე სიტყვასიტყვით აცხადებს, რომ სურდა დაეწერა „პოლიტიკური დეკამერონი“, მაგრამ, იმავდროულად, თურმე იმასაც ფიქრობდა, „პოლიტიკური პორნოგრაფიის“ (როგორც „ცისკარისეულ“ ვარიანტში უწოდებდნენ) დრო იქნებ ჯერ არ დამდგარაო. ასეა თუ ისე, ფაქტია, რომ ეს შესანიშნავი ნაწარმოები მაინც დაიწერა და თანამედროვე ქართული ლიტერატურული პროცესის ერთ-ერთ გამორჩეულ შენამენად იქცა.

სიტყვათმეხამება „პოლიტიკური დეკამერონის“ გამოყენება 1999 წელს დაბეჭდილი რომანის ქვესათაურადაც, თავის მხრივ, სულაც არ უნდა იყოს გადაჭარბებული და არც შემთხვევითი. რეზო ჭეიშვილის ეს დიდებული წიგნი, კომპოზიციურად და აზრობრივადაც, აშკარად ეხმიანება კლასიკურ „დეკამერონს“: ერთის მხრივ, უდავოდ, რომანია, რომელსაც გამაერთიანებელი კომპოზიციური ჩარჩო გააჩნია, მეორეს მხრივ კი უაღრესად მრავალფეროვან და მეტ-ნაკლებად დამოუკიდებელ ისტორიათა, ნოველათა თუ გადმოცემათა ერთგვარ კრებულსაც წარმოადგენს. საგანგებოდ უნდა აღინიშნოს როგორც თხზულებაში შესული არაერთი ასეთი ავტონომიური ფრაგმენტის, ისე, საზოგადოდ, მთელი ამ რომანის ხაზგასმულად სკაბრეზული ხასიათიც.

იმავდროულად, როგორც რომანის ქვესათაურიდანაც ჩანს, პოლიტიკური მდგენელი თხზულებაში გამორჩეულად მნიშვნელოვან როლს თამაშობს. ნაწარმოებში მოქმედება წარმოჩინდება და ვითარდება ახალი დროის „მსოფლიო ჭირის“ ფონზე, რომელსაც (არც მთლად) ირიბად საბჭოთა კომუნისტური რეჟიმი განასახიერებს. ხსენებულისდა მიუხედავად, ეს არაა მხოლოდ და მხოლოდ პუბლიცისტური ჟღერადობის წიგნი. პირიქით, ამ ესთეტიკურად უაღრესად დახვეწილ, ემოციურად საოცრად დამუხტულ ნაწარმოებს მკვეთრად გამოხატული ზედროული და ზოგადადამიანური განზომილებები გააჩნია. რ.ჭეიშვილის რომანი, როგორც ეს ჭეშმარიტ ლიტერატურას ახასიათებს, ყოველგვარი ზედმეტი მალაფარდოვანების გარეშე ეხმიანება და უშუალოდ თავადაც წარმატებით ამკვიდრებს უნივერსალური მნიშვნელობის ჰუმანისტურ იდეალებს.

Ewa A. Lukaszuk

France, Paris

CY Cergy Paris University

**Closure and Permeability.
From Pneumatic Experience to Extra-cultural
Insight in the Kairos**

My departure point is the understanding of culture as a repertory of transmissible (learnable) paradigms and procedures that constantly mediate the relations between the human and the world. Culture acts as an extra-organic integument, performs a protective closure, separating the body from its environment and fostering an exclusive, secluded subjectivity. Under normal circumstances, humanness is almost consubstantial with cultural condition. Only the extreme, liminal experiences and states, such as madness, senility or incurable disease reveal the denuded human, stripped of his or her cultural carapace. Also the current pandemic may be treated as a liminal event revealing the human stripped of the cultural. It offers an occasion to rethink the secluding, encompassing character of the cultural, and in particular, the culturally produced illusion of closure of our bodies. As a consequence, it may lead to a new conceptualisation of human subjectivity as permeable, open, exposed to fluxes.

In a recent, yet pre-pandemic essay *The Life of Plants. A Metaphysics of Mixture* (2019) Emmanuele Coccia anticipated the importance of the pneumatic immersion-in-the-world, epitomised in this instance by plants. He speaks of “universal transmissibility” and “perpetual contagion” (Coccia 2019: 68). The importance he attributes to the physiology of breathing, common to all living beings (beyond the Guattarian *phylum* and our homo-/zoo-centric thinking), leads to a philosophy of the organic that operates by a constant inversion of container and contained. *Pneuma* introduces a permanent overlap between the organism and the environment, and thus the principle of circulation, transmission and unavoidable contagion.

David Maziashvili

Georgia, Tbilisi

Ivane Javakhishvili Tbilisi State University

Marijan and Joyce from Aleksidze’s Room

During the COVID-19 pandemic in 2020, the premieres of two choreographic video performances took place in the Georgian virtual space. One was *Marijan’s Room* which told the story of one of the first female Georgian poets, Marijan (Mariam Tkemaladze-Aleksidze). The other, *Lucia’s Room*, was about Lucia Joyce, daughter of great Irish writer James Joyce.

No doubt, the title of the video performances would remind you of *A Room of One’s Own*, an essay by Virginia Woolf, but contemporary Georgian Artist Mariam Aleksidze, through the synthesis of words, poetry, music and movement, made the works by Marijan and Joyce speak the language of contemporary choreography from her own room.

Marijan’s Room is presented in two dimensions. On the one hand, the mental plague – the newly Sovietised Tbilisi of 1925. A woman, a poet in total isolation, Marijan, who, despite the mental pandemic around her, is part of a spiritually free civilisation of jazz and Mahler, or Anna Akhmatova, Virginia Woolf and Sergey Yesenin. On the other hand, the reality of today and the dialogue of a great grandmother – a spiritual reincarnation of Marijan – with her granddaughter Mariam Aleksidze.

Lucia’s Room is a hallucination born within the unconscious of modern ballet dancer Lucia Joyce. Her father James Joyce’s works and his *Ulysses* are transformed into his daughter’s spiritual *Odyssey* (movement), which tells a story of an invisible artistic connection between the father and the daughter.

In both performances, Mariam Aleksidze generalises the inner state of true artists and high literature in an infected world suffering from the pandemic, who always lock themselves in their own room, both their consciousness and/or the unconscious, regardless of the times. High art, especially during a plague, becomes a phantom which no one needs, like the contemporary society. However, the ballet-hallucination created by

Aleksidze in her own room, using new visual artistic forms of literary works and choreography, has once again demonstrated the eternal contemporaneity of high art on the one hand and the spiritual emptiness of a contemporary human forced into isolation by COVID-19 and left with nothing but a virtual world.

დავით მაზიაშვილი

საქართველო, თბილისი

ივ. ჯავახიშვილის სახელობის

თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტი

მარიჯანი და ჯოისის ალექსიდის ოთახიდან

2020 წელს Covid 19-ს ჟამიანობის პერიოდში, ქართულ ვირტუალურ სივრცეში ორი ქორეოგრაფიული სპექტაკლის პრემიერა შედგა. პირველი სპექტაკლი „მარიჯანის ოთახი“ იყო, რომელიც ერთ-ერთი პირველი ქართველი პოეტი ქალის მარჯანის (მარიამ ალექსიძე-ტყემალაძის) შესახებ მოგვითხრობდა. ხოლო მეორე – „ლუჩიას ოთახი“ – დიდი ირლანდიელი მწერლის ჯეიმზ ჯოისის ქალიშვილის ლუჩიას ჯოისის შესახებ.

სპექტაკლების სახელწოდება უთუოდ ვირჯინია ვულფის ესეს „საკუთარ ოთახი“ (A Rooms of One's Own) გაგვახსენებს, თუმცა მარიჯანის და ჯოისის შემოქმედება, თანამედროვე ქართველი ხელოვანის მარიამ ალექსიდის მიერ, მისივე ოთახში სიტყვის, პოეზიის, მუსიკისა და მოძრაობის სინთეზით, თანამედროვე ქორეოგრაფიული ენით ამეტყველდა.

„მარიჯანის ოთახი“ ორ განზომილებაშია წარმოდგენილი. ერთი მხრივ, მენტალური ჟამიანობა – ახლად გასაბჭოებული 1925 წლის თბილისი. ყველასგან იზოლირებული ქალი, პოეტი, მარიჯანი, რომელიც მიუხედავად გარშემო არსებული მენტალური პანდემიისა, სულიერად თავისუფალი ცივილიზაციის ნაწილია, რომელშიც ჯაზისა თუ მალერის მუსიკა და ანა ახმატოვას, ვირჯინია ვულფის და სერგეი ესენინის შემოქმედება ისმის. მეორე მხრივ კი თანამედროვე რეალობა და დიდი ბების – მარიჯანის სულიერი რეინკარნაცია (დიალოგი) შვილთაშვილთან – მარიამ ალექსიძესთან.

„ლუჩიას ოთახი“ კი მოდერნ ბალეტის მოცეკვავის ლუჩია ჯოისის არაცნობიერში შობილი ჰალუცინაციაა. მამის – ჯეიმზ ჯოისის შემოქმედება და „ულისე“ ქალიშვილის სულიერ ოდისეად (მოძრაობად) გარდაიქმნება, რომელიც მამისა და ქალიშვილის უხილავი შემოქმედებითი კავშირის შესახებ მოგვითხრობს.

მარიამ ალექსიდის მიერ ორივე სპექტაკლში განზოგადოებულია პანდემიურ (დავირუსებულ) სამყაროში ნამდვილი ხელოვანის და მაღალი ლიტერატურის სულიერი მდგომარეობა, რომელიც განურჩევლად დროებისა მუდამ საკუთარ ოთახში, როგორც ცნობიერებაში ან/და არაცნობიერშია გამოკეტილი. მაღალი შემოქმედება კი, განსაკუთრებით ჟამიანობისას, ზმანება-დაა ქცეული, რომელიც თანამედროვე საზოგადოების მსგავსად არავის სჭირდება. თუმცა, ალექსიდის მიერ საკუთარ ოთახში შექმნილმა ბალეტმა-ჰალუცინაციამ, ლიტერატურული ნაწარმოებების და ქორეოგრაფიის ახალი გამომსახველობითი მხატვრული ფორმებით კიდევ ერთხელ წარმოაჩინა ერთი მხრივ, მაღალი შემოქმედების მარადიული აწმყოობა, ხოლო მეორე მხრივ COVID 19-თ გამოწვეული იძულებითი იზოლაციით, ვირტუალური სამყაროს ამარა დარჩენილი თანამედროვე ადამიანის სულიერი სიცარიელე.

Tatiana Megrelishvili

Georgia, Tbilisi

Georgian Technical University

“...a Thinking Person is Restless and Worried about the Future”: Premonitions in Three Boldin Poems by A. S. Pushkin

Three poems by A. S. Pushkin, created during the Boldin autumn, are marked by a single mood: concern for the future, a premonition of interference in the fate of the poet by destructive evil forces. These are the well-known works “Demons” (September 7, 1830), “Elegy” (“The Faded Fun of Mad Years...”) (September 8, 1830) and “Poems composed at

Night during *Insomnia*” (October 1830). The poems are written in Boldin in autumn. This is the period when the author, isolated in Great Boldino Estate due to the cholera outbreak, turned out to be a captive against his will, where he came just before his marriage to settle some of his business and financial problems and had to stay there for three months. This period became the most fruitful and productive in his creative biography, as well as a kind of summing up of his career.

The paper, having studied and analyzed the above texts and the letters from Boldino, highlights the sources and artistic dominants in which the poet finds his expression of the premonition of future, as well as philosophical deliberations inscribed in the context of his poetry and in the creative quest of his contemporaries.

Methodological research is based on the works of:

- Slipina E.V. *The poem “Demon’s” in the context of Boldin’s lyrics of 1830/* Problems of Modern Pushkin Studies. Selection of works – Pskov. Pskov State Pedagogical Institute. 1994. P.94 – 102.

- Muravjova O.S. “*Demon’s*”// Pushkin Encyclopedia. Works// Editorial board: Virolainen M.N., Karpeeva O.E., Muravjova O.S., Rak B.D., Chistova I.S.(head of project). – St. Petersburg, “Nestor History”, 2009. V –1 p. 121– 124.

- Yu. M. Lotman. *The structure of a literary text.* – St. Petersburg: Iskusstvo, 1998. 285 p.

Lili Metreveli

Georgia, Tbilisi

Shota Rustaveli Institute of Georgian Literature

Blindness – An Epidemic in the Text (According to Jose Saramago’s „Blindness“)

„Blindness“ is a dystopian novel by the famous Portuguese Nobel Prize-winning writer Jose Saramago. In the text, like other post-apocalyptic texts, an indefinite chronotope is conditional on the time and place of the development of the action.

In the novel, the future of the world is suddenly changed by an unusual pandemic, people go blind without any pre-existing symptoms, the authorities start isolating the contact persons and placing them in quarantine spaces. Remains the only observer – the doctor’s wife – through whose eyes we see the process of deconstruction of the existing reality and a new, cruel world of blindness, the process of formation, the cataclysmic decline of society, the instinctive action of the demoralized, dehumanized crowd, the destruction of the environment.

With biblical allusions, symbols and archetypal models, the author tries to present the faces of the characters (doctor, doctor’s wife, girl with black glasses, old man with black eyes, dog with tears), as well as the author’s intention and the main idea of the text.

In the report, using mythological critique and psychoanalytic methods, we will try to explain the psycho-social phenomenon of the pandemic, outline how it behaves due to its global scale, a powerful factor in the deconstruction of socio-political, economic or cultural reality of countries.

ლილი მეტრეველი

საქართველო, თბილისი

შოთა რუსთაველის სახელობის

ქართული ლიტერატურის ინსტიტუტი

სიბრმავე – ეპიდემია ტექსტში (ჟოზე სარამაგუს „სიბრმავის“ მიხედვით)

„სიბრმავე“ ცნობილი პორტუგალიელი ნობელიანტი მწერლის ჟოზე სარამაგუს დისტოპიური რომანია. ტექსტში, სხვა პოსტ აპოკალიპტური ტექსტების მსგავსად, განუსაზღვრელი ქრონოტოპია, პირობითია მოქმედების განვითარების დრო და ადგილი.

რომანში სამყაროს მომავალს მოულოდნელად თავს დამტყდარი უჩვეულო პანდემია ცვლის, ადამიანები ყოველგვარი წინასწარი სიმპტომების გარეშე ბრმავდებიან, ხელისუფალნი კონტაქტში მყოფი პირების იზოლირებასა და მათ საკარანტინე

სივრცეებში განთავსებას იწყებენ. რჩება ერთადერთი თვალხილული – ექიმის ცოლი – რომლის თვალითაც ვხედავთ არსებული რეალობის დეკონსტრუირებისა და ახალი, სასტიკი უსინათლოების სამყაროს, ფორმირების პროცესს, საზოგადოების კატაკლიზმურ დაკნინებას, დემორალიზებული, დეჰუმანიზებული ბრბოს ინსტინქტურ მოქმედებას, გარემოს განადგურებას.

ავტორი ბიბლიური ალუზიებით, სიმბოლოებითა და არქეტიპული მოდელებით ცდილობს წარმოგვიდგინოს როგორც პერსონაჟთა სახეები (ექიმი, ექიმის ცოლი, გოგონა შავი სათვალთ, მოხუცი მამაკაცი თვალში შავი ლაქით, ძალი ცრემლებით), ისე ავტორის ინტენცია და ტექსტის მთავარი იდეა.

მოხსენების ფარგლებში, მითოლოგიური კრიტიკისა და ფსიქოანალიტიკური მეთოდების გამოყენებით, შევეცდებით ავხსნათ პანდემიის ფსიქო-სოციალური ფენომენი, გამოვკვეთოთ, როგორ იქცევა იგი მისი გლობალური მასშტაბიდან გამომდინარე, ქვეყნების სოციო-პოლიტიკური, ეკონომიკური, თუ კულტურული რეალობის დეკონსტრუქციის მძლავრ ფაქტორად და როგორ აყალიბებს ჩვეულებრივი სამყაროს ალტერნატიულ, დისტოპიურ რეალობას.

Irine Modebadze

Tamar Tsitsishvili

Georgia, Tbilisi

Shota Rustaveli Institute of Georgian Literature

Empathy as the Twenty First Century Thematic Innovation in the World Pandemic Literature (Etgar Keret's "Stories in Times of Coronavirus")

The centuries-old history of mankind has been marked by more than one epidemic or pandemic. It has long been a part of cultural memory. The psychological trauma caused by the transferred feelings has found a variety of reflections in art, primarily in painting and writing. In the paper, from a synchronic and diachronic perspective, we review the tra-

ditional themes of the art of overcoming the deadly illness and its artistic peculiarities in the context of world literature.

In the the twenty first century, COVID-19 feeling has been added to this rich artistic reflections about. Modern literature devoted to the new pandemic not only interprets themes with centuries-old traditions, but also observes new thematic innovations. One of them is the development of empathy – compassion and the ability to understand the psychological state of others. One of the first authors writing about the awakening and intensifying the ability to empathize in altered reality was Etgar Keret, whose stories were written during times of COVID-19.

Closing international borders, disrupting the normal rhythm and communication of life has a strong impact on the human psyche. On the one hand, it creates a depressive background and evokes an eschatological mood. On the other hand, in the modern information society (J.-F. Lyotard) the importance of the information and virtual communication is increasing. In the virtual world, linguistic and ethnic boundaries are blurred, the importance of emotional compassion increases, which contributes to the development of empathy. Facing dangers in the form of pandemic, the importance of emotional understanding of dangers in the form of pandemic, is growing. A sense of compassion for strangers unites humanity. The end of the world will not come until we have the ability to empathize. In our opinion, this is what Etgar Keret is trying to emphasize in his stories.

In the paper we discuss the Israeli writer's stories "Outside", "Eating Olives at the End of the World" and "Rock Solid Wife". We will try to study the peculiarities of transforming the existing artistic traditions or innovations in their artistic system.

ირინე მოდებაძე

თამარ ციციშვილი

საქართველო, თბილისი

შოთა რუსთაველის სახელობის

ქართული ლიტერატურის ინსტიტუტი

ემპათია – XXI საუკუნის თემატური ინოვაცია მსოფლიო პანდემიანაში: ეტგარ კერეტის „Stories in Times of Coronavirus“ („მოთხრობები კორონავირუსის ჟამს“)

კაცობრიობის მრავალსაუკუნოვან ისტორიას არა ერთი ეპიდემია თუ პანდემია ახსოვს. ის უკვე დიდი ხანია, კულტურული მეხსიერების ნაწილად იქცა, ხოლო გადატანილი განცდებით მიყენებულმა ფსიქოლოგიურმა ტრავმამ ხელოვნებაში, უპირველეს ყოვლისა, ფერწერასა და მწერლობაში, მრავალმხრივი ასახვა ჰპოვა. მოხსენებაში სინქრონულ და დიაქრონულ ჭრილში, მსოფლიო ლიტერატურის კონტექსტში მიმოვიხილავთ სასიკვდილო სენის დაძლევის ხელოვნების ტრადიციულ თემებს და მათ მხატვრულ თავისებურებებს.

21-ე საუკუნეში ამ მდიდარ მხატვრულ „პანდემიანას“ COVID-19 განცდაც დაემატა. ახალი პანდემიისადმი მიძღვნილ თანამედროვე მწერლობაში შეინიშნება არა მხოლოდ საუკუნოვანი ტრადიციების მქონე თემების ინტერპრეტირება, არამედ ახალი თემატური ინოვაციებიც. ერთ-ერთი მათგანი ემპათიის — თანაგრძნობისა და სხვა ადამიანთა ფსიქოლოგიური მდგომარეობის გაზიარების უნარის თემა გახლავთ. პანდემიით შეცვლილ რეალობაში ემპათიის უნარის გაღვიძებისა და გამძაფრების თემა მსოფლიო ლიტერატურაში თანამედროვე ებრაელი მწერლის, ეტგარ კერეტის, კორონავირუსის დროს დაწერილ მოთხრობებში ხმამაღლა გაჟღერდა.

საერთაშორისო საზღვრების დაკეტვა, ცხოვრების ჩვეული რიტმისა და კომუნიკაციის დარღვევა ადამიანის ფსიქიკაზე ძლიერ გავლენას ახდენს. ის ქმნის დეპრესიულ ფონს და პიროვნებაში ესქატოლოგიურ განწყობას ბადებს. მეორე მხრივ, თანამედროვე ინფორმაციულ საზოგადოებაში (ჟ.-ფ. ლიოტარი) მატულობს

საერთო ინფორმაციული ველისა და ვირტუალური კომუნიკაციის მნიშვნელობა. ვირტუალურ სამყაროში ენობრივი და ეთნიკური საზღვრები იშლება, მატულობს ემოციური თანაგრძნობის მნიშვნელობა, რაც ხელს უწყობს ემპათიის განვითარებას. პანდემიის სახით მოვლენილი საშიშროების წინაშე ემოციური ურთიერთგაგების მნიშვნელობა იზრდება. უცხო ადამიანების მიმართ თანაგრძნობის განცდა აერთიანებს კაცობრიობას. სანამ თანაგრძნობის უნარი გვაკავშირებს, სამყაროს აღსასრული არ დადგება. ჩვენი აზრით, ეტგარ კერეტი თავის მოთხრობებში სწორედ ამის თქმას ცდილობს. მოხსენებაში განვიხილავთ ებრაელი მწერლის მოთხრობებს „გარეთ“ („Outside“), „ზეთისხილს მივირთმევ მსოფლიოს აღსასრულისას“ და „ჩემი ცოლი კლდესავით მაგარია“. ვეცდებით მათ მხატვრულ სისტემაში მსოფლიო პანდემიანაში არსებული მხატვრული ტრადიციების ტრანსფორმირებისა თუ ინოვაციების თავისებურებების შესწავლას.

Bela Mosia

Georgia, Zugdidi

Shota Meskhia State Teaching University of Zugdidi, Affiliated Professor
Member of ISFNR (International Society for Folk Narrative Research)

Conspiracy Theories and Folklore Narrative

Today the pandemic has brought the whole world under the influence of various conspiratorial theories and the interest of the scientific community has turned to the study of conspiracies. Modern world folklore interestingly explores the idea of the folklore foundations of conspiracy theories and also formulates interesting findings. Our research interest and the questions we focus in our work are: why so different type of the conspiracy theories is spread? When does this phenomenon start? How does the research work history in the world looks like and from the point of the folk genres and how does the Georgian experience? As collective phenomenon conspiracy theories linked to the history of thought and getting more and more interesting and meaningful for studying psycho and

emotional condition of the world and concrete nation. Our research questions are: what causes the spread of various conspiracy theories? When did they originate? What is the world experience of their research from the point of view of folk genres and Georgian reality? As a collective phenomenon, conspiracy theories are to some extent related to the history of thought and become interesting in order to study the psychological or emotional state of a nation.

Specification of the conspiracy theories linked to the folklore genres, especially to tales, hunting stories, myths, to the ancient traditions of weather management rituals, charms. Like fairy tales' story they characterized by resilience, events and actions are solid, it is mostly a field of fantasy and stores information about various supernatural beings. Ancient weather management rituals and conspiracies related to different types of weather management. Folk remedies, a tendency prevalent in humans, to pay more attention to different types of treatments through spells, phytotherapy, and other similar means than to medicine based on research, facts and experience. Legends that are most interestingly considered in the circle of world folklorist as an interesting genre feature of the real and the fiction. Where there is less knowledge there is more magic lack of scientific knowledge about corona virus has replaced attitudes towards it with an emphasis on a positive attitude and thus resembled popular notions of approaches to traditional illness called Batonebi. Myth and conspiracy, exaggerated and unbelievable notions of events and beings in the world create a system of thinking that transforms the cultural life of a notion and creates a notion of a national phenomenon.

ბელა მოსია

საქართველო, ზუგდიდი

შოთა მესხიას ზუგდიდის სახელმწიფო სასწავლო უნივერსიტეტი
ISFNR მსოფლიო ფოლკლორისტიკა სამეცნიერო საზოგადოების
წევრი

კონსპირაციული თეორიები და ფოლკლორული ტრადიცია

დღეს პანდემიის პირობებში მთელი მსოფლიო მოექცა სხვადასხვა კონსპირაციული თეორიის გავლენის ქვეშ და სამეცნიერო საზოგადოების ინტერესი მიემართა კონსპირაციების კვლევისკენ. თანამედროვე მსოფლიო ფოლკლორისტიკა საინტერესოდ იკვლევს იდეას კონსპირაციული თეორიების ფოლკლორული საფუძვლების შესახებ და საინტერესო მიგნებებიც ჩამოაყალიბა. ჩვენი საკვლევი კითხვებია: რა იწვევს სხვადასხვა კონსპირაციული თეორიების გავრცელებას? როდიდან იღებენ ისინი სათავეს? როგორია მათი კვლევის მსოფლიო გამოცდილება ფოლკლორული ჟანრების გადასახედიდან და ქართული რეალობა. როგორც კოლექტიური მოვლენა კონსპირაციული თეორიები გარკვეულ წილად უკავშირდება აზროვნების ისტორიასაც და ერის ფსიქოლოგიური თუ ემოციური მდგომარეობის შესწავლის მიზნითაც ხდება საინტერესო.

კონსპირაციული თეორიების ცალკეული მახასიათებლები უკავშირდება ფოლკლორულ ჟანრებს თავისი ბუნებით, მათ შორის ზღაპარს, სამონადირეო ეპოსს, მითოსს, ამინდის მართვის უძველეს რიტუალებს, შელოცვებს როგორც კოლექტიური შემოქმედების ნაყოფს. ზღაპრის სიუჟეტის მსგავსად ხასიათდება მდგრადობით, მოვლენები და მოქმედებები მყარია, ის უმეტესად ფანტაზიის სფეროა და სხვადასხვა ზებუნებრივი არსებების შესახებ ინახავს ინფორმაციას. ამინდის მართვის უძველესი რიტუალები და სხვადასხვა ტიპის ამინდის მართვასთან დაკავშირებული კონსპირაციები. მკურნალობის ფოლკლორული მეთოდები, ადამიანებში გავრცელებული ტენდენცია მეტი ყურადღება დაუთმონ სხვადასხვა ტიპის მკურნალობის მეთოდებს შელოცვების,

ფიტოთერაპიის და სხვა მსგავსი საშუალებებით, ვიდრე მედიცინით, რომელიც კვლევებს, ფაქტებსა და გამოცდილებებს ემყარება. ლეგენდები, რომლებიც ყველაზე საინტერესოდ განიხილება მსოფლიო ფოლკლორისტთა წრეში როგორც რეალურისა და გამონაგონის საინტერესო ჟანრობრივი თავისებურება. სადაც ნაკლებია ცოდნა იქ მეტია მაგია. კორონა ვირუსის შესახებ სამეცნიერო ცოდნის ნაკლებობამ მისადმი დამოკიდებულება პოზიტიურ განწყობაზე აქცენტებით შეცვალა და ამით ბატონებისადმი მიდგომების ხალხურ წარმოდგენებს დაამსგავსა. მითი და კონსპირაცია, გაზვიადებული და დაუჯერებელი წარმოდგენები სამყაროში მოვლენებისა და არსებების შესახებ ქმნის აზროვნების სისტემას, რომელიც გადაიქცევა ერის კულტურულ ცხოვრებად და ქმნის წარმოდგენას ეროვნული ფენომენის შესახებ.

Georgy Moskvina

Russia, Moscow

Moscow State University named after M.V.Lomonosov

Phenomena of Lermontov

К 1830-м гг. XIX в. в Европе возростала напряженность в ожидании неизбежных перемен в общественной и личной жизни людей. Особой остроты это состояние отразилось в произведениях, в которых посреди массовых катастроф на первый план выходила экзистенциальная проблематика, явление определившее смену парадигмы в русской первой половины – 1860-ых гг. XIX в.

Раннее творчество Лермонтова отличалось духом тревоги, предчувствием взрыва, катастрофы, усвоенное поэтом от новой действительности и литературы, прежде всего, пушкинской («Пир во время чумы», «Капитанская дочка» и др. Сочетание массовой и личной ипостасей катастрофы у юного Лермонтова настолько своеобразно, что выделяет его произведения из литературы современников и играет роль принципиального и решающего стилизового фактора в развитии литературы.

В сферу анализа при представлении темы взяты ранние произведения, стихия, явившаяся источником катастроф, предстает в двух антонимических рефлексиях как необуздываемая сила и как следствие некоего закона. Последнее ярко проявляется в стихотворении «Предсказание» (1830). Спектр катастрофических идей обнаруживается в лирическом цикле 1830 г. «Чума» и «Чума в Саратове». В поэме «Аул Бастунжи» (1832-1833) страсть героя Селима сопровождается смертельным неистовством, сопоставимым только с буйством природы и безумием человека. В романе «Вадим» (1831-1834) два сюжетоорганизующих начала – национальная трагедия, выразившаяся в «бессмысленном и беспощадном бунте», и безудержная потребность в любви, несущая смерть и разрушение – этот конфликт по характеру своего распространения коррелирует с первыми редакциями поэмы «Демон».

Yanina Mouton

France, Lyon

Lyon 3 University, PhD student

Grigory Gorin's Post-apocalyptic Narrative: Revival Strategies in A Tale of the Dog that has Lived Three Hundred Years

G. Gorin, a writer and former doctor, created A tale of the dog that has lived three hundred years after Chornobyl, in 1990. The short story that the author calls a tale may be rendered a post-apocalyptic narrative which invokes a tradition of anthropomorphizing animals and attempts to provide a study of a nonhuman animal (Wolfe 2009) in a non-anthropocentric manner.

It is through Alma, a pregnant dog and the story's main character, that the author reflects on the possibility of life after a catastrophe. There is a return to the mythological mechanism of cyclic recurrence (Lotman 1994) once the apocalypse has disrupted the cause-effect links, and an animal that demonstrates an intuitive, and efficient, counterac-

tion in manmade post-disaster circumstances. The dog's post-apocalyptic time perspective is flexible while the space narrows: Alma attends to the abandoned house and waits for her isolated family setting the deadline of three hundred years in dog's calculation as opposed to three 'human' weeks. Such temporal plasticity alludes to the blurring of time in the Old Testament (Averintsev 1983), and Alma's care for the puppies invokes the imagery of Noah's Ark. These life-saving strategies are employed by a female nonhuman nurturing subject whose act of love engages others – people, or, human animals. As a result, a cooperation is set in action which illuminates the specificity of a nonhuman animal and questions the legitimacy of the human/animal hierarchy.

Ketevan Nadareishvili

Georgia, Tbilisi

Iv. Javakhishvili Tbilisi State University

The Narrative of the Athenian Plague as a Social and an Intellectual Construct

There has been a long tradition of study of the Epidemic narratives. A new stage of this research begins from the 1970s presenting the conceptual changes in this area. The new approach implies consideration of epidemics as a social and an intellectual construct. Consequently, alongside the biological and medical sciences the social and humanitarian disciplines acquire not a least role while investigating the disease narratives.

The aim of our paper is to consider the Thucydides' account of the Athenian plague of 430 B.C. in the context of these novel approaches. Related in the *History of Peloponnesian War* the plague story appears to be one of the most famous and influential artistic fictions of epidemics becoming the model of the literary narratives of the pestilence.

The paper will consider: (1) the characteristic traits of an epidemics, as a social construct, as presented by the historian; (2) the reasons why he is especially interested in their depiction; (3) how informative is Thucydides' account concerning the reasons of the disease arising, the

number of dead and infected, geographical area of its spreading, social selectivity of the illness, etc.

The paper will also study the factors playing the main role in Thucydides' perception of the pestilence. Account of plague being the conceptual part of the Peloponnesian war discourse, was largely affected by the aim of the whole piece – studying the reasons that had predetermined Athens's defeat in this war. The historian perceives the pestilence as a catalyst having revealed the disintegrative processes taking place in Athenian society.

The outcomes of the paper will suggest useful insights concerning the universal characteristics of epidemic narratives. Studying the ancient model in this very context, it seems, will facilitate comparing the responses that various societies made against the challenges caused by epidemics as well as to estimate the lessons they have studied for the future.

ქეთევან ნადარეიშვილი

საქართველო, თბილისი

ივ. ჯავახიშვილის სახელობის

თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტი

ათენის ჭირის ნარატივი ეპიდემიის სოციალურ და ინტელექტუალურ კონსტრუქტად გააზრების კონტექსტში

ეპიდემიათა ნარატივების კვლევას დიდი ხნის ტრადიცია აქვს. და მაინც, XX ს-ის 70-იანი წლებიდან მათ შესწავლაში კონცეპტუალური ცვლილებები იწყება. ახალ მიდგომაში ეპიდემიათა, ერთი მხრივ, სოციალური რიგის მოვლენად, და, მეორე მხრივ, ინტელექტუალურ კონსტრუქტად განხილვა მოიაზრება. შესაბამისად, საბუნებისმეტყველო და სამედიცინო მეცნიერებათა გვერდით ეპიდემიათა კვლევებში არანაკლები როლი სოციალურ და ჰუმანტარულ დისციპლინებს აქვთ.

ჩვენი მოხსენების მიზანია ახალი მიდგომების ჭრილში განვიხილოთ თუკიდიდეს მონათხრობი ძვ.წ. 430 წ-ის ათენის ჭირის თაობაზე. ეს ნარატივი ეპიდემიათა შესახებ ერთ-ერთი ყველაზე ცნობილი ლიტერატურული ნარატივია, რომელიც ჭირის ლიტერატურულ მოდელადაც კი ჩამოყალიბდა.

კვლევაში შესწავლილი იქნება ჭირის, როგორც სოციალური კონსტრუქტის, რომელ მახასიათებლებს წარმოგვიდგენს თუკიდიდე; რომელი მათგანი და რატომ არის მისთვის განსაკუთრებით საყურადღებო; რამდენად ინფორმატიულია მისი მონათხრობი ამ ეპიდემიის წარმოშობის მიზეზების, დაავადებულთა და გარდაცვლილთა რიცხოვანების, სოციალურად სელექტირებულობის, გეოგრაფიული განფენილობის და სხვა ინდიკატორების თვალსაზრისით.

ამასთან განვიხილავთ ფაქტორებს, რომლებმაც მთავარი როლი ითამაშა ჭირის თუკიდიდესეულ აღქმაში. გამომდინარე იქიდან, რომ ჭირის ნარატივი პელოპონესის ომის დისკურსის კონცეპტუალურად უმნიშვნელოვანესი ნაწილია, ეპიდემიის ისტორიკოსისეული პერცეფცია დიდწილად განაპირობა ნაწარმოების დაწერის მიზანმა – გამოეკვლია რამ განაპირობა ომში ათენის წარუმატებლობა და რა გავლენა იქონია ამაზე მოარულმა სენმა. თუკიდიდე მოარულ სენს აღიქვამს და წარმოსახავს იმ კატალიზატორად, რომელმაც გამოავლინა ათენის საზოგადოებაში მიმდინარე დეზინტეგრაციული პროცესები და თავადაც შეუწყო ხელი მათ სწრაფ განვითარებას.

კვლევის შედეგები საყურადღებო მოსაზრებებს შეიცავს ეპიდემიის ნარატივების უნივერსალური მახასიათებლების კვლევის თვალსაზრისით. ჭირის ანტიკური მოდელის ამ კონტექსტში განხილვა კი, ვფიქრობთ, დაგვეხმარება შევადაროთ ეპიდემიის გამოწვევებზე სხვადასხვა საზოგადოების მიერ გაცემული პასუხები და შევაფასოთ სამომავლოდ მათ მიერ ნასწავლი გაკვეთილები.

Irina Natsvlishvili

Georgia, Tbilisi

Shota Rustaveli Institute of Georgian Literature

Problems and Opportunities to Teaching Literature in a Modern „Online School“

Along with many other spheres of public life, the pandemic created unexpected and difficult challenges for the education system too, the teaching process, which had to transfer to the so-called online regime, due to universal lockdown conditions. Despite the fact that modern technologies allows for such communication, distant teaching is significantly complicated by numerous medical side effects or psycho-emotional factors; in many cases by the lack of relevant material-technical base; increased workload for teachers; along with lack of special digital teaching resources for specific subjects and specifics of their teaching. From this viewpoint, teachers of Georgian language and literature faced special challenges. In order to create interesting, result-oriented interactive lessons in distant format, it became necessary to not only modify teaching methods and strategies (for example, organization of online conferences and discussions and of such imitated games, as: stories told by SMS messages, stories written based on photo-collages, Facebook profiles of fiction characters and etc.), but also to create digital resources (for example, presentations – virtual journey to specific epochs of writers and of fiction texts and etc.); in addition, search for different Internet portals and program capabilities for achieving results defined to be reached by the national teaching plan standard. Practice of using fiction or documentary films, audio and other multimedia products, as of educational resources has become highly essential, introduction of which, despite its necessity and high efficiency, is very complicated or almost impossible due to inadequate technical means available at general education institutions.

It must be stressed that distant teaching to certain extent promoted such negative habits in students, as: copying homework from each other, the so called “Copy-Paste” – plagiarism and etc. However, all this was made more apparent and easier to detect and simplified adequate reaction to it.

It is an extremely important fact that the new form of learning-teaching made it possible to tightly integrate digital technologies with it and targeted usage of their functions for the development of cognitive and mega-cognitive skills. Experience from the pandemic will by all means be of great benefit for the reopened educational process.

ირინა ნაცვლიშვილი

საქართველო, თბილისი

შოთა რუსთაველის სახელობის

ქართული ლიტერატურის ინსტიტუტი

ლიტერატურის სწავლების პრობლემები და შესაძლებლობები თანამედროვე „ონლაინსკოლაში“

პანდემიურმა გარემომ, საზოგადოებრივი ცხოვრების არაერთ სფეროსთან ერთად, მოულოდნელი და რთული გამოწვევების წინაშე დააყენა საგანმანათლებლო სისტემაც, სასწავლო პროცესი, რომელიც საყოველთაო კარჩაკეტილობის პირობებში ე.წ. ონლაინრეჟიმში გადავიდა. მიუხედავად იმისა, რომ თანამედროვე ტექნოლოგიები ამგვარი კომუნიკაციის საშუალებას იძლევა, დისტანციურ სწავლებას მნიშვნელოვნად ართულებს მრავალი სამედიცინო ხასიათის უკუჩვენება თუ ფსიქოემოციური ფაქტორი, ხშირ შემთხვევაში – სათანადო მატერიალურ-ტექნიკური ბაზის უქონლობა, პედაგოგთა გაზრდილი სამუშაო დატვირთვა, აგრეთვე, სპეციალური ციფრული სასწავლო რესურსების სიმწირე კონკრეტულ დისციპლინათა ფარგლებში და მათი სწავლების სპეციფიკაც. ამ თვალსაზრისით, განსაკუთრებული პრობლემების წინაშე ქართული ენისა და ლიტერატურის მასწავლებლები აღმოჩნდნენ. დისტანციურ ფორმატში საინტერესო, შედეგზე ორიენტირებული ინტერაქტიური გაკვეთილების წარმართვისთვის აუცილებელი გახდა არა მხოლოდ სწავლების მეთოდებისა და სტრატეგიების მოდიფიცირება (მაგალითად, ონლაინკონფერენციებისა და დისკუსიების ორგანიზება, აგრეთვე ისეთი იმიტირებული თამაშებისა, როგორებიცაა: ტექსტური

შეტყობინებებით მოყოლილი ამბები, ფოტოკოლაჟის საფუძველზე დაწერილი მოთხრობები, ლიტერატურულ პერსონაჟთა ფიზიკურპროფილები და სხვ.), არამედ ციფრული რესურსების შექმნაც (მაგალითად: პრეზენტაციებისა – ვირტუალური მოგზაურობა მწერლისა თუ ტექსტის ეპოქაში და ა. შ.); ამასთანავე, სხვადასხვა ინტერნეტპორტალისა და პროგრამის შესაძლებლობათა მიერ ეროვნული სასწავლო გეგმის სტანდარტით განსაზღვრული შედეგების მისაღწევად. მეტად აქტუალური გახდა მხატვრული თუ დოკუმენტური ფილმების, აუდიო და სხვა მულტიმედიური პროდუქტების, როგორც სასწავლო რესურსების, გამოყენების პრაქტიკა, რომლის დანერგვაც, მიუხედავად საჭიროებისა და მნიშვნელოვანი ეფექტიანობისა, ზოგადსაგანმანათლებლო დაწესებულებების ტექნიკური საშუალებებით არასათანადო აღჭურვილობის გამო ძნელად ან თითქმის ვერ ხერხდებოდა.

უნდა აღინიშნოს, რომ დისტანციურმა სწავლებამ მოსწავლეებში ერთგვარად წახალისა ისეთი უარყოფითი ჩვევები, როგორებიცაა: ერთმანეთისგან გადაწერა, ე. წ. „Copy-Paste“- პლაგიატი და სხვ. თუმცა, ამავე დროს, მეტად თვალსაჩინო გახდა ისინი და გაამარტივა მათზე ადეკვატური რეაგირება.

უაღრესად მნიშვნელოვანი ფაქტია, რომ სწავლა-სწავლების ახალმა ფორმამ შესაძლებელი გახდა მასთან ციფრული ტექნოლოგიების მჭიდრო ინტეგრირება და მათი ფუნქციების მიზნობრივი გამოყენება მოსწავლეთა კოგნიტური და მეტაკოგნიტური უნარების განვითარებისათვის. პანდემიური გამოცდილება მომავალში უთუოდ დიდად წაადგება გახსნილ საგანმანათლებლო სივრცეს.

Avtandil Nikoleishvili

Georgia Kutaisi

Akaki Tsereteli State University

Passages Representing Pandemic Reality In the Creative Work of Titsian Tabidze

The representation of the conditionally pandemic reality in Titsian Tabidze's creative work is related to the fictional texts in which the poet tried to portray the situation when malaria was widespread in the Colchis Lowlands and became a deadly disease for its inhabitants. Malaria can hardly be classified as a pandemic in the classical sense but in fact, because of its wide prevalence and severe manifestations the disease severely affected the lives of many people living on the Black Sea coast and in the Colchis Lowlands, and many of them even lost their lives.

T. Tabidze conceptualises this tragic event in terms of two main aspects – first, intensifying and dramatizing the characteristics of the mentioned disease, and second, glorifying the measures taken by the leaders of the Soviet government which made it possible to eliminate disease-causing factors.

The interest towards the mentioned topic in T. Tabidze's creative work acquired a particularly large scale in his artistic and publicist texts created during the Soviet period. However, he also took the first significant steps in this direction when writing the poems in the 1910s.

Although in his poetic texts written in the post-symbolic period Titsian interprets the theme of Colchis contextually, artistically and aesthetically in a substantially different way, the depiction of this part of our country and the author's nostalgia for his childhood impressions are still not completely free from the aesthetic influence of the symbolic period.

The depiction of the everyday reality existing as a result of malaria, which became a nuisance for the inhabitants of Colchis, acquired a particularly large scale in T. Tabidze's poems. "Rioni Port" (1928) is particularly interesting in this respect. The poet considered the grand land reclamation works carried out by the Soviet authorities in this region to be the ultimate power for making the centuries-old dream of local inhabitants to

overcome this disease come true, and praised the ideological tendency in his poetic and publicist texts created in the last decade of his life.

ავთანდილ ნიკოლეიშვილი

საქართველო, ქუთაისი

აკაკი წერეთლის სახელმწიფო უნივერსიტეტი

პანდემიური რეალობის წარმომჩენი პასაჟები ტიციან ტაბიძის შემოქმედებაში

ტიციან ტაბიძის შემოქმედებაში პირობითად პანდემიური ყოფითი რეალობის წარმოჩენა იმ მხატვრულ ტექსტებთან აღმოჩნდა დაკავშირებული, რომლებშიც პოეტმა ცადა წარმოესახა კოლხეთის დაბლობის მკვიდრთათვის საუკუნეთა განმავლობაში სიკვდილის მომტან სენად ქცეული მალარიის ფართოდ გავრცელების შედეგად ამ რეგიონში არსებული მდგომარეობა. მიუხედავად იმისა, რომ მალარია კლასიკური გაგებით პანდემიურ სწეულებათა კატეგორიას ნაკლებად შეიძლება მივაკუთვნოთ, გავრცელების ფართო მასშტაბებითა და უმძიმესი გამოვლინებებით ამ დაავადებამ მართლად დაასვა უმძიმესი დალი შავი ზღვის სანაპიროსა და კოლხეთის დაბლობში მცხოვრები უამრავი ადამიანის ყოფას და ბევრი მათგანი გამოასალმა სიცოცხლეს.

ტ. ტაბიძეს ეს ტრაგიკული მოვლენა ორი უმთავრესი ასპექტით აქვს გააზრებული – პირველი, ხსენებული სენისთვის დამახასიათებელ ნიშან-თვისებათა გამაფრებული და ხაზგასმულად დრამატიზებული ფორმით წარმოსახვითა და, მეორე, საბჭოთა ხელისუფლების მესვეურთა მიერ განხორციელებულ იმ ღონისძიებათა განდიდებით, რის შედეგადაც შესაძლებელი გახდა ხსენებული დაავადების განმაპირობებელ გარემოებათა აღმოფხვრა.

აღნიშნული თემისადმი გამოვლენილმა ინტერესმა ტ. ტაბიძის შემოქმედებაში განსაკუთრებით დიდი მასშტაბები საბჭოთა პერიოდში შექმნილ მხატვრულ და პუბლიცისტურ ტექსტებში შეიძინა. თუმცა პირველი საგულისხმო ნაბიჯები ამ მიმართულებით მან 1910-იან წლებში დაწერილი ლექსებითაც გადადგა.

მიუხედავად იმისა, რომ პოსტსიმბოლისტურ პერიოდში დაწერილ პოეტურ ტექსტებში კოლხეთის თემა ტიცინანს უკვე შინაარსობრივად და მხატვრულ-ესთეტიკური თვალსაზრისითაც არსებითად განსხვავებული სახით აქვს გააზრებული, ჩვენი ქვეყნის ამ მხარის ბუნებრივი გარემოს წარმოსახვა და ზავშობის დროინდელი შთაბეჭდილებების ავტორისეული ნოსტალგია სიმბოლისტური პერიოდის ესთეტიკური ზეგავლენისაგან მაინც არაა ბოლომდე თავისუფალი.

კოლხეთის მკვიდრთათვის უბედურების მომტან სენად ქცეული მალარიის შედეგად დამკვიდრებული ყოფითი რეალობის წარმოსახვას განსაკუთრებით დიდი მასშტაბები აქვს შეძენილი ტ. ტაბიძის პოემებში. ამ თვალსაზრისით გამორჩეულად საინტერესოა „რიონი-პორტი“ (1928 წ.). ამ დაავადების საბოლოოდ დამღევაზე იქაურთა მრავალსაუკუნოვანი ოცნების ხორცშემსხმელ ძალად პოეტმა საბჭოთა ხელისუფლების მიერ ამ რეგიონში განხორციელებული გრანდიოზული მელიორაციული სამუშაოები მიიჩნია და სიცოცხლის ბოლო ათწლეულში შექმნილ პოეტურ და პუბლიცისტურ ტექსტებში იდეოლოგიური ტენდენციურობით შეასხა ხოტბა აღნიშნულ მოვლენას.

Natalia Nikoriak

Alyona Tychinina

Ukraine, Chernivtsi

Yuriy Fedkovych Chernivtsi National University

The Theme of Pandemic in Cinema Discourse

(on the Example of the film “The Seventh Seal “ by I. Bergman (1957)

The theme of pandemic in arts (pestilence, plague, viruses) has always been quite relevant. Almost each generation that faced the similar catastrophes left rather detailed descriptions of such catastrophes in literary works. For instance: “The Iliad” (pestilence), “The Decameron” by G. Boccaccio (plague), “The Canterbury Tales” by J. Chaucer (plague), “A Journal of the Plague Year” by D. Defoe, “The Plague” by A. Camus,

“Pale Horse, Pale Rider” by K. A. Porter (Spanish flu) and numerous modern variations, like “I am the Doorway by S. King (virus), “The Eyes of Darkness” by D. Koontz (virus), “Doomsday Book” by C. Willis (plague), “Blindness” by J. Saramago (virus), “The History of Pride” by L. Zoja (epidemic), “Snow Crash” by N. Stephenson (virus), “The Year of the Flood” by M. Atwood (epidemic), “Station Eleven” by J. Mandel (pandemic), etc. It is essential that literature does not only actively responds to global social issues like pandemic, but quite frequently predicts them.

No wonder that cinema also lays particular emphasis on this theme, turning at first to the prior literary texts (film adaptations: The “Decameron” by P. Pasolini (1971), “The Andromeda Strain” by R. Wise (1971), “Death in Venice” by L. Visconti (1971), “The Plague” by L. Puenzo (1992), “The Painted Veil” by J. Karen (2006)), and later releasing its own creative versions: “Shivers” by D. Cronenberg (1975), “Epidemic” by L. Trier (1987), “Twelve Monkeys” by T. Gilliam (1995), “28 Days Later” by D. Boyle ” (2002), “Pontypool” by B. McDonald (2008), “Carriers” by D. and A. Pastor (2009), “Contagion” by S. Soderbergh (2011).

Among numerous cinema versions on the theme, particular significance is attached to a religious-philosophical parable “The Seventh Seal” by the Swedish director I. Bergman (1957). The scenario of this film is based on I. Bergman’s one-act play “Painting on Wood” (1954-1955). However, the literary constituent of the film under studies is not restricted to this play only. On the whole, it is important to point out a rich intertextual nature of the film-parable. First of all, it is biblical intertext that attracts peculiar attention – the “Book of Revelation” (Apocalypse of John, Revelation to John or Revelation from Jesus Christ) and “The Plague” by A. Camus. In addition, the author also focuses on the epos of the Middle Ages, which is adequately reflected in the personosphere, chronotope, and intermedial insertions. The issue of pandemic, viewed in the film, describes its matrix in a very special way, gradually leading the viewer to decoding the parable-allegoric element. Consequently, the film is perceived as a kind of a “culturological encyclopedia” presenting difficult times in human history, whereby mankind faced the danger of either bubonic plague, or inquisition, or mass hysteria.

Tatia Oboladze

Georgia, Tbilisi

Shota Rustaveli Institute of Georgian Literature

“Syphilization” and Symbolism

19th Century Paris – “World Cultural Center” due to the bohemian lifestyle and sexual experiments was faced with the epidemic of venereal disease – syphilis. Syphilis is especially wide-spread in the artistic circle – Gustave Flaubert, Charles Baudelaire, Toulouse-Lautrec, Paul Gauguin, Guy de Maupassant, etc. There is only a small list of artists with this diagnosis.

Before the invention of penicillin (the 1930s), the treatment of syphilis was not prescribed and there was no cure. Parisian bohemia “was fighting” pain and symptoms of the disease by using drugs (Opium, Hashish, etc.) and alcohol.

Syphilis, which defined the lifestyles of many writers, was naturally reflected in the literature as well, and inevitably linked to the central concepts of symbolic aesthetics – the City-Megapolis, Drug, and Bohemia. Val. Gaprindashvili in the program letter “Declaration (New Mythology)” – directly states: „If before there was Apollo in poetry, now there is Goethe, if before there was Medusa and a girl, now there are Edgar and Maldaror, there is syphilis and bohemia.” The activation of an archetype “*Femme Fatale*” in 19th-century literature is explained by the epidemic spread of venereal diseases. The female prostitute was considered to be the source of syphilis and the reason for spreading this evilness.

The purpose of our article is to study the reflection of syphilis in the French symbolist tradition, in what form and how it is manifested in French poetry, and whether it responds to Georgian symbolism (The Blue Horns).

თათია ობოლაძე

საქართველო, თბილისი

შოთა რუსთაველის სახელობის

ქართული ლიტერატურის ინსტიტუტი

„სიფილიზაცია“ და სიმბოლიზმი

მე-19 საუკუნის პარიზი – „მსოფლიო კულტურის ცენტრი“ ბოჰემური ცხოვრების წესისა და სექსუალური ექსპერიმენტების მიზეზით ვენერიული დაავადების – სიფილისის – ეპიდემიის გამოწვევის წინაშე აღმოჩნდა. სიფილისის განსაკუთრებით გავრცელდა სახელოვნებო წრეში – გუსტავ ფლობერი, შარლ ბოდლერი, ტულუზ ლოტრეკი, პოლ გოგენი, გი დე მოპასანი და ა.შ. მხოლოდ მცირედი ჩამონათვალა ამ დიაგნოზის მქონე ხელოვანების.

პენიცილინის შექმნამდე (1930-იან წლებამდე) სიფილისის მკურნალობის პროცედურა არ იყო გაწერილი და არც სამკურნალო მედიკამენტები არ არსებობდა. ტკივილთან და სიმპტომებთან „ბრძოლის“ აპრობირებულ საშუალებად პარიზული ბოჰემისთვის ნარკოტიკული თრობა იქცა.

სიფილისი, რომელიც მრავალი მწერლის ცხოვრების წესს განსაზღვრავდა, ბუნებრივია, ლიტერატურაშიც რეფლექსირდა და გარდაუვლად დაუკავშირდა სიმბოლისტური ესთეტიკის ცენტრალურ კონცეპტებს – ქალაქი-მეგაპოლისი, ნარკოტიკი, ბოჰემა. ვალ. გაფრინდაშვილი საპროგრამო წერილში „დეკლარაცია (ახალი მითოლოგია)“ – პირდაპირ აცხადებს: „თუ წინათ პოეზიაში იყო აპოლონი, ახლა არის გოტიე, თუ წინათ იყო მედუზა და გოგონა, ახლა არიან ედგარი და მალდარორი, არის სიფილისი და ბოგემა.“ უნდა აღინიშნოს, რომ მე-19 საუკუნის სახელოვნებო სივრცეში „ქალი დემონის“, „ფატალური ქალის“ სახის გააქტიურება სწორედ ვენერიული დაავადებების ეპიდემიური გავრცელებით აიხსნება. ქალი – მემავი ითვლებოდა სიფილისის წყაროდ და ამ ბოროტების გადადების მიზეზად.

ჩვენი წერილის მიზანია, შევისწავლოთ ფრანგულ სიმბოლისტურ ტრადიციაში სიფილისის რეფლექსია, რა ფორმით და როგორ ვლინდება ის ფრანგულ პოეზიაში და ეხმაურება თუ არა მას ქართული სიმბოლიზმი (ცისფერყანწელები).

Tamar Paichadze

Georgia, Tbilisi

Ivane Javakhishvili Tbilisi State University

Modernist Illness – Spleen in the City

Spleen is a disease of the modernist city.

The place of modernists is colorful, ugly, asystemic, chaotic and indifferent city – that is, it is the absolute antipode to the landscape, of the aesthetic world.

The Creator feels part of this difficult and difficult world and the advance of his creative life is here as well. This perception is parallel to the worldview that has become a hallmark of modernist methodology and is reflected in French, Russian and Georgian creative discourses.

The thinking area of the modernists is the city, which at the same time is a symbolic binary and an artistic-creative springboard.

A kind of artistic transformation of the author's subjective views and moods takes place here.

The urban text is related to the conceptual symbolic perception – it is a complex of concepts, motives, stories, which includes the author's model during the urban life – both in its general and private manifestations.

Dominates the semantics of the city, and formed a kind of urban philosophy to create an urban topos: the city sometimes even loses its private signs and acquires the colors characteristic of modernism – It's nightmare shadow, blood poisons the Creator and confuses the mind, and he dies and does not die, burning like a candle.

City – on the one hand, depressing, tense, the eraser of individualism It is a huge mechanism and on the other hand, a social factor arising from loneliness, mysticism, alienation.

This is where spleen is born – bile, apathy, and despair from a metaphysical beginning. Spleen moves from a modernist text to a text and is reflected in the creative discourse of Charles Baudelaire, Arthur Rambo, Emile Verharn, Joseph Brodsky, Valery Brusov, Shalva Carmel, Sandro Tsirekidze and others.

თამარ პაიჭაძე

საქართველო, თბილისი

ივ. ჯავახიშვილის სახელობის

თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტი

მოდერნისტული სენი – სპლინი ქალაქში

სპლინი მოდერნისტული ქალაქის ავადმყოფობაა.

მოდერნისტების ადგილი ჭრელ, ულამაზო, ასისტემურ, ქაოსურ და გულგრილ ქალაქშია – ანუ ის აბსოლუტური ანტიპოდი პეიზაჟური, ესთეტიკური სამყაროსი. შემოქმედი სწორედ ამ რთულ და მძიმე სამყაროს ნაწილად გრძნობს თავს და მისი შემოქმედებითი ცხოვრების ავანსცენაც აქაა. ეს აღქმა პარალელურია იმ მსოფლმხვეველობისა, რომელიც იქცა მოდერნისტული მეთოდის მახასიათებელ ნიშნად და გამოხატულება ჰპოვა ფრანგულ, რუსულ და ქართულ შემოქმედებით დისკურსებში.

მოდერნისტების სააზროვნო არეალი ქალაქია, რომელიც ამასთან ერთად, არის სიმბოლური ბინარი და მხატვრულ-შემოქმედებითი პლაცდარმი. აქ მიმდინარეობს ავტორის სუბიექტურ შეხედულებათა და განწყობილებათა ერთგვარი მხატვრული ტრანსფორმაცია.

ქალაქური ტექსტი კონცეპტუალურ სიმბოლისტურ აღქმას უკავშირდება – ეს არის ცნებათა (კონცეპტთა), მოტივთა, სიუჟეტთა კომპლექსი, რომელიც მოიცავს ავტორისეულ მოდელს ქალაქური ყოფისას – როგორც მის ზოგად, ასევე კერძო გამოვლინებებში.

დომინირებს რა ქალაქის სემანტიკა, ურბანული ტოპოსის შესაქმნელად ყალიბდება ერთგვარი ქალაქური ფილოსოფიაც: ქალაქი ზოგჯერ კიდევ კარგავს კერძო ნიშნებს და მოდერნიზმისთვის დამახასიათებელ ფერებს იძენს – ის კომმარული აჩრდილია, შემოქმედს სისხლს უწამლავს და გონებას ურევს, ის კი კვდება და არც კვდება, სანთელივით იწვის.

ქალაქი – ერთი მხრივ, პიროვნების დამთრგუნველი, დამბაველი, ინდივიდუალიზმის წამშლელი უზარმაზარი მექანიზმი და, მეორე მხრივ, მარტოობის, მისტიკის, გაუცხოების წარმომშობი სოციალური ფაქტორია. აქ იბადება სპლინი – ნადველი, აპათია,

და უიმედობა მეტაფიზიკური საწყისით. სკლინი მოდერნისტული ტექსტიდან ტექსტში გადადის და შარლ ბოდლერის, არტურ რემბოს, ემილ ვერჰარნის, იოსიფ ბროდსკის, ვალერი ბრიუსოვის, შალვა კარმელის, სანდრო ცირეკიპის და სხვათა შემოქმედებით დისკურსში აისახება

Rusudan Pipia

Georgia. Tbilisi

Sokhumi State University

Changes in the Methods of Teaching Literature in the Light of Modern Challenges

Teaching Georgian language and literature at the basic and secondary levels requires a thorough knowledge of modern teaching methods from the future teacher. It is known that in our country there is many years of experience in teaching Georgian language and literature, methods, approaches, program works, proven teaching-methodological practice, which are integral parts of the existing concept of teaching the subject. Modern university programs should prepare teachers who will have a basic knowledge of Georgian language and literature envisaged by the national curriculum and based on modern research methods, both traditional and innovative forms and methods of teaching, and the current achievements of pedagogy and pedagogical psychology.

An important step to carry out is the introduction of interesting innovations in the training of literature teachers, which includes: research of teaching methods of Georgian literature with the latest directions of fictional text analysis, development of intertextual and discursive thinking skills, searching for modern western tendencies and possible ways and means of their introduction in Georgian context, participating in the process of refining modern methods of teaching literature to the teacher, by integrating traditional and modern methodological directions, searching for better ways to create a script adapted to the lesson system and offering it to students.

Pandemic events have further highlighted the need for a new understanding of the learning process. New challenges and difficulties are emerging, making it urgent to adapt learning strategies and concepts to modern requirements. Achieving the goal and outcome of teaching depends on the variety of different methods used in university education, therefore, students should be involved in a variety of activities that help solve problems, learn by discovery, share ideas, draw conclusions, implement project-based learning, act simulations, and more. There is an urgent need to use e-learning resources to increase students' learning cognitive motivation and the degree of engagement, although distance learning cannot be a complete replacement for the traditional process.

რუსუდან ფიფია

საქართველო, თბილისი

სოხუმის სახელმწიფო უნივერსიტეტი

ლიტერატურის სწავლების მეთოდების ცვლილებები თანამედროვე გამოწვევების ფონზე

ქართული ენისა და ლიტერატურის სწავლება საბაზო და საშუალო საფეხურზე მომავალი მასწავლებლისგან მოითხოვს სწავლების თანამედროვე მეთოდების სრულყოფილ ცოდნას. ცნობილია, რომ ჩვენს ქვეყანაში არსებობს ქართული ენისა და ლიტერატურის სწავლების მრავალწლიანი გამოცდილება, მეთოდები, მიდგომები, საპროგრამო თხზულებები, აპრობირებული სასწავლო-მეთოდური პრატიკა, რაც საგნის სწავლების არსებული კონცეფციის შემადგენელი ნაწილებია. თანამედროვე საუნივერსიტეტო პროგრამებმა უნდა მოამზადონ ისეთი მასწავლებლები, რომელთაც ექნებათ ეროვნული სასწავლო გეგმით გათვალისწინებული ქართული ენისა და ლიტერატურის ფუნდამენტური ცოდნა, რაც დაფუძნებული იქნება კვლევის თანამედროვე მეთოდებზე, სწავლების როგორც ტრადიციულ, ისე ინოვაციურ ფორმებსა და ხერხებზე, პედაგოგოვანისა და პედაგოგიური ფსიქოლოგიის სადღეისო მიღწევებზე.

მნიშვნელოვან მოვლენად გვესახება ლიტერატურის მასწავლებელთა მომზადებაში საინტერესო სიახლეების დანერგვა,

რაც გულისხმობს: ქართული ლიტერატურის სწავლების მეთოდების კვლევას მხატვრული ტექსტის ანალიზის უახლესი მიმართულებებით, ინტერტექსტუალური და დისკურსიული აზროვნების უნარ-ჩვევათა ჩამოყალიბებას, თანამედროვე დასავლური ტენდენციებისა და ქართულ ნიადაგზე მათი დანერგვის შესაძლო გზებისა და საშუალებების ძიებას, მასწავლებლისთვის ლიტერატურის სწავლების თანამედროვე სტანდარტების შესაბამისი მეთოდების დახვეწა-დამუშავების პროცესში მონაწილეობას, ტრადიციულ და თანამედროვე მეთოდურ მიმართულებათა ინტეგრირების გზით, საგაკვეთილო სისტემისთვის მორგებული სცენარის შექმნის ხელოვნების უკეთესი გზების ძიებას და სტუდენტებისთვის შეთავაზებას.

პანდემიასთან დაკავშირებულმა მოვლენებმა კიდევ უფრო მეტად დაგვანახა სასწავლო პროცესის ახლებური გააზრების აუცილებლობა. ჩნდება ახალი გამოწვევები და სირთულებები, რაც გადაუდებელს ხდის სასწავლო სტრატეგიების და კონცეფციების მორგებას თანამედროვე მოთხოვნებისთვის. საუნივერსიტეტო განათლებაში გამოყენებული სხვადასხვა მეთოდების რაგვარობაზე დამოკიდებული სწავლების მიზნისა და შედეგის მიღწევა, შესაბამისად, სტუდენტები უნდა ჩავრთოთ მრავალფეროვან აქტივობებში, რომლებიც ხელს უწყობენ პრობლემის გადაჭრას, აღმოჩენით სწავლას, იდეების გაზიარებას, დასკვნების გამოტანას, პროექტზე დაფუძნებული სწავლების, სიმულაციების და სხვა აქტივობების დანერგვას. გაჩნდა ელექტრონული სასწავლო რესურსების გამოყენების გადაუდებელი საჭიროება, რაც მიზნად ისახავს სტუდენტთა სასწავლო შემეცნებითი მოტივაციის ამაღლებასა და ჩართულობის ხარისხის გაზრდას, თუმცა დისტანციური სწავლება ვერ იქნება ტრადიციული პროცესის სრული ჩამნაცვლებელი.

Manana Pkhakadze

Georgia, Tbilisi

Ivane Javakhishvili Tbilisi State University

The First Pandemic

The plague spread during the reign of the Emperor Justinian is considered to be the first Pandemic in the world. It covered the entire civilized world of that period (up to 70% of population of Constantinople (5 and 10 thousand people per day) and 25 million people in Europe died). The First Pandemic lasted for about two centuries (*from 541 till the end of the 8th century*). *It lasted with particular intensity in 527/ 541 – 565 and had repeated outbreaks.* According to the recent researches (conducted in 2017), the First Pandemic spread similar to COVID-19, by means of rodents from China, however, it did not cover China.

According to the well-known historian, Procopius of Caesarea, the Pandemic started from Egypt. He was an eye-witness of this disaster and described symptoms of this disease in detail (apparition, high temperature, lethargy, delusion, sometimes insomnia and anxiety, mental disorder, convulsions, bleeding, sudden recovery and unexpected death of the recovered person, or life-long stuttering of the recovered person and most importantly, the unspecified disease, which according to Procopius of Caesarea, was beyond understanding).“ So it was that in this disease there was no cause which came within the province of human reasoning; for in all cases the issue tended to be something unaccountable“.

Procopius of Caesarea also described the changed social conditions (forgetting old customs, hostility, human vice, sitting at home and termination of all activities (trade, craftsmanship), hunger etc.).

It is interesting how Procopius of Caesarea describes the outcome of the Pandemic which was “revealed later” – “Therefore as soon as they were rid of the disease and were saved, and already supposed that they were in security, since the curse had moved on to other peoples, then they turned sharply about and reverted once more to their baseness of heart, and now, more than before, they make a display of the inconsistency of

their conduct, altogether surpassing themselves in villainy and in lawlessness of every sort“.

Thus, despite the assumption of optimist futurologists (development of technologies, virology, gene engineering, computational biology, artificial intellect etc.), experience of the First Pandemic underpins the opinion of pessimist futurologists (expected climate change, sexual unruliness, squandering, ignoring religion, unemployment and most importantly, change of society to the worse), because the role of humans is higher than the role of technologies in development of the universe.

მანანა ფხაკაძე

საქართველო, თბილისი

ივ. ჯავახიშვილის სახელობის

თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტი

პირველი პანდემია

პირველ პანდემიად სამყაროში, როგორც ცნობილია, მიჩნეულია იმპერატორ იუსტინიანეს დროს გავრცელებული ჭირი, რომელმაც მთელი იმდროინდელი ცივილიზირებული სამყარო მოიცვა (კონსტანტინოპოლის მოსახლეობის 70 პროცენტამდე (დღემ 5 და 10 ათასი კაცი) და ევროპაში 25 მილიონი ადამიანი დაიღუპა). პირველი პანდემია თითქმის ორი სუკუნე (541 წლიდან მე-8 სუკუნის ბოლომდე), განსაკუთრებული ინტენსივობით კი – 527/ 541-565 წლებში გაგრძელდა და არაერთგზისი აფეთქების ტალღას მოითვლიდა. ბოლოდროინდელი გამოკვლევებით (2017 წ) პირველი პანდემიაც კოვიდი – 19-ის მსგავსად, ჩინეთიდან მღრღნელების მეშვეობით გავრცელდა, თუმცა ჩინეთი არ მოუცავს.

ცნობილი ისტორიკოსის პროკოპი კესარიელის გადმოცემით კი პანდემია ეგვიპტიდან დაიწყო; იგი თვითმხილველი იყო ამ უბედურების და პროკოპი კესარიელმა დაწვრილებით აღწერა ამ სენის სიმპტომები (ხილვები, სიცხე, ძილად მიგდება, ბოდვა, ზოგისთვის უძილობა და შფოთი, გონებრივი აშლილობა, კონვულსიები, სიხლდენა, მოულოდნელი გამოჯანმრთელება და გამოჯანმრთელებულის ასევე მოულოდნელი სიკვდილი, ან

გამოჯანმრთელებულის სიცოცხლის ბოლომდე ენბრგვილობა, და ყველაზე მნიშვნელოვანი კი გაუგებარი სენი, რომელიც, როგორც პროკოპი კესარიელი აღნიშნავს, გონებრივ განსჯისთვის მიუწვდომელი იყო.

ასევე პროკოპი კესარიელმა აღწერა სოციუმის შეცვლილი პირობები (ძველი ჩვეულებების, ურთიერთმტრობის, ადამიანური მანკიერების დავიწყება, შინ გამოკეტვა და ყველანირი საქმიანობის შეწყვეტა (ვაჭრობა, ხელოსნობა) შიმშილი და ა.შ.

მაგრამ ჩვენთვის საინტერესოა, როგორ აღწერს პროკოპი კესარიელი პანდემიის შედეგს, რომელიც „გვიან გამოჩვენდა“. „აზრი შეიცვალეს, გახდნენ უარესი, ვიდრე ადრე, გადარჩენილმა ხალხმა გამოამჟღავნა თავისი ყველაზე საძაგელი თვისებები და თავს გადაამეტა ავკაცობაში.

ასე რომ, მიუხედავად ოპტიმისტი ფუტუროლოგების ვარაუდისა (ტექნოლოგიების, ვირუსოლოგიის, გენური ინჟინერიის, გამოთვლითი ბიოლოგიის, ხელოვნური ინტელექტის და ა.შ. განვითარება) პირველი პანდემიის გამოცდილება პესიმისტი ფუტუროლოგების (მოსალოდნელი კლიმატის ცვლილება, სექსუალური აღვირახსნილობა, მფლანგველობა, რელიგიურობის უგულვებელყოფა, უმუშევრობა და რაც მთავრია, საზოგადოების უარესისაკენ ცვლილება) აზრს უმყარებს მხარს. რადგან სამყაროს განვითარებისთვის ტექნოლოგიაზე მეტად მნიშვნელოვანი ადამიანების როლია.

Nino Popiashvili

Georgia, Tbilisi

Ivane Javakhishvili Tbilisi State University

Literature in the Pandemics: Global Space and the Paradigm of Migrant Literature

Migrant literature is characterized by the expansion of borders, overcoming cultural isolation, and the scale of intercultural relations. Migration as a result of political, cultural, social, economic events of the

20th and 21st centuries has brought significant changes in the transformation of identities, in the markers of cultural identity. One could say that a global space has been created in which, among other components, an important place is given to culture and literature. The characteristics of migrant literature and its features, independent, definite and indefinite contexts, the representation of individual and collective memories and other aspects are the object of special study.

The era of pandemics, in turn, creates and forms new markers, new spaces, where many factors undergo changes in the wake of a reappraisal of values. The pandemic, as a crisis, sets new values. Among several explanations for the crisis, the most relevant in terms of the pandemics is “critical change”. Crisis as a change, which has a great, crucial, extremely important role and significance.

The pandemic crisis has changed the focus to both perception and vision, including migration. If we characterize migration as an escape, departure, relocation, a pandemic is characterized by closure, distance, boundedness. Diversity has been replaced by monotony, movement by immobility. A moral dilemma arose over physical boundaries, which was completely replaced by digital boundaries. At the same time, the pandemic can be viewed as a kind of local alternative to individual development, where migration, spatial movement and prospects of migration have less and less room for development. In addition, migration, as the most ancient and fundamental, historical and modern form of human communication, largely determines the way of life, thinking, worldview of people.

The pandemic, which changed the worldview of society, has also caused changes in migrating societies. While observing the literary processes of the era of pandemics, it is also important to analyze the qualitiveness of the migrant literature. In the report, we will talk about the paradigm of the development of migrant literature in the context of a pandemic crisis. We will pay special attention to the peculiarities of modern Georgian migrant literature.

ნინო პოპიაშვილი

საქართველო, თბილისი
ივანე ჯავახიშვილის სახელობის
თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტი

ლიტერატურა პანდემიაში: გლობალური სივრცე და მიგრაციული ლიტერატურის პარადიგმა

მიგრაციული ლიტერატურა ხასიათდება საზღვრების გაფართოებით, კულტურული იზოლაციის დამღვევითა და კულტურათმორისი ურთიერთობების მასშტაბურობით. მიგრაციამ, როგორც XX და XXI საუკუნეების პოლიტიკური, კულტურული, სოციალური, ეკონომიკური მოვლენების შედეგმა, მნიშვნელოვანი ცვლილებები შეიტანა იდენტობათა ტრანსფორმაციაში, კულტურული იდენტობის მარკერებში. შეიძლება ითქვას, რომ შეიქმნა გლობალური სივრცე, სადაც სხვა შემადგენლებთან ერთად, კულტურასა და ლიტერატურას თავისი მნიშვნელოვანი ადგილი მიენიჭა. მიგრაციული ლიტერატურის მახასიათებლები და მისი თავისებურებები, დამოუკიდებელი, განსაზღვრული და განუსაზღვრელი კონტექსტები, ინდივიდუალური და კოლექტიური მეხსიებების რეპრეზენტაცია და სხვა ასპექტები, საგანგებო შესწავლის ობიექტია.

პანდემიური ეპოქა, თავის მხრივ, ქმნის და აყალიბებს ახალ მარკერებს, ახალ სივრცეებს, სადაც ღირებულებათა გადაფასების ფონზე მრავალი ფაქტორი განიცდის ცვლილებას. პანდემია, როგორც კრიზისი, ამკვიდრებს ახალ ღირებულებით ნიშნულებს. კრიზისის რამდენიმე განმარტებას შორის ყველაზე შესაბამისი პანდემიის პირობებში არის „გადამწყვეტი ხასიათის ცვლილება“. კრიზისი, როგორც ცვლილება, რომელსაც არსებითი, გადამწყვეტი, უმნიშვნელოვანესი როლი და მნიშვნელობა აქვს.

პანდემიურმა კრიზისმა შეცვალა როგორც აღქმის, ისე ხედვის ფოკუსები, მათ შორის, მიგრაციასთან დაკავშირებითაც. თუ მიგაცინას დავახასიათებთ, როგორც გაქცევას, წასვლას, გადაადგილებას, პანდემია ხასიათდება ჩაკტილობით, დისტანციით, შემოსაზღვრულობით. მრავალფეროვნება შეიცვალა ერთ-

ფეროვნებით, გადაადგილება – უძრაობით. გაჩნდა მორალური დილემა ფიზიკურ საზღვრებთან დაკავშირებით, რაც სრულიად ჩანაცვლდა დიგიტალური საზღვრებით. ამასთან, პანდემია, შეიძლება განვიხილოთ, როგორც ინდივიდუალური განვითარების ერთგვარი ადგილობრივი, ლოკალური ალტერნატივა, სადაც მიგრაციას, სივრცულ გადაადგილებას და მიგრაციულ პერსპექტივას სულ უფრო ნაკლები ადგილი რჩება განვითარებისათვის. ამასთან, მიგრაცია, როგორც ადამიანების კომუნიკაციის უძველესი და ფუნდამენტური, ისტორიული და თანამედროვე საქმიანობა, მნიშვნელოვნად განსაზღვრავს ადამიანთა ცხოვრების წესს, აზროვნებას, მსოფლმხედველობას.

პანდემიამ, რომელმაც შეცვალა საზოგადოების მსოფლმხედველობა, ცვლილებები გამოიწვია მიგრაციულ საზოგადოებებზეც. პანდემიური ეპოქის ლიტერატურულ პროცესებზე დაკვირვებისას მნიშვნელოვანია მიგრაციული ლიტერატურის თვისობრიობის ანალიზი. მოხსენებაში ვისაუბრებთ მიგრაციული ლიტერატურის განვითარების პარადიმაზე პანდემიური კრიზისის კონტექსტში. ყურადღებას გავამახვილებთ თანამედროვე ქართული მიგრაციული ლიტერატურის თავისებურებებზე.

Marcello Potocco

Slovenia, Koper

Department of Slovene Studies, Faculty of Humanities

University of Primorska

Covid and the Slovenian Poetry

The starting point of my contribution will be a very personal situation of experiencing the Covid pandemic. I will read my own poem dealing with the experience of Covid in Italy where I live in order to compare it to one of the typical poems by Boris A. Novak, which was written several months later in Slovenia and which carries noticeable traces of political engagement. While my own poem was published rather late, Novak's poems were published almost one year after the beginning of the

Covid crisis. I will argue that this rather late reaction of Slovenian poets to the Covid crisis is due to the political situation in Slovenia which in the cultural field caused the internal conflict between the ethical impulse in relation to the value of human life and the impulse of social and political critique present in great part of contemporary Slovenian poetry.

Rudolf Sárdi

Tunis, Tunisia

South Mediterranean University Mediterranean School of Business

A Reading of Nathaniel Hawthorne's Masked Romances in a Viral Context

The aim of this presentation is to place some of Nathaniel Hawthorne's most notable tales in a viral context by emphasizing the subtle yet important presence of the transgressions of the body and the psyche caused by the uncontrollably spreading precepts of patriarchy in nineteenth-century America. Hawthorne's works can be handily subjected to critical assessment under the present pandemic climate, when wearing a mask or covering one's face take on a series of new symbolic and metaphorical interpretations.

In this context, it seems apposite to accentuate that being masked, in Hawthorne, is more than just an attempt to camouflage one's true identity; however, it also prevents the spread of wickedness, avarice and jealousy from poisoning society in Hawthorne's male-dominated world. It will be shown that Hawthorne uses veils and masks chiefly in a non-literal sense, enabling women to protect themselves through the concealment of their identities.

It will be argued that the contagious behavioral patterns depicted by Hawthorne intensify patriarchy's stentorian voices. Hawthorne's male-centered moral climate, engendered by puritanism and the virulent urban environment he came to observe, has contaminated the individual and urban society and, in the same breath, began to imperil nature as well. In this specific relation, the paper will touch upon the themes of concealment and the importance of how the invisible contagion imperils the

‘edifice of society’ in Hawthorne’s *The Scarlet Letter* and *The House of the Seven Gables*, where the atmosphere of decay both in the human body and the soul loom large. Similar observations will be made through the close reading of “Rappaccini’s Daughter” and “The Birth-Mark,” which are shining examples of Hawthorne’s ‘masked’ tales and romances.

The presentation will conclude that Hawthorne’s use of masks eventually disrupts our fixed and preconceived notion of what they stand for; in the end, it becomes a symbol of the limitations of corporeal existence, the disappearance of personal space and the deprivation of free will under the authoritative patriarchal rules of Hawthorne’s America.

Tamar Sharabidze

Georgia, Tbilisi

Shota Rustaveli Institute of Georgian Literature

Death in Relation to Collective Punishment (On the Example of Georgian Literature)

The Covid pandemic that is raging in the world has made humanity think not only about the means of survival, but also about the existential issue in general: On the problem of death and the meaning of human existence. For some people it was understood in relation to religion, others tried to find the answers in philosophical teachings, and also with the help of literature.

Forms of “Untimely death” in real life and in literature are also associated with collective punishment, which is mainly manifested during war, pandemic-epidemic and natural disasters. Based on literary examples, it becomes clear that it is the understanding of the collective punishment that can give a person a focused reflection on the phenomenon of death, because at this time the individual and collective perceptions of danger intersect. The latter even alleviates the fear of death. The best example is Vazha-Pshavela’s “Kai-Kma”, in which death is completely ignored by the main character.

As for the epidemic, it is described in the very first Georgian work – “Martyrdom of the Holy Queen Shushanik”. The interesting fact is that the hagiographer understands the essence of the epidemic and accurately shapes the specific signs of the disease, while understanding the problem of life and death according to the worldly merits of man.

For Davit Guramishvili a form of collective punishment is a result of sin, which deprives mass deaths a sense of tragedy.

The form of collective punishment that can befall humanity in the form of natural disasters is described in the play “Solar Eclipse in Georgia” by 19th-century playwright Zurab Antonov. The attitude of the people towards both the epidemic and the natural disaster is presented against the background of the subjective feelings of various characters in Konstantine Gamsakhurdia’s “The Right of the Grand Master”. Akaki Tsereteli tells about the real epidemic in the historical poem “Tornike Eristavi”. Vazha-Pshavela’s story “Khorvela” is based on the panic caused by the cholera disease that spread in the 19th century.

His publicist letter “Thoughts” deals with the same topic. The writer points out to the readers that there is a much more harmful disease in the society than epidemic.

In the paper we present our opinion that in the Georgian literature the tragedy of death is most neglected in Vazha-Pshavela’s works and it is placed in the category of beauty.

თამარ შარაბიძე

საქართველო, თბილისი

შოთა რუსთაველის სახელობის

ქართული ლიტერატურის ინსტიტუტი

სიკვდილი კოლექტიურ სასჯელთან მიმართებაში (ქართული ლიტერატურის მაგალითზე)

პანდემიამ, რომელიც მსოფლიოში მძვინვარებს, კაცობრიობა დააფიქრა არა მხოლოდ გადარჩენის საშუალებებზე, არამედ ზოგადად ეგზისტენციალურ საკითხზე: სიკვდილ-სიცოცხლის პრობლემაზე და ადამიანის არსებობის საზრისზე. გააზრება მოხდა პერსონალურად, ზოგისთვის – რელიგიათა მიმართებაში,

ზოგისთვის – ფილოსოფიურ სწავლებებზე დაყრდნობით, ზოგისთვის კი – ლიტერატურის დახმარებით.

ამ ქვეყნიდან „უდროოდ წასვლის“ ფორმები რეალურ ცხოვრებასა და ლიტერატურაშიც უკავშირდება კოლექტიურ სასჯელს, რომელიც ძირითადად ვლინდება ომის, პანდემია-ეპიდემიისა და სტიქიური უბედურებების დროს. ლიტერატურულ მაგალითებზე დაყრდნობით ნათელი ხდება, რომ სწორედ სასჯელის კოლექტიურობის გაცნობიერებას შეუძლია ადამიანის ფოკუსირებული რეფლექსია სიკვდილის ფენომენზე, რადგან ამ დროს ერთმანეთთან იკვეთება საფრთხის ინდივიდუალური და კოლექტიური აღქმა. ეს უკანასკნელი კი იწვევს სიკვდილის შიშის შემსუბუქებას. ამის საუკეთესო მაგალითია ვაჟა-ფშაველას „კაიყმა“, რომელშიაც გმირის მიერ საერთოდ უგულვებელყოფილია სიკვდილი.

რაც შეეხება ეპიდემიას, ის აღწერილია ჩვენამდე მოღწეულ პირველივე ქართულ ნაწარმოებში – „შუმანიკის წამება“. ჩვენთვის საინტერესოა ის ფაქტი, რომ აგიოგრაფ ავტორს გაცნობიერებული აქვს ეპიდემიის არსი და ზუსტად აყალიბებს დაავადების კონკრეტულ ნიშნებს, ხოლო სიკვდილ-სიცოცხლის პრობლემას გაიაზრებს ადამიანის ამქვეყნიური ღვაწლის მიხედვით.

კოლექტიური სასჯელის ფორმას დავით გურამიშვილი ცოდვის შედეგად წარმოადგენს, რაც მასობრივ გარდაცვალებას ტრაგიზმის განცდას უკარგავს.

კოლექტიური სასჯელის ფორმა, რომელიც სტიქიური უბედურების სახით შეიძლება მოველინოს კაცობრიობას, აღწერილია მე-19 საუკუნის დრამატურგის, ზურაბ ანტონოვის პიესაში „მზის დაბნელება საქართველოში“. როგორც ეპიდემიის, ასევე სტიქიური უბედურების, მიმართ ხალხის დამოკიდებულება წარმოჩენილი კონსტანტინე გამსახურდიას „დიდოსტატის მარჯვენაში“ სხვადასხვა პერსონაჟის სუბიექტური განცდების ფონზე. ისტორიულ სინამდვილეში არსებული ეპიდემიის შესახებ მოგვითხრობს აკაკი წერეთელი პოემაში „თორნიკე ერისთავი“. მე-19 საუკუნეში გავრცელებული ხოლერის დაავადებით გამოწვეულ პანიკაზე აგებს ვაჟა-ფშაველა მოთხრობა „ხორველას“. ამავე თემას ეხება მისი პუბლიცისტური წერილი „ფიქრები“.

მასში მწერალი მკითხველებს მიანიშნებს, რომ საზოგადოებაში გაცილებით მაგნე სენიც არსებობს, ვიდრე ეპიდემიაა.

ნაშრომში წარმოვაჩინო ჩვენს მოსაზრებას, რომ მთელ ქართულ ლიტერატურაში ყველაზე მეტად ვაჟა-ფშაველას შემოქმედებაშია უგულვებელყოფილი სიკვდილის ტრაგიზმი და ის მშვენიერების კატეგორიაშია აყვანილი.

Ketevan Sikharulidze

Georgia, Tbilisi

Ivane Javakhishvili Tbilisi State University

Morbidity and Epidemy in Caucasian Peoples' Myths and Religious Beliefs

Ethnographic, as well as archeological evidence, suggests that traditional healing methods have been used in the Caucasus since early times. Naturally, myths and religious perceptions reflect all aspects of human life, including diseases, which, according to these perceptions, can be divided into two groups: those sent by gods as a punishment or a sign of distinction and those caused by evil spirits.

Folk medicine gradually developed in different directions. However, magic remained its indispensable element, without which a treatment was believed to be inefficient. The magic element prevailed in the traditional treatment of infectious diseases. All of the diseases were personified and the rituals were addressed to each of them personally. Ritual practices devoted to the so-called *batonebi* were particularly diverse and abundant, as these diseases were regarded as a divine duty. The rituals were mostly performed in households and not collectively, as the *batonebi* as traveling deities were treated as guests to the family. The household visited by *batonebi* would become their shrine, while the bed of the sick person was perceived to be their altar. The *batonebi* rituals still survive in Georgia and recently were granted the status of intangible cultural heritage.

People in the Caucasus believed that during an epidemic, the disease bringers would siege their village. Therefore, they performed a special collective ritual: they would hold a prayer procession and make a fur-

row around the village, thus trying to keep the disease in containment and prevent its spread. In one of the folk poems, which describes in detail a cholera outbreak in Tbilisi in the mid-19th century, the disease is depicted as creatures who besieged Tbilisi. This poem from a later period likewise presents an epidemic as God's punishment, because humans have forgotten the commands of Christ.

ქეთევან სიხარულიძე

საქართველო, თბილისი

ივ. ჯავახიშვილის სახელობის

თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტი

ავადობა და ეპიდემია კავკასიელთა მითოლოგიურ-რელიგიურ კონტექსტში

კავკასიაში უძველესი დროიდან იყენებდნენ დაავადებათა მკურნალობის ხერხებს, რასაც ეთნოგრაფიული მონაცემების გარდა, ადასტურებს არქეოლოგიური აღმოჩენებიც (სამკურნალო იარაღები, ნამკურნალები ძვლები...). მითოლოგიურ-რელიგიური წარმოდგენები ადამიანის ცხოვრების ყველა მხარეს მოიცავდა და, რასაკვირველია, მასში დაავადებებიც იყო ჩართული. ამ წარმოდგენების საფუძველზე შეიძლება გამოვყოთ სწულვებათა ორი ძირითადი ჯგუფი: ღვთაების ნებით მოვლენილი ავადობა (გამორჩეულობის ნიშნად ან სასჯელად) და ავი სულების ზემოქმედებით გამოწვეული მდგომარეობა. ეს განაპირობებდა ასევე მკურნალობის ფორმებს.

დროთა განმავლობაში განვითარდა ხალხური მედიცინა სხვადასხვა მიმართულებით. თუმცა მკურნალობის პროცესში აუცილებლად იყო ჩართული მაგიური ელემენტებიც, რადგან მიაჩნდათ, რომ ამის გარეშე შედეგს ვერ მიიღებდნენ. ყველაზე უფრო დატვირთული ამ მხრივ ინფექციური დაავადებებია. ამის მიზეზი ნაწილობრივ ისიცაა, რომ მათი მკურნალობა არ იცოდნენ და იმედს ძირითადად რელიგიურ-მაგიურ საშუალებებზე ამყარებდნენ. ყველა დაავადება პერსონიფიცირებულად ჰყავდათ წარმოდგენილი და რიტუალები უშუალოდ მათ მიემართებოდა.

ყველაზე უფრო მდიდარი რიტუალური პრაქტიკა ახლდა სახადს (ბატონებს), რადგან ეს ინფექციური დაავადებები საღვთო ვალად ითვლებოდა. წეს-ჩვეულებებს უპირატესად ოჯახებში ასრულებდნენ და არა კოლექტიურად, რადგან ისინი თავიანთ სტუმრებად თვლიდნენ ამ მოგზაურ ღვთაებებს. თითოეული ოჯახი ხდებოდა მათი სალოცავი ადგილი, ავადმყოფის საწოლი კი – საკურთხეველი. ბატონებთან დაკავშირებულ წესებს დღესაც ასრულებენ საქართველოში და ამ ტრადიციას ცოტა ხნის წინ არამატერიალური კულტურული მემკვიდრეობის ძეგლის სტატუსი მიენიჭა.

კავკასიელებს მიაჩნდათ, რომ ეპიდემიის დროს ავადობის მომტანი არსებები ალყაში აქცევდნენ სოფელს. ამ დროს მთელი კოლექტივი მონაწილეობდა საგანგებო რიტუალში. მათ სოფლის გარშემო წრიული მსვლელობით გაჰქონდათ ხნული და თან ლოცულობდნენ. ამ ხერხით ცდილობდნენ უკვე თავად დაავადება მოექციათ ალყაში და არ მიეცათ გავრცელების საშუალება. ერთ ხალხურ ლექსში, რომელშიც დაწვრილებითაა აღწერილი მე-19 საუკუნის შუა ხანებში თბილისში ქოლერის ეპიდემიის გავრცელება. აღნიშნულია, რომ ამ სწულვების განმასახიერებელმა არსებებმა ალყაში მოაქციეს ქალაქი. ამ გვიანდელ ლექსშიც ეპიდემია წარმოდგენილია, როგორც ღვთის სასჯელი, რადგან ადამიანებმა დაივიწყეს ქრისტეს მცნებები.

Hayate Sotome

Japan, Kyoto

Kyoto University

Road and Contact: 19th Century Prose and Pandemics

In 1829, Alexander Pushkin traveled around the South Caucasus before he wrote *A Journey to Erzurum*. He noted in this text that he had left Erzurum and returned to Russia early because he feared the plague. A year after Pushkin's journey, Georgian poet G. Orbeliani detailed his travel to Russia in his own daily ("*My travel from Tbilisi to Peterburg*"), describing a Russian "soldier" who was afraid of "plague and cholera" meeting him

with a somewhat discriminatory attitude in Ekaterinograd quarantine.

M. Bakhtin wrote in “Forms of Time and of Chronotope in the Novel” that the “road” in the novel represented a contact zone where socially, economically, ethnically, religiously, or generationally divergent people occasionally meet. It can therefore be asserted that travel writing creates certain (e.g., Orientalist) images of the “other.” Bakhtin’s study serves as a reminder of other texts, for instance, Georgian writer I. Ch’avch’avadze’s “The Letters of a Traveler.” “I,” the narrator of this work, is an intellectual educated in Russia who encounters a local Mokhevian named Lelt Ghunia on the road. If contact is a principal cause of infection, Pushkin’s and Orbeliani’s examples elucidate that the road precisely denotes the contact zone in the Georgian literature of the 19th-century and earlier eras.

The mobility of contemporary humanity is no longer restricted to the road. People can now travel through the air, which has quite rapidly spread the COVID-19 pandemic worldwide. Notably, the discourse of the road implying movement from one place to another is already lost in the postmodern narrative. Contemporary Georgian writer Aka Morchiladze’s Journey to Karabakh may be cited as an exemplar. However, unlike the European countries, the Russian Empire did not hold overseas colonies; instead, it occupied contiguous lands and then connected the center and peripheries of the Empire with roads. Hence, the road is profoundly and vastly significant to discussions of 19th-century Georgian and other literature(s), especially within the expanses of the Russian Empire, and not only in the context of pandemics.

ჰაიატე სოტომე

იაპონია, კუოტო

კიოტოს უნივერსიტეტი

გზა და კონტაქტი: მე-19 საუკუნის პროზა და პანდემია

1829 წელს ა. პუშკინმა ამიერკავკასიაში იმოგზაურა და მოგვიანებით დაწერა „მოგზაურობა ერზრუმში“. თხზულებაში ის აღნიშნავს, რომ ჭირის საშიშროების გამო ერზრუმში მალე დატოვა და უკან, რუსეთისკენ გაემგზავრა. პუშკინის მოგზაურობიდან

ერთი წლის შემდეგ, გრ. ორბელიანმა რუსეთში მგზავრობის დეტალები თავის დღიურში აღწერა („მოგზაურობა ჩემი ტფილისიდან პეტერბურდამდის“). აქ ვკითხულობთ, რომ ეკატერინოგრადის კარანტინში „ქოლერიტა და ჭირით“ შეშინებული რუსი „საღდათი“ ორბელიანს ერთგვარი დისკრიმინაციული განწყობით დახვდა.

მ. ბახტინი ნაშრომში „დროისა და ქრონოტოპოსის ფორმები რომანში“ წერს, რომ რომანში „გზა“ წარმოდგენილია, როგორც საკონტაქტო ზონა, რომელშიც საზოგადოების სოციალურად, ეკონომიკურად, ეთნიკურად, რელიგიურად თუ ასაკობრივად განსხვავებული ადამიანები შემთხვევით ხვდებიან. აქედან გამომდინარე, შეიძლება ითქვას, რომ სამოგზაურო ჟანრის ლიტერატურა „სხვების“ გარკვეულ (მაგალითად, ორიენტალისტურ) სახეს ქმნის. ბახტინის სიტყვები გვახსენებს იმასაც, რომ მაგალითად, ი. ჭავჭავაძის „მოგზავრის წერილებში“, რუსეთში განათლებამიღებული ინტელიგენტი, მთხრობელი „მე“, ადგილობრივ მოხვევს, ლელთ ღუნას „გზაზე“ ხვდება. თუ კონტაქტი ინფექციის ერთ-ერთი მთავარი მიზეზია, პუშკინისა და ორბელიანის მაგალითები გვიყვება, რომ მე-19 საუკუნის (და მანამდე) ქართულ რეალობაში საკონტაქტო ზონა სწორედ „გზაა“.

დღეს ხალხთა მიმოსვლა არ იზღუდება სახმელეთო „გზით“. ვმოგზაურობთ საჰაერო გზითაც, რამაც კოვიდ-პანდემია უსწრაფესად გაავრცელა მთელ მსოფლიოში. აღსანიშნავია ისიც, რომ პოსტმოდერნულ ნარატივში – მაგალითად აკა მორჩილაძის „მოგზაურობა ყარაბაღში“ მოვიშველიოთ – „გზის“ დისკურსი, რომელიც ერთ ადგილიდან მეორეზე მისვლას გულისხმობს, უკვე დაზნეულია. თუმცა, რადგან რუსეთის იმპერიას, დასავლეთ ევროპის ქვეყნებისგან განსხვავებით, ზღვის იქით კი არ ჰქონდა კოლონიები, არამედ მეზობელი ერები დაიპყრო, შემდეგ იმპერიის ცენტრი და პერიფერია სწორედ „გზის“ საშუალებით დააკავშირა.

როდესაც მიმოვიხილავთ მე-19 საუკუნის ქართულსა და იმ ერების ლიტერატურას, რომლებიც რუსეთის იმპერიის ფარგლებში იყვნენ, „გზის“ მნიშვნელობა ძალიან ფართო და დიდა – არა მხოლოდ პანდემიის კონტექსტში.

Lali Tibilashvili

Georgia, Tbilisi

Shota Rustaveli Institute of Georgian Literature

Issue of Pandemics in Shio Aragvispireli's Art

Shio Aragvispireli, in his art, has not avoided the issue of pandemics, examples of this are the novelettes “We Have Buried Dad!..” and “We Live!..”

Novelette “We Have Buried Dad!..” was written in the period of cholera epidemics. The story is generally characteristic for Georgian villages of late 19th century. The novelette describes the picture, where some people are locked in their houses, fearing the infection, the others found shelter in the forests and fields and some of them, as though they have dealt with their fear, perform their duties and a bit drunk, take crooning the dead to the cemetery. The episode where a widowed woman and her four-year child filled with earth the grave of the head of their family adds suspense to the novelette fable.

The study provides comparison between Shio Aragvispireli's above mentioned works and Vazha-Pshavela's story (“Cholera Helped Me”). While both works were written in the same period (1892), the authors provided different descriptions of the villages depressed by the pandemics: while Shio Aragvispireli's novelette is very tragic, Vazha described with humor about such serious issue as life of people scared by disease – he described a young man and a girl in love with one another – danger of death made them make a courageous step.

Second novelette by Shio Aragvispireli “We Live!..” was written when cholera epidemics was ended in Georgia (1898). This allowed the author to look more lightly and freely the people scared with epidemics, thinking about every illness that this was cholera. The novelette describes an amoral civil servant left in the emptied village – “Cholera Angel”. He destroys the peasants' property and consequently, because of his infamous conduct the novelette has a sad end.

The work considers the folklore materials collected by Shio Aragvispireli, in particular, the spells for the purpose of dealing with the infectious diseases

ლალი თიბილაშვილი

საქართველო, თბილისი

შოთა რუსთაველის სახელობის

ქართული ლიტერატურის ინსტიტუტი

პანდემიის თემა შიო არაგვისპირელის შემოქმედებაში

შიო არაგვისპირელის შემოქმედებისათვის პანდემიის თემა უცხო არ არის, ამისი მაგალითებია ნოველები: „მამას მიწა მივაყალეთ!..“ და „ვცხოვრობთ!..“

„მამას მიწა მივაყალეთ!..“ საქართველოში ქოლერის ეპიდემიის მძვინვარების პერიოდში დაიწერა. ნოველაში გადმოცემული ამბავი, ზოგადად, XIX ს-ის მეორე ნახევრის ქართული სოფლისათვის არის დამახასიათებელი. მასში დახატულია სურათი, რომლიდანაც ვხედავთ, რომ ადამიანთა ერთი ნაწილი ინფიცირების შიშის გამო შინ არის გამოკეტილი, მეორე ნაწილი ტყესა და მინდორს აფარებს თავს, სხვებს კი, თითქოს, უძლევიან შიში, თავიანთ მოვალეობას ასრულებენ და შეზარხოშებულებს ღიღინით მიჰყავთ მიცვალებულები სასაფლაოზე. ნოველის სიუჟეტს განსაკუთრებით ამბავებს დაქვრივებული ქალისა და ოთხი წლის ბავშვის მიერ მიწით ოჯახის უფროსის სამარის ამოვსების ეპიზოდი.

მოხსენებაში პარალელია გავლებული შიო არაგვისპირელის ზემოხსენებულ ნაწარმოებსა და ვაჟა-ფშაველას მოთხრობას („ხოლერამ მიშველა“) შორის. მართალია, ორივე თხზულება ერთსა და იმავე დროს (1892) დაიწერა, მაგრამ ავტორებმა სხვადასხვაგვარად აღწერეს პანდემიით დათრგუნული სოფლის ცხოვრება, – შიო არაგვისპირელმა დიდი ტრაგიზმი გამოხატა ნოველაში, ვაჟამ კი იუმორს მიმართა ისეთი არასახუმარო თემის წერისას, როგორც დასნეულების შიშით შეპყრობილ ადამიანთა ყოფა, – დაგვიხატა შეყვარებული ქალ-ვაჟი, რომლებსაც ქოლერამ, – სასიკვდილო საფრთხემ თამამი ნაბიჯი გადაადგმევინა.

შიო არაგვისპირელის მეორე ნოველა „ვცხოვრობთ!..“ იმ დროს დაიწერა, როცა საქართველოში ქოლერის ეპიდემია უკვე ჩამცხრალი იყო (1898). ამან ავტორს საშუალება მისცა, ლაღად,

მსუბუქად შეეხედა ეპიდემიით შეშინებული ადამიანებისათვის, რომლებსაც ყოველგვარი ავადმყოფობა ქოლერა ეგონათ. ნოველაში აღწერილია დაცარიელებულ სოფელში დარჩენილი უზნეო მოხელე – „ხორველის ანგელოზი“. იგი გლახთა ქონებას მუსრს ავლებს და, აქედან გამომდინარე, მისი უმსგავსო საქციელის გამო ნოველა სევდიანად მთავრდება.

მოხსენებაში საუბარია შიო არაგვისპირელის მიერ მოძიებულ ფოლკლორულ მასალაზე, – კერძოდ, იმ შელოცვებზე, რომლებსაც ინფექციურ დაავადებათა მკურნალობის მიზნით იყენებდნენ.

Miranda Tkeshelashvili

Georgia, Tbilisi

Shota Rustaveli Institute of Georgian Literature

The Spread of Pandemics and Epidemics and the Social and Political Context of the Events of that Time in the Georgian Democratic Press of the Early 20th Century

At the beginning of the 20th century, the Russian Empire was repeatedly struck by an outbreak of cholera, causing great damage to the population of Georgia. The event was being covered extensively by the Georgian press of that time.

Democratic newspapers of the 1900s covered the statistics of the epidemic. These were reports of people dying every day. The numbers, especially in the context of the current pandemic, are remarkably impressive.

The press covered the situation of Tbilisi residents, the sanitary and epidemiological situation in the city, the overcrowding of hospitals, the number of referrals and the problems related to treatment of patients, against the background of an exceptionally large-scale cholera outbreak.

The situation was critical in the coastal cities, where the infection was brought in and spread by sailors. Therefore, it became necessary to build a new hospital in Batumi, where, together with Georgian doctors, well-known specialists from St. Petersburg were invited to work.

According to newspaper reports, the main reason for such a large-scale cholera outbreak was the extreme poverty the residents of the areas lived in, the poor sanitary conditions and the lack of basic necessities among the lower social classes.

“Cholera is raging in Tbilisi,” – one of the newspaper articles of 1910 read. “The most perilous and worth of attention is” – writes the author of the article, “that this terrible infection is spreading at an astonishing speed. There were up to ten deaths in total on June 29, 15 or 17 – on June 30, and more than 60 on July 1 by five o’clock in the evening. If it continues increasing at this rate, it will devastate the city in a few weeks. That is why it is necessary to take drastic measures immediately, and they should be taken, first of all, of course, by the city self-government.”

It is interesting to look at the situation caused by the pandemic as described in the press, to discover how the nature of the disease was studied and what measures were taken by the government to prevent the spread of the disease, to discover the decrees issued by the city self-government to stop the pandemic, the means used by the population to avoid being infected by the dangerous disease. The developments that took place a century ago often resemble the reality created by the current pandemic.

მირანდა ტყეშელაშვილი

საქართველო, თბილისი

შოთა რუსთაველის სახელობის

ქართული ლიტერატურის ინსტიტუტი

პანდემია – ეპიდემიების გავრცელებისა და ამ მოვლენის სოციალურ-პოლიტიკური კონტექსტის ასახვა მე-20 საუკუნის დასაწყისის ქართულ დემოკრატიულ პრესაში

მე-20 საუკუნის დასაწყისში რუსეთის იმპერიაში ქოლერა კიდევ ერთხელ გავრცელდა, რამაც დიდი ზიანი მიაყენა საქართველოს მოსახლეობას. ამ მოვლენას დიდ ადგილს უთმობდა საქართველოს იმდროინდელი პრესა.

1900-იანი წლების დემოკრატიული მიმართულების გაზეთები აშუქებდნენ ეპიდემიის გავრცელების სტატისტიკას. ეს იყო ცნობები ყოველდღიურად დალუპული ადამიანების შესახებ. ეს ციფრები, მითუმეტეს დღევანდელი პანდემიის პირობებში, საოცრად შთამბეჭდავია.

პრესაში, ქოლერის გამორჩეულად დიდი მასშტაბით გავრცელების ფონზე, ასახულია თბილისის მცხოვრებთა მდგომარეობა, სანიტარული და ეპიდემიოლოგიური ვითარება ქალაქში, საავადმყოფოების გადატვირთვა, მიმართვიანობის სიმრავლე და ავადმყოფების მკურნალობაში შექმნილი პრობლემები.

განსაკუთრებით მძიმე მდგომარეობა იყო ზღვისპირა ქალაქებში, რადგან ეპიდემია მეზღვაურებს შემოჰქონდათ. საჭირო გახდა ახალი საავადმყოფოს აშენება ბათუმში, სადაც ქართველ ექიმებთან ერთად, პეტერბურგიდან გადმოიყვანეს ცნობილი სპეციალისტები.

გაზეთების კორესპონდენტთა აზრით, ქოლერის მასობრივი გავრცელების მთავარი მიზეზი იყო ხალხის სიღატაკე, დაბალ სოციალურ ფენაში არსებული ანტისანიტარია და აუცილებელი საარსებო პირობების უქონლობა.

„თფილისში ხოლერა მძვინვარებს“, – ვკითხულობთ 1910 წლის ერთ-ერთ საგაზეთო სტატიაში. „საყურადღებოა და საშიშარია ის გარემოება, – წერს სტატიის ავტორი, – რომ ეს საშინელი სენი გასაოცარი სისწრაფით ვრცელდება. 29 ივნისს სულ სიკვდილის ათამდე შემთხვევა იყო, 30-ს 15 თუ 17, პირველ ივლისს კი უკვე 60-ზე მეტი შემთხვევაა საღამოს ხუთ საათამდე. ასეთი პროპორციით თუ იმატა, რამდენიმე კვირაში სულ მუსრს გაავლებს ქალაქს. ამიტომაც არის საჭირო ამთავითვე ენერგიული ზომების მიღება, პირველყოვლისა, რასაკვირველია, ქალაქის თვითმმართველობისაგან“.

საინტერესოა პრესით ასახული პანდემიის სურათი, დაავადების ბუნების შესწავლასა და მისი პრევენციის ზომებზე ხელისუფლების ზრუნვა, ქალაქის თვითმმართველობის მიერ პანდემიის შესაჩერებლად გამოცემული განკარგულებები, ის საშუალებები, რომლებსაც მოსახლეობა წინასწარ იყენებდა საშიში სენის თავიდან ასაცილებლად. საუკუნის წინანდელი მოვლენები ხშირად ემსგავსება თანამედროვე კორონაპანდემიით შექმნილ რეალობას.

Mari Tsereteli

Georgia, Tbilisi

Ivane Javakhishvili Tbilisi State University

Cholera Pandemic, Editorial Policy of the Newspaper „Iveria“ and the Specifics of Coverage

The experience of complex coverage of the pandemic in the Georgian press dates back to the 1990s, the period of the spread of the Fifth Cholera Pandemic.

The research topic of the paper is studied in the context of the publications of the newspaper “Iveria” being a classic example of the Georgian democratic journalism. As a result of classification of the material, observation of current events and contextual study, Iveria editorial policy during the Cholera period was revealed by use of the content analysis method, which demonstrates the strategic vision of the newspaper’s editor, Ilia Chavchavadze, and creates the publication agenda.

Framing theory is used as a theoretical framework for the research, through which the main characteristics of pandemic coverage in Iveria, subtexts and messages of publicist articles were determined.

In 1892 cholera became widespread throughout the Russian Empire, the Caspian region, in Asian and European Countries. The publication covered the pandemic in a consistent and prompt manner. Iveria’s publicism as regard to the above-mentioned topic includes news, reviews, editorial and thematic articles by Vazha Pshavela, Aleksandre Kipshidze, Stefane Chrelashvili and others. The publications are characterized by their clearly defined purpose, the topics are deeply thought out, with different semantic meaning, individual perceptions and significant publicistic emphasis, which demonstrate the Cholera pandemic, as a crisis, with a broad political and social perspective.

The pandemic is accompanied by a stream of disinformation, myths and icons, which was typical of the reality of that time as well. “Iveria” contradicted the false information with the well-argued truth. For the purpose of comparison, an example of a modern pandemic, Covid-19, is

interesting, when the mass media not infrequently spreads a stream of disinformation – “infodemia”, which creates different narratives and is motivated by geostrategic, political and commercial interests.

The results of the research confirm that the newspaper “Iveria” covered the pandemic with a conceptual editorial policy taking into account the interests of the country and is a clear example of responsible publication even for the modern media. Obviously, the “time factor” plays a big role in the quality of mass media, however the experience of Georgian classical journalism is still relevant today.

მარი წერეთელი

საქართველო, თბილისი

ივ. ჯავახიშვილის სახელობის

თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტი

ხოლერას პანდემია, გაზეთ „ივერიის“ სარედაქციო პოლიტიკა და გაშუქების თავისებურებანი

ქართულ პრესაში პანდემიის კომპლექსურად გაშუქების გამოცდილება იწყება მე-19 საუკუნის 90-იან წლებიდან, ხოლერას მეხუთე პანდემიის გავრცელების პერიოდიდან.

საკვლევი თემა ნაშრომში შესწავლილია ქართული დემოკრატიული ჟურნალისტიკის კლასიკური ნიმუშის, გაზეთ „ივერიის“ პუბლიკაციათა მაგალითზე. მასალის კლასიფიკაციის, მიმდინარე მოვლენებზე დაკვირვებისა და კონტექსტურად შესწავლის შედეგად, კონტენტ-ანალიზის მეთოდით გამოიკვეთა ხოლერას პერიოდის „ივერიის“ სარედაქციო პოლიტიკა, რომელიც გაზეთის რედაქტორის, ილია ჭავჭავაძის სტრატეგიულ ხედვას წარმოაჩენს და ქმნის გამოცემის დღის წესრიგს. კვლევის თეორიულ ჩარჩოდ გამოყენებულია ფრეიმინგის თეორია, რისი მეშვეობითაც განისაზღვრა „ივერიაში“ პანდემიის გაშუქების მთავარი მახასიათებლები, პუბლიცისტური სტატიების ქვეტექსტები და გზავნილები.

1892 წელს ხოლერა გავრცელდა რუსეთის მთელ იმპერიაში, კასპიისპირეთის რეგიონში, აზიისა და ევროპის ქვეყნებში. გა-

მოცემა თანმიმდევრულად და ოპერატიულად აშუქებდა პანდემიას. აღნიშნულ თემაზე „ივერიის“ პუბლიცისტთა მოიცავს ახალ ამბებს, მიმოხილვებს, მეთაურ და თემატურ სტატიებს, რომელთა ავტორებიც იყვნენ: ვაჟა ფშაველა, ალექსანდრე ყიფშიძე, სტეფანე ჭრელაშვილი და სხვ. პუბლიკაციები ხასიათდება მკვეთრი მიზანდასახულობით, თემები გააზრებულია სიღრმისეულად, განსხვავებული აზრობრივი დატვირთვით, ინდივიდუალური აღქმითა და მნიშვნელოვანი პუბლიცისტური აქცენტებით, რაც ხოლერას პანდემიას, როგორც კრიზისს, ფართო პოლიტიკური და სოციალური რაკურსით წარმოაჩენს.

პანდემიისათვის თანამდევია დეზინფორმაციის ნაკადი, მითები და ხატები, რისგანაც არც იმდროინდელი სინამდვილე ყოფილა დაზღვეული. „ივერია“ ყალბ ინფორმაციას უპირისპირებდა არგუმენტირებულ სიმართლეს. პარალელისათვის საინტერესოა თანამედროვე პანდემიის, კოვიდ 19-ის მაგალითი, როდესაც მასმედია არც თუ იშვიათად თავად ავრცელებს დეზინფორმაციის ნაკადს – „ინფოდემიას“, რაც განსხვავებულ ნარატივებს ქმნის და მოტივირებულია გეოსტრატეგიული, პოლიტიკური და კომერციული ინტერესებით.

კვლევის შედეგებით დასტურდება, რომ გაზეთი „ივერია“ პანდემიას, ქვეყნის ინტერესებიდან გამომდინარე, კონცეპტუალური სარედაქციო პოლიტიკით აშუქებდა და თანამედროვე მედიისთვისაც პასუხისმგებლიანი გამოცემის თვალსაჩინო მაგალითია. ცხადია, „დროის ფაქტორი“ დიდ როლს ასრულებს მასმედიის თვისებრიობაზე, თუმცა ქართული კლასიკური ჟურნალისტიკის გამოცდილება სადღეისოდაც აქტუალურია.

Maia Tsertsvadze

Georgia, Tbilisi

Georgian Technical University

“Illness of the Poor”, Georgian Writers and Georgian Literature

Among the disasters that befell Georgia were dangerous and incurable infectious diseases (plague, cholera, tuberculosis ...) which claimed the lives of some of its best sons and daughters.

Sulkhan-Saba Orbeliani found a Georgian equivalent and defined tuberculosis (ჭლეკი (chleki) as the “disease of the poor”: throughout history, „chleki“ is the disease of the thin, the fleshless. Lado Asatiani, a prominent Georgian poet who died of the same disease, referred to it as a “strong disease” in one of his poems.

The list of Georgians who lost their lives due to this disease is quite long. Among them are such distinguished thinkers as Solomon Dodashvili and Archil Jorjadze; writers Daniel Chonkadze, Mamia Gurieli, Iakob Gogebashvili, Egnate Ninoshvili, Chola Lomtadze and Sergey Meskhi; representatives of the “tsispermkhantseli” movement Sandro Tsirekidze, Shalva Karmeli, Lili Meunargia. Maiko Orbeliani, a close friend and confidante of Nikoloz Baratashvili, the addressee of the dedication of his letters and collection of poems, also died of this disease.

Reflections on the “strong disease” can be found in the literary texts of Georgian writers, in fiction or documentary texts – in diaries, records, personal letters ... Paolo Iashvili dedicated a sensitive poem to the untimely death of Lily Meunargia; in one of his poems, Titian Tabidze also referred to his wife’s, Nino Makashvili’s, illness with tuberculosis.

This theme emerged with special intensity and expressiveness in Lado Asatiani’s poetry. Of great value to the history of Georgian literature are the personal letters sent to the poet’s friends (mostly from Abas-tumani) in the last period of his life, found in one of the last, most complete collection of his works (“Asatianuri”, archival edition, 2008). These poems show the sorrowful thoughts of the poet who was in love with life, his grave spiritual condition caused by the terrible disease, the anamnesis

and chronicle of his illness, the poet’s sorrow due to the impending end.

The paper presented at the symposium is dedicated to Georgian writers who contracted tuberculosis and died, the ways of self-reflection of the disease in their writings and other texts on this theme.

მაია ცერცვაძე

საქართველო, თბილისი

საქართველოს ტექნიკური უნივერსიტეტი

„ღარიბების ავადმყოფობა“, ქართველი მწერლები და ქართული მწერლობა

მრავლისმნახველი ისტორიის მანძილზე საქართველოს თავს დატეხილ უბედურებებს შორის საშიში და კარგახანს უკურნებელი ინფექციური დაავადებებიც (შავი ჭირი, ქოლერა, ტუბერკულოზი...) იყო, რომლებიც მის საუკეთესო შვილებს უღმობლად ასალმებდა სიცოცხლეს.

„ღარიბების დაავადებად“ ცნობილ ტუბერკულოზს, იგივე ჭლეკს, სულხან-საბა ორბელიანმა თავისი ქართული შესატყვისი მოუძებნა და ასე განმარტა: *ჭლეკი – სიმჭლის სენი*, ანუ გამხდართა, ხორცმოკლებულთა სნეულება. „ძლიერ სენად“ მოიხსენია ის თავის ლექსში ჭლეკითვე გარდაცვლილმა პოეტმა ლადო ასათიანმა.

საკმაოდ გრძელია იმ ქართველთა სია, რომელთაც ხელი დარია და ადრიანად მოუსწრაფა სიცოცხლე ამ დაავადებამ. მათ რიცხვში არიან ისეთი მოაზროვნენი, როგორებიცაა სოლომონ დოდაშვილი და არჩილ ჯორჯაძე, მწერლები დანიელ ჭონქაძე, მამია გურიელი, იაკობ გოგებაშვილი, ეგნატე ნინოშვილი, ჭოლა ლომთათიძე, სერგეი მესხი, „ცისფერყანწელები“ სანდრო ცირეკიძე და შალვა კარმელი, ლილი მეუნარგია... ჭლეკით გარდაიცვალა ნიკოლოზ ბარათაშვილის უახლოესი მეგობარი და მესაიდუმლე ქალი, მისი წერილებისა და ლექსთა კრებულის მიძღვნის ადრესატი მაიკო ორბელიანი.

„ძლიერ სენზე“ რეფლექსირება გვხვდება ქართველი მწერლების ლიტერატურულ ტექსტებში, მხატვრულში თუ დოკუმენტურში – დღიურებში, ჩანაწერებში, პირად წერილებში... პაოლო იაშვილმა მგრძნობიარე ლექსი უძღვნა უდროოდ დაღუ-

პულ ლილი მეუნარგიას, ტიციან ტაბიძის პოეტურ სტრიქონშიც გაკრთა მისი თანამეცხედრის ნინო მაცაშვილის ტუბერკულოზი...

განსაკუთრებული სიმძაფრითა და ექსპრესიით გაიჟღერა ამ თემატიკამ ლადო ასათიანის პოეზიაში. ქართული ლიტერატურის ისტორიისთვის უაღრესად ღირებულია პოეტის სიცოცხლის ბოლო პერიოდში მეგობრებისთვის გაგზავნილი (უმეტესად აბას-თუმნიდან) პირადი წერილებიც, რომლებმაც თავი მოიყარა მისი თხზულებების ერთ-ერთ ბოლო, ყველაზე სრულ კრებულში („ასათიანური“, საარქივო გამოცემა, 2008). მათში მოსჩანს სიცოცხლეზე უსაზღვროდ შეყვარებული პოეტის უაღრესად სევდიანი ნაფიქრალი, საშინელი დაავადებით გამოწვეული უმძიმესი სულიერი მდგომარეობა, ავადმყოფობის ანამნეზი და ქრონიკა, ნაღველი მოსალოდნელი აღსასრულის გამო.

სიმპოზიუმზე წარმოდგენილი მოხსენება ტუბერკულოზით სწეულ და გარდაცვლილ ქართველ მწერლებს, მათ ნაწერებში დაავადების თვითრეფლექსირებასა და ამ თემატიკის ამსახველ სხვა ტექსტებს ეძღვნება.

Zoia Tskhadaia

Georgia, Tbilisi

Shota Rustaveli Institute of Georgian Literature

Poetic Text – an Eternal Paradigm of Existential Meaning

In a man and, one might say, especially in the nature of a creative man, it is recognized the existence of so-called reserve physical and mental forces, which a person, consciously or subconsciously, manifests during challenges. The poetic text can be regarded as a distinctive paradigm of this manifestation with its minimalism, artistic effects and mobility. “Poetry is the only thing that matters in this world” (Mamuka Tavartkiladze), – this saying emphasize the idea that poetry is created to express the inner state of a person, as they say in nowadays – for salvation.

From time immemorial up to the present day, mankind has been shaken by various human fears and trials: wars, natural disasters, pandem-

ics ... Much has been preserved by the poetry from the history of life and death: in epics, myths, legends, epitaphs“Reader, please, pardon me... I was 12 years old during cholera“, – this poetic fragment preserved on the tombstone stores a 200-year-old pain. The poet Adam Alvaneli, who died in the struggle for the freedom of Georgia, in his extensive poem „My Legacy“ describes a vivid picture of that past, when generations stricken by the black plague, doomed to death, voluntarily lay down in coffins and „died in agony on a pile of bones“, thereby not endangering others. Such interesting materials are not uncommon in Georgian poetry.

Today, when the world’s greatest concern is new pandemic, poetry continues to fulfill its function in suppressing negative emotions, maintaining inner strength, vitality, spiritual harmony. To overcome new „pandemic“, that „killer of people“ (Saba), the Georgian literary periodicals of 2020-2021 pay attention to the newest poems written by contemporary Georgian poets (Besik Kharanauli, Lia Sturua, Nika Jorjaneli, Nugzar Zazanashvili, Nino Darbaiseli...), which evidence that „the pandemic has given rise to a new wave of themes“ (B. Kharanauli).

ზოია ცხადაია

საქართველო, თბილისი

შოთა რუსთაველის სახელობის

ქართული ლიტერატურის ინსტიტუტი

პოეტური ტექსტი – ეგზისტენციური საზრისის მარადიული პარადიგმა

ადამიანში და, შეიძლება ითქვას, განსაკუთრებით შემოქმედი ადამიანის ბუნებაში, აღიარებულია ე.წ. სარეზერვო ფიზიკური და ფსიქიკური ძალების არსებობა, რომელსაც ის, ცნობიერად თუ ქვეცნობიერად, ავლენს განსაცდელის ჟამს. თავისი მინიმალისტურობით, მხატვრული ეფექტებითა და მობილურობით ამის გამოვლენის გამორჩეულ პარადიგმად შეიძლება მივიჩნიოთ პოეტური ტექსტი. „ლექსი ერთი რამ არის ამ სოფლის საქმეში“ (მამუკა თავართქილაძე), – ამ ნათქვამში სწორედ ის

აზრი დევს, რომ პოეზია იქმნება პიროვნების შინაგანი მდგომარეობის ამოსათქმელად, როგორც თანამედროვეობაში იტყვიან – გადასარჩენად.

უხსოვარი დროიდან დღემდე მრავალგვარმა ადამიანურმა შიშმა და განსაცდელმა შეაძრწუნა კაცობრიობა: ომებმა, სტიქიურმა კატაკლიზმებმა, პანდემიებმა... რამდენი რამ შემოინახა პოეზიამ სიკვდილ-სიცოცხლის ისტორიიდან: ეპოსებში, მითებში, ლეგენდებში, ეპიტაფიებში... „წამკითხველო, გთხოვ, შენდობა მითხრა... ხორველობას 12 წლისა ვიყავი“, – 200 წლის წინანდელ ტკივილს ინახავს საფლავის ქვას შემორჩენილი ეს პოეტური ფრაგმენტი; საქართველოს თავისუფლებისათვის ბრძოლას შეწირული პოეტი ადამ ალვანელი თავის ვრცელ ლექსში „ჩემი მემკვიდრეობა“ ცოცხალ სურათს გვთავაზობს იმ წარსულიდან, როცა შავი ჭირით სნეული თაობები, სასიკვდილოდ განწირულები, თავიანთი ნებით წვებოდნენ აკლდამაში და „ძვლების გროვაში ტანჯვით კვებოდნენ“, ამით სხვებს არიდებდნენ საფრთხეს. ქართულ პოეზიაში არც ისე იშვიათია ამგვარი საინტერესო მასალები.

დღეს, როცა სამყარო შეაშფოთა ახალმა პანდემიამ, პოეზია კვლავ ასრულებს თავის ფუნქციას ნეგატიური განცდების დასათრგუნად, შინაგანი სიმტკიცის, სასიცოცხლო უნარის, სულიერი ჰარმონიის შესანარჩუნებლად. ახალი „ჟამის“, „კაცის მკვლელის“ (საბა) დასაძლევად; 2020-2021 წლების ქართულ სალიტერატურო პრესაში ამ მხრივ ყურადღებას იქცევს თანამედროვე ქართველი პოეტების (ბესიკ ხარანაული, ლია სტურუა, ნიკა ჯორჯანელი, ნუგზარ ზაზანაშვილი, ნინო დარბაისელი...) უახლესი ლექსები, რომლებიც დასტურია იმისა, რომ „პანდემიამ თემები წარმოშვა“ (ბ. ხარანაული).

Lela Tsiphuri

Georgia, Tbilisi

Ivane Javakhishvili Tbilisi State University

Epidemic in Georgian Prose and Cinema: Film Versions of Stories by David Kldiashvili and Vazha-Pshavela

Georgian prose writings created a strong basis for Georgian cinematograph. The prose narratives were developed into film versions by Georgian film directors. Among these themes is the Georgian experience of the epidemic, which is depicted from two different perspectives in two stories from the end of the 19th century and early 20th century: *Miqela* by David Kldiashvili and *Cholera Rescued Me* by Vazha-Pshavela.

Kldiashvili's story served as a basis for the film *Miqela* (1964) adapted and directed by Eldar Shengelaia; while the plot of Vazha-Pshavela's story was used by the scriptwriter and film director Pavle Charkviani in his film *Some Troubles Are Helpful* (1984).

Eldar Shengelaia's black-and-white short film, *Miqela* film is distanced from the original literary text. It keeps the dramatism of the literary source while altering the plot in some moments. The paper will discuss the logic behind the changes introduced by Shengelaia in his script and film version.

Pavle Charkviani is choosing a free approach to the literary sources. While other texts by the great writer are also used, Vazha-Pshavela's story *Cholera Rescued* is one of the inspirations for his coloured film *Some Troubles Are Helpful*, starring most popular and praised Georgian actors of its time. By modern-day internet editions, the genre of the film is defined as a "comedy, phantasy". However, the definition seems debatable and will be discussed in my paper, together with the changes and alterations of the literary text suggested by the filmmaker.

ლელა წიფურია

საქართველო, თბილისი

ივანე ჯავახიშვილის სახელობის

თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტი

ეპიდემია ქართულ პროზასა და კინემატოგრაფში: დავით კლდიაშვილის და ვაჟა-ფშაველას მოთხრობების ეკრანიზაციები

ქართული კინოს ისტორიაში პროზის ინტერპრეტაციას უმნიშვნელოვანესი ადგილი უკავია. თითქმის არ დარჩენილა ქართულ ლიტერატურაში აღწერილი პრობლემური საკითხი, რომელიც ეკრანზე არ გადაიტანეს მეოცე საუკუნის ქართველმა რეჟისორებმა.

ქართულ პროზაში ეპიდემიის აღწერის ორი პოლუსურად განსხვავებული კონცეფციის ნიმუშია ეკრანიზებული მეოცე საუკუნის მეორე ნახევრის კინემატოგრაფში: 1964 წელს ელდარ შენგელაიას სცენარითა და მისივე რეჟისორობით ეკრანიზებული დავით კლდიაშვილის „მიქელა“ და პავლე ჩარკვიანის სცენარითა და რეჟისორობით 1984 წელს ეკრანიზებული ვაჟა-ფშაველას „ხოლერამ მიშველა“.

მოკლემეტრაჟიანი მხატვრული ფილმი, ელდარ შენგელაიას „მიქელა“ სამი ნოველისგან შემდგარი კინოალმანახის „წარსულის ფუცლებს“ პირველი ნოველაა. ალმანახის მეორე და მესამე ნოველები კი მიხეილ ჯავახიშვილის მოთხრობების მიხედვით შეიქმნა (რეჟისორები: მერაბ კოკოჩაშვილი და გიორგი შენგელაია). კინოალმანახში, სხვადასხვა კონცეფციის შავ-თეთრ ნოველებში „მიქელა“ ყველაზე მეტად განსხვავდება ავტორის ტექსტისგან. რა ცვლილებები შეიტანა ელდარ შენგელაიამ აუდიოვიზუალურ ვერსიაში და რა განაპირობებდა ამ ცვლილებებს? მოხსენებაში ამ საკითხის კვლევას შემოგთავაზებთ.

ვაჟა-ფშაველას თხზულებების ეკრანიზაციების ტრადიცია საქართველოში მრავალფეროვანია. მათ შორის გამორჩეულია პოემების ფილოსოფიური ინტერპრეტაცია თენგიზ აბულაძის

„ვედრებაში“. ასევე თავისუფალი მიდგომით, ვაჟა-ფშაველას ნაწარმოებების მოტივებზეა გადაღებული 1984 წელს კინოსტუდია „ქართულ ფილმში“ პავლე ჩარკვიანმა ფერადი სრულმეტრაჟიანი მხატვრული ფილმი „ზოგი ჭირი მარგებელია“. ფილმის ძირითადი ლიტერატურული საფუძველია ვაჟა-ფშაველას მოთხრობა „ხოლერამ მიშველა“. დღეს ინტერნეტ-საიტებზე ფილმს შემდეგი კლასიფიკაცია აქვს: „კომედია, ზღაპრული (ფენტეზი)“. მოხსენებაში ფილმის ამგვარი ჟანრობრივი კუთვნილების მიზეზების დადგენის ანალიზსაც შემოგთავაზებთ. ფილმში ქართული კინოს ვარსკვლავები არიან გადაღებულები და პოპულარობით სარგებლობდა მაყურებელთა შორის. რა მოდიფიკაცია განიცადა ვაჟას პატარა მოთხრობამ სრულმეტრაჟიან მხატვრულ ფილმში?

მოხსენებაში გაანალიზებული იქნება ორი განსხვავებული კონცეფციის ლიტერატურული ტექსტის ტრანსფორმაცია და სხვაობა ორ ეკრანიზაციას შორის: ოცწლიანი დროის დიტანცია, შავ-თეთრი და ფერადი ფილმები, ტრაგედია და კომედია.

Marine Turashvili

Georgia, Tbilisi

Shota Rustaveli Institute of Georgian Literature

Accessibility of the Archival Materials During Covid-19 Pandemic*

2019 was hard time for the World because of the pandemic of Covid-19. Offices, educational system, scientific-research centers, etc., were forced to change their style of life and started online working. Hence electronic libraries, websites of archives, data base, electronic platforms be-

* კვლევა განხორციელდა „შოთა რუსთაველის საქართველოს ეროვნული სამეცნიერო ფონდის“ ფინანსური მხარდაჭერით [PHD-19-3709, „თანამედროვე ქართული ნარატიული ფოლკლორი (ზეპირი ისტორიების მიხედვით)“].

„This work was supported by „Shota Rustaveli National Science Foundation of Georgia (SRNSFG)“ [PHD-19-3709, „Georgian Modern Folklore (By Oral Histories)“].“

came important sources for the scientists. According to the world statistics from the point of view of accessibility the first place occupies Lietuva – 86.81%, then Latvia – 83.23%. Georgia occupies eighth place – 70.99%, much more closed is Uzbekistan – 31.87. (see <http://www.open-archives.org/en/rating>).

The fact that in the XXI century Humanitarian Sciences are equipped with the newest technology helps the scientists to continue researches during world pandemic. Folklore Archive of Shota Rustaveli Institute of Georgian Literature have started electronic systematization and retrodigitalization of the archive materials since the 90s of the past century that makes possible to access the materials by internet. During this period of time by financial support of various funds and organizations was created data base of the Archive (see <http://www.folktreasury.ge/ARPA/>).

In the course of world pandemic Covid –19 the folklore archival materials are accessible thanks to new online technology. For future the Archive will continue collecting and keeping the new materials in the data base.

მარინე ტურაშვილი

საქართველო, თბილისი

შოთა რუსთაველის სახელობის

ქართული ლიტერატურის ინსტიტუტი

საარქივო მასალების ხელმისაწვდომობა პანდემიის პირობებში

2019 წელი საკმაოდ რთული აღმოჩნდა მსოფლიოსათვის, რადგან დადგა COVID-19-ად წოდებული პანდემიის წინაშე. საქმიანობის ყველა სფერო: სკოლები, უნივერსიტეტები, სამეცნიერო-კვლევითი დაწესებულებები და ა.შ. – იძულებით გადავიდა დისტანციურ მუშაობაზე. ცხადია, მკვლევარებისთვის საარქივო მასალებზე წვდომის ერთადერთი წყარო გახდა ინტერნეტი. შესაბამისად, ელექტრონული ბიბლიოთეკები, არქივების ვებ-გვერდები, მონაცემთა ბაზები და ელექტრონული პლატფორმები გახდა ის მნიშვნელოვანი წყაროები, რომლითაც უნდა ესარგებლათ მკვლევარებს. ამ მხრივ კი უმნიშვნელოვანესი იყო არქივე-

ბის ღიაობა და მასალების ხელმისაწვდომობა. ბოლო დროის სტატისტიკური კვლევების თანახმად, ღიაობის რეიტინგის მიხედვით, თვრამეტი შეფასებული ქვეყნიდან პირველ ადგილზეა ლიეტუვია (86.81%) მომდევნოზე კი – ლატვია (83.23%). საქართველო ამ კვლევაში მერვე ადგილზეა 70.99%-ით. ამავე წყაროზე დაყრდნობით, 31.87%-ით კი ყველაზე დახური აღმოჩნდა უზბეკეთი (იხ: <http://www.open-archives.org/en/rating>).

COVID-19-ით გამოწვეულ რეალობას ხელი შეუწყო განვითარებულმა ტექნოლოგიურმა საშუალებებმა და იმ ფაქტმა, რომ XXI საუკუნეში ჰუმანიტარული მეცნიერება უახლესი ტექნოლოგიური საშუალებებით დოკუმენტირებულ და არქივირებულ ინტერდისციპლინურ კვლევით რესურსებს ეფუძნება. რა თქმა უნდა, და ზემოთ განხილული კვლევაც ცხადყოფს, რომ ამ ყველაფერს ფეხდაფეხ მიყვებოდა საქართველო და შოთა რუსთაველის სახელობის ქართული ლიტერატურის ინსტიტუტის ფოლკლორის არქივი, სადაც ჯერ კიდევ გასული საუკუნის ბოლო ათწლეულში დაიწყო საარქივო ფოლკლორული მასალების რეტროდიგიტალიზაცია და ელექტრონული სისტემაზაცია და ამ გზით სამეცნიერო საზოგადოებისთვის ხელმისაწვდომობა. რამდენიმე ათეული წლის მანძილზე მუშაობითა და სხვადასხვა ორგანიზაციისა და ფონდის ფინანსური მხარდაჭერით დღეს ფოლკლორის არქივში ფუნქციონირებს ორი დიდი ელექტრონული საძიებელი: 1. ქართული ფოლკლორის მონაცემთა ბაზა (იხ.: <http://www.folktreasury.ge/ARPA/>) და 2. ქართული ხალხური პროზის კომპარატივისტული ანალიზის ელექტრონული პლატფორმა (იხ.: <http://www.folktreasury.ge/Folklore/>).

ცხადია, პანდემიებისა და მსგავსი ხელისშემშლელი პირობების შემთხვევაში უდიდესი მნიშვნელობა ენიჭება საარქივო მასალების ღიაობასა და ხელმისაწვდომობას. ასევე, ვფიქრობთ, სამომავლოდ ერთ-ერთი მნიშვნელოვანი განსახორციელებელი ნაბიჯი უნდა იყოს COVID-19-თან დაკავშირებული მასალების შეგროვება და დაარქივება.

Nino Vakhania

Georgia, Tbilisi

Sokhumi State University

Pandemia in the 19th Georgian Literature

(S. Dodashvili, Al. Orbeliani, Vazha-Pshavela, D. Kldiashvili)

In the beginning of the century, Solomon Dodashvili and Aleksandre Orbeliani paid attention to this topic, though at the end of aforesaid century – Vazha Pshavela and Davit Kldiashvili. The main issue of discussion of these writers was different, though some of them are even similar to each other and it is natural. Solomon Dodashvili responded to problematic issue with its translation, but others with original stories.

Aleksandre Orbeliani, author of many feature and documentary stories was also writing autobiographical stories. Namely, plague spread at various times in Tbilisi and that time life is recalled in two memoirs – “Plague of Georgia in 1811 (possibly was it in spring?)” and “First Cholera Here in Tbilisi (this is what I know, in other words that I suffered in 1830)”.

The main for the writer are human relations. Sudden danger, including epidemic changes ordinary life. Majority of people reveal their concealed, sometimes still unknown feature. Author in-depth observes and notes everything by the help of psychologist forming entire chain of relations.

In 1811 still being a child, he also suffered from plague. It is described as to how was he treated that to certain extent is like treatment of person suffering from measles. He was adult man at the time of first emergence of cholera. First he had panic fear – he does not conceal even it. Afterwards, when he took courage under his mother’s, Tekla Batonishvili’s suggestion, he even saved from death some of his fellow citizens. Painted images of Tekla and Ketevan Batonishvilis are very interesting serving as an example of inviolability and solidity for juveniles.

“Cholera Rescued Me” by Vazha-Pshavela (Berua’s narration)” is the story filled with humor, at the same time clearly showing the life of

one village inhabitants at the time of epidemic. Movement from residential places and taking shelter to other place is stated in all three stories.

The story of spreading cholera in Europe is mentioned in the novel “Lay Down Your Arms!” written by Bertha von Suttner. On this background is provided adventure of one family. “Miqela” by Davit Kldiashvili is tragic.

ნინო ვახანია

საქართველო, თბილისი

სოხუმის სახელმწიფო უნივერსიტეტი

პანდემია XIX საუკუნის ქართულ ლიტერატურაში

(ს.დოდაშვილი, ალ. ორბელიანი, ვაჟა-ფშაველა, დ. კლდიაშვილი)

სოლომონ დოდაშვილმა და ალექსანდრე ორბელიანმა საუკუნის დასაწყისში მიაქციეს ამ თემას ყურადღება, ვაჟა-ფშაველამ და დავით კლდიაშვილმა კი – საუკუნის ბოლოს. განსხვავებულია ამ მწერალთა მთავარი სათქმელიც, თუმცა ზოგი რამ ჰგავს კიდევ ერთმანეთს და ეს ბუნებრივია. სოლომონ დოდაშვილი თარგმანით, ხოლო სხვები ორიგინალური მოთხრობებით გამოეხმაურნენ საჭირბოროტო საკითხს.

ალექსანდრე ორბელიანი, არაერთი მხატვრულ-დოკუმენტური თხზულების ავტორი, ავტობიოგრაფიულ ნაწარმოებებსაც წერდა. კერძოდ, თბილისში სხვადასხვა დროს გავრცელებული ჭირი და მაშინდელი ცხოვრება ორ მოგონებაში აქვს გაცოცხლებული – „1811 წლის ჭირი საქართველოში (მგონია გაზაფხული იყო?)“ და „პირველი ხოლერა აქ ტფილისში (1830-სა წელსა რაც ვიცი ანუ შემხვედრია)“.

მწერლისთვის მთავარია ადამიანური ურთიერთობები. მოულოდნელი საშიშროება, მათ შორის, ეპიდემია, ცვლის ცხოვრების ჩვეულ რიტმს. ადამიანთა უმრავლესობა ამჟღავნებს მანამდე დაფარულ, ზოგჯერ თვით მისთვისაც კი უცნობ თვისებას. ავტორი ფსიქოლოგის ჩაღრმავებით აკვირდება და ამჩნევს წვრილმანებს, რომლებიც ქმნიან ურთიერთობათა მთელ ჯაჭვს.

1811 წელს ჯერ კიდევ ბავშვი იყო და ჭირი მასაც შეყრია. აღწერილია, როგორ უვლიდნენ, რაც ერთგვარად ეგრეთ წოდებული „ბატონებით“ დაავადებულის მოვლას ჩამოჰგავს. ქოლერის პირველი გამოჩენისას კი უკვე მოწიფული ვაჟკაცი გახლდათ. ჯერ პანიკურ შიშს შეუპყრია – არც ამას მალავს. შემდეგ კი, როცა დედის, თეკლა ბატონიშვილის ჩაგონებით, მხნეობა მოიკრიბა, რამდენიმე თანამოქალაქე კიდევ იხსნა თურმე სიკვდილისგან. უადრესად საინტერესოა დახატული თეკლა და ქეთევან ბატონიშვილების სახეები, რომლებიც გაუტეხელობის, გამძლეობის ნიმუშსა და მაგალითს ამღევდნენ ახალგაზრდებს.

ვაჟა-ფშაველას „ხოლოვრამ მიშველა (ბერუას ნამზობი)“ იუმორით შეფერილი მოთხრობაა, რომელიც ამავე დროს ნათლად დაგვანახებს ერთი სოფლის მცხოვრებლების ყოფას ეპიდემიის გავრცელების დროს. საცხოვრებელი ადგილებიდან აყრა და სხვაგან თავის შეფარება სამივე თხზულებაშია ნაჩვენები.

ევროპაში ქოლერის გავრცელების ამბავია ჩართული ბერტა ფონ ზუტნერის რომანში „ძირს იარაღი!“ ამ ფონზე ნაჩვენებია ერთი ოჯახის თავგადასავალი. ტრაგიკულია დავით კლდიაშვილის „მიქელა“.

